

Proleter

Devrim ve Sosyalizm için

DEVİRİMCİ DURUŞ

Kurtuluş Devriminde, Sosyalizmde

Aylık siyasal dergi

Haziran 2008 Sayı: 66

Fiyatı: 1,5 YTL (KDV dahil)

Yeni saldırı paketleri, zamlar, iş cinayetleri

Emperyalist burjuvazinin içine düştüğü ekonomik kriz tüm dünyada etkilerini göstermeye başlarken, Türkiye gibi emperyalizme bağımlı ülkelerde krizin etkileri daha şiddetli yaşanıyor. Arka arkaya saldırı yasaları geçiyor meclisten. "Sosyal güvenlik"ten sonra "istihdam paketi" de jet hızıyla onaylanıp yürürlüğe girdi. Ve ardından en temel ihtiyaç maddelerine birbiri ardı sıra zamlar sökün etti.

Bu yasaları, uzun süredir IMF dikte ediyor, fakat birçok hükümet yapmaya cesaret edemiyordu. AKP hükümeti de bugüne dek ertelemeyi tercih etmişti. Alacağı siyasi riskleri düşünerek bekliyordu. Diğer yandan "sosyal güvenlik" yasasına karşı gelişen toplumsal muhalefet de etkili oldu. Fakat emperyalistler ve işbirlikçi burjuvazi, içine düştükleri krizin de etkisiyle öyle kuvvetli bastırmış olmalılar ki, AKP hükümeti her tür riski göze alarak düğmeye bastı.

Yerel seçimlere ayların kaldığı bir dönemde bu saldırı yasalarını çıkarmaları, ardından yeni bir zam furyası başlatmaları, durumun görünenden daha vahim olduğunu gösteriyor. Çünkü normalde seçime bu kadar kısa bir süre kalmışken tüm hükümetler "seçim ekonomisi"ne başvurlar. Saldırıların seçim sonrası saklar, işçi ve emekçilere şirin görünecek uygulamalar yaparlar. Burjuvazinin ve onun sözcülerinin klasik söylemiyle bu dönem "popülist politikalara" geçme dönemidir. Oysa AKP, daha yılbaşında doğal gaz, elektrik, su, ekmek gibi temel ihtiyaç maddelere zam yapmış iken, bunların hepsine yüzde 20 dolaylarında yeni zamlar koydu. Son altı ay içinde başta gıda maddeleri olmak üzere zamlanmayan kalem kalmadı neredeyse.

Sayfa 2'de sürüyor

Yeni saldırı paketleri, zamlar, iş cinayetleri...

15-16 Haziran ruhuyla mücadeleye!

Hal böyle olunca enflasyon rakamları da he-deflediklerinin çok üzerine çıktı. Uzun yıllardan sonra resmi rakamlarla bile enflasyon çift hane-ye döndü. Buna rağmen TÜSİAD patronları AKP'yi "popülist politikalar" yapmakla suçlamak-tan geri durmadı. Burjuvazi, krizin faturasını işçi ve emekçilerin üzerine yıkmak için AKP'yi tüm gücüyle zorluyor. O da üzerine düşeni yapıyor, yapmak zorunda kalıyor.

ABD emperyalizminin Ortadoğu'daki payla-şım savaşında "ılımlı İslam" modeliyle ortaya sürdüğü AKP, zor bir dönemeçten geçiyor. Bir yandan bağlı bulunduğu emperyalistlerin ve iş-birlikçilerin çıkarları doğrultusunda yeni hamle-ler yapıyor. "Sosyal güvenlik", "istihdam paketi" gibi işçi-emekçi haklarına dönük çok ciddi saldı-rılar barındıran yasalar çıkarıyor. İğneden ipliğe zamlarla hayatı çekilmez kılıyor. Bir yandan da farklı kliklerin saldırılarıyla baş etmeye çalışıyor, kapatma davasını en az hasarla atlatmaya ça-balıyor. Fakat burjuvazinin içine düştüğü kriz, ona çok da manevra yapma şansı tanımıyor. AKP'ye giderayak yükleniyorlar ve bugüne dek yapamadıkları birçok şeyi yaptırıyorlar.

Bunlardan biri de "Diyarbakır çıkarması" ile yeniden gündeme getirilen GAP oldu. "GAP Ey-lem Planı" diye sunulan yeni paket ile Kürt böl-gesi emperyalist ve işbirlikçi tekellere adeta açık pazar şeklinde sunuluyor. Tüm kredi muslukları, sübvansiyonlar onlar için açılıyor. Fakat toprak-ları susuzluktan çatlayan ve ürün alamayan kü-çük üreticilerin feryatlarına kulaklar tıkanıyor. "Afet bölgesi" ilan edilmesi, borçların ertelenme-si gibi istekleri hiçbir zaman kabul görmüyor. Buna karşın gerek GAP için, gerekse patronla-rın sigorta primi için "kaynak" olarak "işsizler fo-nu" devreye sokuluyor. İşçi ve emekçiden kesilen paralar, devlet eliyle burjuvaziye akıtılıyor. Sayıları on milyonu aşan işsiz ordusuna ise, sözde onlar için oluşan bu fondan kurşuk koklatıl-mıyor.

Her şey burjuvazinin azami karı için! Devle-tin tüm kurumları emirlerine amade! Tüm imkan-ları önlerine serilmiş durumda! Tabi-i "bal tutan parmağını da yalıyor." Bugüne dek milletvekili ve başbakanın aldığı maaşlar, dudak uçuklatırken; Merkez Bankası Başkanı'nın ayda 32 bin YTL (32 milyar) aldığını öğrendik. Bu or-talama bir işçi veya memurun aldığı maaşın en az 50 katı demek. Bir başka ifadeyle MB başka-nının bir ayda aldığını, asgari ücretle çalışan bi-ri tam 5 yılda kazanabiliyor. Bu kadar derin uçu-rumun, maaşlar arasındaki bu kadar büyük ma-

kasın bulunduğu bir yerde, sınıf çelişkilerinin keskinleşmemesi mümkün mü?

Burjuvazi üretimini ve karını üçe katlarken, işçi ve emekçinin alım gücü her geçen gün aza-lıyor. Bunların içinde en çarpıcısı Tuzla tersane-leridir. Tersane patronları iş hacimlerini son bir yılda üçe katlamış du-rumda. Buna karşı ter-saneye alınan işçi sa-yısı, üçte bir oranında artmış. Bu, bir işçiye düşen iş yoğunluğu-nun ikiye, üçe katlandığı anlamına geliyor. O yüzden de son bir yılda Tuzla tersanesinde iş ci-nayetlerinden ölen işçi sayısı, geçen yılların çok üzerinde. Neredey-se her gün bir cenaze kalkıyor. İşçiler, artan iş yoğunluğunun ve uzun iş saatlerinin ölümlere yol açtığını söylüyorlar. Ne var ki patronlar ve onların çı-karlarını savunmakla görevli bakanlar, hiç sı-kılmadan bu ölümlerden de işçileri suçluyor. Onların dikkatsizliklerine, "köylü ve eğitimsiz" oluşlarına bağlıyorlar. Daha da ileri gidip "dış mihraklar", "teröristler" diyerek, "yavuz hırsız" misali suçlarını bastırmaya çalışı-yorlar. Ama nafi! Mızrak çuvala sığmıyor! Ter-sane işçisi de "artık ölmek istemiyoruz!" diye meydanlara çıkıyor, greve gidiyor.

Bu ay büyük işçi direnişi 15-16 Haziran'ın yıl-dönümü. İşçi ve emekçiler, yağmur gibi yağan zamları, saldırı yasalarını, iş cinayetlerini, ancak yeni 15-16 Haziranlar yaratarak durdurabilir. Tep-peden tırnağa örgütlenmiş burjuvaziye karşı, ancak güçlerini birleştirerek ve mücadeleyi yük-selterek karşı koyabilir. Aksi halde emperyalist-ler ve işbirlikçileri krizin faturasını bir kez daha biz işçi ve emekçilerin sırtına yıkacaklardır.

Krizin faturasını burjuvaziye ödetmek için, birleşmeli, örgütlenmeli ve savaşmalıyız! Burju-vazinin ve AKP hükümetinin bu pervasızlığını onlara pahalıya ödetmeliyiz! Tıpkı 15-16 Hazi-ran'da olduğu gibi engelleri, barikatları aşarak yürümeliyiz üzerlerine. Bu saldırı furiasını dur-durmanın tek yolu budur.

O kurlara...

Merhaba,

Zamlar üzerimize yağmur gibi yağmaya başla-dı. Ocak ayında elektiriğe, suya, doğalgaza zam yapmışlardı, aradan beş ay geçmeden yeniden doğalgaza ve elektiriğe zam yaptılar. Ekmeğe yi-ne ikinci zam geldi. Yoksul sofraların temel gı-dası ekmeğe bile artık aslanın ağızında. Gıda zam-larının ise hiç yanına bile yaklaşılmıyor. Tarımda emperyalist talan politikasının ürünü olarak, gı-da krizi tüm dünyada ve ülkemizde yayılıyor, bu da yokluk ve fahiş fiyatlar olarak soframıza yan-sıyor.

Sendikalar, meslek odaları ve devrimci kurum-lardan oluşan 'Herkesi Sağlık Güvenli Gelecek Platformu', GSS yasasına karşı mücadelede önemli bir rol üstlenmişti. Bugün, işçi ve emekçi kitlelerin üzerine yağmakta olan zam sağanağı-na ve işçilere işsizlik dayatan 'istihdam paketine' ve Tuzla'da hala sürmekte olan ve hiçbir önlem alınmayan iş cinayetlerine karşı da mücadele bayrağını yükseltmek gerekiyor.

1 Mayıs'tan ve GSS eylemlerinden aldığı-mız güçle, 15-16 Haziran büyük işçi direnişinin yıldönümünde, bu sal-dırı furiasını durdurmak üzere harekete geçelim.

Bir sonraki sayımızda görüşmek üzere...

Dergimizin Mayıs sayısında 3. sayfadaki yazının başlığı teknik bir hata sonucu "AKP için yolun solu görüldü" olarak çıkmıştır. Doğrusu "AKP için yolun sonu görüldü" olacaktır. Düzeltir, özür dileriz.

66. sayıda

3	Dinleniyoruz
4	Ölüm kampı Tuzla tersaneleri
5	Bu ölümlere dur demek lazım
6	İşçi sağlığı ve iş güvenliği tarihsel gelişimi 1
7	Daha çok sınav, daha çok para
8	İstihdam değil, işsizlik paketi
9	Tankınız, topunuz, bombanız, vız gelir bize vız
10	Onların panzeri, gazları, bizim taşlarımız vardı
11	Liseli gençliğin gelecek belirsizliği
13	Lübnan'da ABD'nin hegemonya savaşı
14	10. yılımızda Rotamızdan şaşmadan
16	"Hatırla Sevgili" unutturmak istiyor- Hatırlatmak bize düşer
19	Kutup Yıldızı yolumuzu aydınlatmaya devam ediyor
20	Yaşasın 15-16 Haziran Direnişimiz
21	Geleceğimizin köprüsü tarihimiz
22	AKP'nin yeniden gündemleştirdiği GAP
27	Kitap satış noktalarımız

Olayın vehametinin ortaya çıkması, Anayasa Mahkemesi Başkan Vekili Osman Paksüt'ün konunun üzerine gitmesiyle oldu. Paksüt, kendisini takip eden aracı, bir polis otosunun önünde durmaya zorladı, takipçilerin sivil polis olduğu ortaya çıktı. Paksüt aracın içinde dinleme aleti olup olmadığına bakılmasını istedi, polisler buna izin vermediler.

Arkasından CHP Genel Sekreteri Önder Sav'ın odasında eski Bolu valisi ile yaptığı görüşme Vakit gazetesinde yayınlandı. Binayı aradılar, dinleme aletine rastlamadılar.

Daha önce de çeşitli bürokratların ve askerlerin dinlendiğine ilişkin şüpheler ya da belgeler ortaya çıkmıştı. Eski YÖK Başkanı Erdoğan Teziç, Deniz Kuvvetlerinde görevli Tümamiral Kadir Sağdıç, Genelkurmay Başkanlığı GES Komutanı Tuğgeneral Münir Ertan vb. vb...

İnternet, faks gibi her türlü iletişim aleti de izlenebiliyor. Yani bu topraklar üzerinde yaşayan herkesin elektronik ortamda attığı her türlü adım, devletin kayıtlarında yer alıyor. Ve bu izleme, polis, jandarma ve MİT dahil olmak üzere tüm güvenlik güçleri tarafından gerçekleştiriliyor.

Neden üzerine gidilmiyor?

Ortada bariz biçimde devletin kolluk kuvvetleri tarafından gerçekleştirilen bir “özel hayata müdahale” durumu söz konusu olduğu halde, konuyu gündeme getirenler doğru düzgün bir itirazda bulunmuyorlar. Bir taraftan “hukuk devleti”- “polis devleti” tartışmalarını yürütüyorlar ama bunu da sınırlı bir teşhir olarak yapıyor ve örtük biçimde de olsa durumu kabulleniyorlar.

“Hukuk devleti” tartışması aslında sonuç vermeyecek olan bir tartışmadır. Çün-

sıradan bir insan için. Bu saldırıları önlemesi gereken devlet de bunun için herkesin izlenmesi gerektiğini, böylece suçun işlenmeden önlenmesinin mümkün olduğunu anlatır.

Telefon, internet ve kredi kartı hareketlerini izleme; fabrikalarda, evlerde, işyerlerinde, yollarda kameraların her geçen gün artması; parmak izi, DNA örneği, biyometrik fotoğraf toplanması; günlük yaşamda atılan her adımın her geçen gün biraz daha elektronik ortamlarda kaydedilmeye başlanması vb. her geçen gün artmaktadır. Bunların herbiri, devletin yaşamı her yönden kontrol altına almasını kolaylaştırmaktadır. Ancak bu kontrol, söyledikleri gibi kapitalizmdeki suç oranını azaltan bir etki yaratmaz. Tam tersine, güvenlik önlemleri arttıkça, suç da artmaktadır.

Dahası kayda alınan her bilgi, elektronik ortamda suç işleyenlerin işine yaramaktadır. Bu kayıtlar sayesinde, kişisel bilgiler son derece korunmasız biçimde ortalıkta kalmaktadır. Suçluların bu bilgilere, üstelik de toplu halde rahatça ulaşmasının önünde hiçbir engel yoktur.

Herkes kendi önlemini alıyor

Devleti, kendi koyduğu yasalara uymaya zorlamak önemlidir ve düzeniçi yaşam koşullarını iyileştirme mücadelesinin bir parçasıdır. Ancak bugün oldukça geniş bir kitle, kendi önlemini almayı, korumak için kendi bildiği yöntemleri uygulamayı tercih ediyor.

Gazetecilerden siyasetçilere, işadamlarına kadar pekçok kesim, kredi kartı telefon ve internet kullanımını azaltıyor, önemli görüşmelerini açık alanda, her türden elektronik aletten uzakta yapmayı tercih ediyor. Cep telefonları ve bilgisayar aracılığıyla ortam dinlemesi hatta bilgisayar aracılığıyla ortamın görüntü kaydının yapıldığını artık herkes biliyor. Bu nedenle birşeyler konuşurken cep telefonlarının kartları çıkartılıyor, bilgisayarların fişleri çekiliyor. Bilgisayar ve cep telefonu ile yapılan haberleşmelerin mutlaka kayıt altına alındığı bilindiği için, önemli haberleşmeler ya yapılmıyor, ya da şifreli yapılıyor. Elektronik aletlerin nokta tespiti yapıldığı bilindiği için, takip almak istenmediği zaman cep telefonunun kartı ve bataryası çıkartılıyor, ya da cep telefonu hiç taşınmıyor.

Bütün bunlar devrimcilerin çok daha dikkatli olmasını gerektiriyor. “Teknolojinin nimetlerinden yararlanmak” adına, düşülen rehavete ve kolaycılığa son verilmesi gerektiğini gösteriyor.

DİNLENİYORUZ!

Ancak bu kişilerin dinlenmesinin, konuşma kayıtlarının internet sitesi youtube’da yayınlanmasının üzerine doğru düzgün gidilmedi, konu ortada kaldı. Daha önce Irak’ta görev yapmış, bu nedenle de dinleme ve takip konularında eğitilmiş olan Paksüt’ün konunun üzerine gitmesi ve takibi deşifre etmesi, olayın yönünü değiştirdi. Önder Sav olayı da bunun üzerine geldi.

Kimse muaf değil, herkes izleniyor

Yasalara göre, birisinin takip edilmesi ya da dinlenebilmesi için mahkeme kararı gerekiyor. Üstelik bu mahkeme kararı için somut bir şüphe olması lazım ve takip izni ancak belli bir süre için alınabiliyor. Sürenin sonunda somut bir kanıt ulaşılmaz ise, hem yeniden izin verilmiyor, hem de takip sürecinde elde edilen bilgiler arşivlenmiyor.

Ancak son dinleme olayı, devletin yaptığı izlemenin sınırlarının olmadığını ortaya koydu. Tartışmaların arkasından, Emniyet tarafından yapılan açıklamada, faaliyetlerinin “dinleme” değil, “izleme” olduğu, bunun ise zorunlu olarak yapıldığı belirtildi. Benzer biçimde dinleme faaliyeti yürüten Jandarmanın da bunu yaptığı açığa çıktı.

Sadece ev, iş ve cep telefonları değil,

kü yasalar, devletin çıkarlarını korumak için yapılır. Hukukun amacı, öncelikle devletin bekasını güvence altına almaktır. Devletin çıkarları da kitleleri denetim ve kontrol altında tutmaktan geçiyor. Devlet içindeki klik çatışmalarının bir ürünü olarak farklı kesimler birbirlerine karşı da denetim ve kontrol ihtiyacı duyarlar. Ancak, devlet asıl olarak kitle hareketine dönük olarak alır, bütün önlemlerini. Bu nedenle, yasalarda kolluk kuvvetlerinin faydalana- bileceği her türlü açık, her türlü yasal boşluk bulunur.

Bu denetim ve baskının gerekli olduğuna kitleleri ikna etmek ve gönüllü olarak bunun bir parçası haline getirmek de devletin görevleri arasındadır. Kitlesele gönlülüğü yaratmak için her türlü yalan ve demagojiye başvururlar.

Kapitalizm önce “suç”u yaygınlaştırır ve meşrulaştırır, sonra da “suçla mücadele” adına kitleler üzerindeki denetimini artırır. Ya da “suçu önlemek” adına bu denetimi daha baştan yaratır. Kimi zaman “terörizme”, kimi zaman asayiş suçlarına” dönük olarak bu denetimin zorunlu olduğunu anlatırlar. Kapitalizm, “korku toplumu” üzerine kuruludur. Hem genel olarak suç işleme oranı çok artar kapitalizmde, hem de suç işlenmesi olasılığı ve bundan duyulan korku. Günlük yaşamda her cep- heden bir “saldırı ihtimali” sözkonusudur

Kapitalizm önce “suç”u yaygınlaştırır ve meşrulaştırır, sonra da “suçla mücadele” adına kitleler üzerindeki denetimini artırır. Ya da “suçu önlemek” adına bu denetimi daha baştan yaratır. Kimi zaman “terörizme”, kimi zaman asayiş suçlarına” dönük olarak bu denetimin zorunlu olduğunu anlatırlar. Kapitalizm, “korku toplumu” üzerine kuruludur. Hem genel olarak suç işleme oranı çok artar kapitalizmde, hem de suç işlenmesi olasılığı ve bundan duyulan korku.

Ölüm kampı Tuzla Tersanelerinde Yine iş cinayetleri

Yine iş cinayetleri... Yine Tuzla Tersaneleri... Tersane değil, ölüm kampı. Tersane değil, iş cinayetleri atölyeleri. Birer, ikişer, beşer ölüm haberleri yükseliyor Tersanelerden. Tersane işçisi, her işe gittiğinde, "acaba bugün eve geri dönebilir miyim" endişesini yaşıyor. Onun evde bıraktığı ana-babası, eşi, çocukları da "acaba bugün eve gelecek mi" diye kaygıyla bekliyorlar.

2005'te 5, 2006'da 10, 2007'de 13, bu yıl da bugüne kadar 13 işçinin yaşamını yitirdiği tersanelerde, bu endişeyi duymamak mümkün mü? Peki neden ölümüne işe gidiliyor? İşsizliğin 10 milyonu aştığı, yoksulluk ve açlık sınırında yaşayan insan sayısının 20 milyonun üzerinde olduğu bir yerde, ölümüne işe gidenler tabi ki olur.

Kapitalizm öldürür

Azami kar getirisi üzerinden kendisini çeviren kapitalist sistem; bu azami karı elde etmek için yoğun işgücü sömürüsüne başvurur. Tuzla Tersanesindeki iş cinayetlerinin oranı GİSBİR patronlarının kar oranının artmasıyla paraleldir. Patronların kar oranlarını artırma güdüsü, iş cinayetlerinin artmasını beraberinde getiriyor. Son yıllarda Tuzla tersanesinde üretim hacmi üçe katlanırken, işçi sayısı sadece üçte bir oranında artıyor. Bu durumda bir işçiye düşen iş yükünün ikiye katlanması ve bunun da iş cinayetlerine yol açması kadar doğal bir şey olabilir mi?

Son cinayetlerin ardından konuşan GİSBİR patronu Murat Bayrak, tersanelerde iş hacminin büyüdüğünü, buna karşın iş güvenliği konusuna yeterince eğilemediklerini, buna fırsat bulamadıklarını söylüyor rahat rahat. Bunu da burjuva basın "patronlardan özeleştiril" diye veriyor. Cinayetin, hatta katliamın "özeleştirisi" olurmuş gibi! Bir insanın hayatına kastetmek, en büyük suçlardan biridir ve cezası neyse verilmez! TCK'da "taammüden adam öldürmek" diye bir madde vardır ve bu suçu işleyenlerin müebbet hapisle cezalandırılmasını hükmeder. GİSBİR patronları bir, üç, beş değil, yüzlerce işçiye öldürmüşlerdir. Şimdi açık açık kar hırsından gözlerinin bir şey görmediğini, bu arada "işgüvenliğini ihmal ettiklerini" söylüyorlar. O küçültürek söylenen "ihmal" yüzünden yüzlerce işçinin ölümüne, ailelerinin aç ve açıkta kalmasına yol açmış ne gam! Nasıl olsa kapının önünde bekleyen binlerce işsiz var. Tersane çalışmaya, o da kar etmeye devam edecek!

Burjuvazi için önemli olan azami karıdır. İşçilerin sağlığı ya da ölmesi onları ilgilendirmez. Bundan dolayıdır ki, yaşanan iş cinayetlerini "yükselen ekonomide doğaldır" diyerek normal karşılıyor, herkesin de normal karşılamasını istiyorlar. Burjuvazinin ve onların hizmetinde olan AKP hükümetinin iş cinayetlerine yaklaşımı budur.

Hatırlanacağı gibi, yılın ilk aylarında yaşanan iş cinayetlerine karşı ortaya koyulan eylemsel tepkiden dolayı Tersane havzasına gelen Çalışma Bakanı F. Çelik, iş cinayetlerini "olağan bir durum" olarak de-

İş cinayetlerinin nedeni, ne işçilerin cahilliğidir, ne de "dış mihraklar." Ortada bir "dış mihrak" varsa, o da burjuvazinin doymak bilmeyen kar hırsıdır.

ğerlendirmişti. Yine tersane patronları da cinayetlerinin abartıldığını dile getirme yüzölçümünü gösterdiler. Aynı patronlar, kapitalist sömürüyü gizlemek, sorumluluklarını atlatmak için iş cinayetlerinin nedenini, "işçilerin dikkatsizliğine", "köylü cahilliğine" bağladılar. Yani yine işçiler suçluydu!

Hele Sanayi Bakanının açıklaması tam bir komedi. Bakana göre Türkiye Gemicilik sektörü yükselişe geçmiş, bu yükselişi önlemek için işçiler "dış mihrakların" oyununa geliyormuş! Bakana göre ölümleri "dış mihraklar" yaptırıyormuş! Tersanede konuştuğumuz işçilerin söylediği gibi; "2 tonluk saç parçasını 'dış mihraklar' işçilerin üzerine atıyormuş! İşçileri 20 metre yüksekten 'dış mihraklar' aşağıya itiyormuş" vb. vb...

Oysa iş cinayetlerinin nedeni, ne işçilerin cahilliğidir, ne de "dış mihraklar." Ortada bir "dış mihrak" varsa, o da burjuvazinin doymak bilmeyen kar hırsıdır.

İş cinayetlerinin başında, işçi sağlığı, iş güvenliği tedbirlerinin alınmaması gelmektedir. Patronlar iş kazalarına neden olan riskleri ortadan kaldırmayı, yani iş güvenliğini ve meslek hastalıklarına yol açan etkenleri gidermeyi, maliyet ve zaman kaybı olarak görürler. Bu önlemleri almak, kar oranlarının düşmesine neden olacağından, işçilerin ölümü pahasına bundan kaçınırlar.

Son aylardaki eylemlerin ardından sözümona tedbirler arttırıldı. İşçilerle yaptığımız toplantıda işçilerin söyledikleri, tedbirlerin nasıl alındığını ortaya koyuyor: "İş cinayetlerinin ardından sağa sola uyarıcı levhalar astılar. Fakat iş emniyeti malzemeleri verilmiyor. Kablolar açık. İşkeleler güvenli değil. Kemer olmadan gemiye çıkmamıza izin verilmiyor, ancak kemerin takılacağı mekanizma gemilerde yok". Tedbir almak, sadece sağa sola uyarıcı levhalar asmak, kişisel koruyucu malzemeler vermek değildir. Baretin, eldivenin vb takılması tonlarca ağırlıkta çelik saçların işçilerin üzerine düşmesini veya elektrik çarpmasını önlemiyor. Asıl olarak üretime başlamadan iş kazalarına neden olan tüm risklerin önlenmesi, yani tüm koruyucu önlemlerin alınması gerekiyor. Azami kar peşinde koşan patronların, belli bir maliyeti olan tedbirleri kendiliğinden almasını beklemek, kapitalizmin doğasına aykırıdır. Onlara bu tedbirleri aldirtacak olan örgütlü gücümüzdür.

Tuzla tersaneleri "Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği" kapsamına girdiği halde bu yönetmelik burada uygulanmıyor. Bu yönetmeliğe göre yedi buçuk saat çalıştırılması gereken işçiler, 9-10 saat çalıştırılıyorlar. 27 Şubat eylemlerinden sonra bazı tersanelerde, bu yönetmeliğe uyulsa da, büyük çoğunluğu yine uzun saatler çalıştırıyor. Aşırı yorgunluk ve dikkat dağılması da, iş cinayetlerine ve ölümlere yol

açıyor. Burada da asıl suçlu olan patronlardır.

İşçiler dikkatsiz değildir, işçileri uzun saatler çalıştıran patronlar, onların dikkatlerini dağıtmaktadır.

Taşeronlaştırma ve kuralızsız çalışma koşulları varoldukça, iş cinayetlerinin arkası kesilmeyecek. 'Taşeronun taşeronu' zincirlemesi şeklinde sistem devam ediyor. Havzada 2 binin üzerinde taşeron şirketi faaliyet göstermektedir. Taşeron sisteminin bu denli çok olması, iş cinayetlerini artıran faktörlerden biridir. Taşeron sisteminin tercih edilmesinin iki yönü vardır. Birincisi işçileri parçalara bölerek esnek üretim biçimlerini dayatarak örgütlenmenin önüne zorluklar çıkarmaktır. İkincisi, ana firmalar işin ağır yönünü az para karşılığında taşeron firmalara yükleyerek daha fazla kar elde etmektedirler. Böylece asıl sorumluluktan kaçmakta, taşeron sistemiyle sendikası, sigortasız, sosyal haklardan ve iş güvenliğinden yoksun ağır çalışma koşullarını dayatmaktadır. Son olarak "İstihdam paketi" yasasıyla "işyeri sağlık ve güvenlik birimi ile işyeri hekimi" çalıştırma yükümlülüğünü de kaldırarak, patronların iş cinayetlerinde daha pervasız davranmalarının yolu iyice düzleşti.

"Genelde sigorta yapılmaz, sadece sigorta girişimiz yapılır, bir-iki gün ödenir o kadar" diyor işçiler. Devamında "yevmiye sistemi işler, en düşük yevmiye 30 YTL'den başlar. Aylık 900-1000 tutar, fakat ücretlerimiz 450 YTL gösterilir. Hastamız olur, paramız yetmez, bankalar ücretlerimize bakarak kredi de vermiyorlar" diyorlar. Kayıtsız, kuralızsız, daha doğrusu patronların çıkarına göre hazırlanmış çalışma koşulları... Denetim mekanizmaları işletilmiyor. Yoğun tepkiden dolayı Desan Tersanesi patronu kendi işyerinde sadece tek bir taşeronla faaliyet yürüteceğini açıkladı. Ama bu da oyunun bir parçasıydı. Tek bir taşerona bağlı sayısız alt taşeron varlığı ortaya çıktı.

Kapitalist sistemde iş cinayetleri önlenemez ama asgariye indirilebilir. Ölüm kampını andıran Tuzla tersanelerinde de iş cinayetlerine dur demek, işçilerin örgütlü mücadelesinden geçer. Tuzla tersanesinde mücadeleyi kazanmanın yolu, uzun ve ağır çalışma koşullarına, taşeronluk sistemine karşı kararlı bir mücadeleyi örmekle başarılabacaktır. Her iş cinayetine karşı hesap sorma refleksini büyütürük, üretimi durdurarak, fiili grevleri gerçekleştirerek! 15-16 Haziran gibi Türkiye işçi sınıfı hareketinin en büyük direnişinin yıldönümünde Tuzla işçisinin grevi, büyük bir önem taşımaktadır. Buna tüm işçi ve emekçiler destek vermelidir.

“Bu ölümlere dur demek lazım”

Tuzla tershaneleri yine gündemde. Yine iş cinayetleriyle. Gemi yapım havzası değil, sanki iş cinayetleri havzası. İş cinayetlerine tersane işçileri sessizce boyun eğmiyor. Daha önce de bir çok protesto ve direniş yaptılar. Onların mücadelesi sonucu Tuzla Tersaneleri gündemde. Fakat hala işçiler ölüyor, yaralanıyor, sakat kalıyor. Son ölümlerin ardından 16 Haziran günü Limter-İş sendikası “fiili grev” kararı aldı. Tersane işçileriyle son gelişmeleri konuştuk.

DSB: Kaç yıldır tersanede çalışıyorsunuz?

Kasım: Yaklaşık 7 yıldır çalışıyorum. Beş yıldır da aynı tersanede çalışıyorum. Aynı taşeronla çalışıyorum.

Tersaneler iş cinayetleriyle hep gündemde. Sizin tersanede iş cinayeti yaşandı mı?

Kasım: Oldu. Bizim bir arkadaşımızın başına saç düşerek vefat etti.

Önlem alınmıyor mu?

K: Önlem derken, bir baretle bir kemerle tek başına önlem alınmıyor. Tabi ki bize “kafanıza baret, belinize kemer takın” diyorlar. Ama tehlikeli ortamlar giderilmiyor. Mesela açık kablolar tamir ediliyor. İskeleler sağlam değil.

Doğan: Çalıştığımız ortam çok pis. Sabah işe gidiyoruz, her taraf pislik içinde. Öğlen yemeğe gidiyoruz, tozla beraber yemek yiyoruz. Çünkü gece raspa yapılıyor. Raspa olduğu gibi yemekhanenin içinde. Duşumuz yok. Bırak duşu, gün oluyor ki, musluklar kapalı, yüzümüzü yıkayamıyoruz.

Neden iş cinayetlerinin önü alınmıyor?

K: İsteseler tabi ki azaltabilirler. Birincisi çalışma saatleri çok uzun. Bizim yaptığımız iş ağır sanayi. Ağır sanayide bir insanın 10-12 saat çalışması demek, bedenen yorgunluk, halsizlik demek ki, bu da dikkatsizliğe yol açıyor ve iş kazalarına neden oluyor. İkincisi, boya, tiner, alkol maddeleri var orada. Boyada uzun süre çalışınca, hele kapalı tanklarda çalışınca, insan sersemleşiyor. İster istemez dikkat kalmıyor ve iş kazası meydana geliyor.

Sigortanız, sosyal haklarınız var mı?

D: Sigortamız şöyle var. Bir gün yatırılmış, sonra yatırılmıyor. Giriş-çıkış yapıyorlar. Sigorta formalıte. Bir ayda 10 gün ödenmiyor. Çoğu yerde de sadece giriş yapıyor, sonrası ödenmiyor.

İş cinayetlerine karşı tepkiler ortaya koyuldu. Tepkilerden dolayı parlamentodan komisyon oluşturuldu. Komisyonun çalışmalarını görüyor musunuz?

K: Komisyon bir kere geldi. Bayram Meral de içindeydi. Aynı soruları ben de sordum. “Önlem alacağız, alacağız” dediler, ama gittiklerinden son-

ra aynı tas, aynı hamam. Ortada alınan herhangi bir önlem yok.

D: Alınan önlemler sadece tabela. İki-üç tane yazı asılmış. Görüntü. Saatlarda bir düzelme yok, SSK primlerinde bir düzelme yok, sigortamız 30 gün yatırılmıyor. “İş sağlığı” diyorlar, işçi sağlığıyla ilgili bir şey yok. Yemekhaneler pislik içinde. Kapalı yerlerde

yapılan boyanın zehirini önleyecek maskeler bile verilmiyor. İşçilerin yüzde 90’ını mideden rahatsızdır. Kara riskleri öylece duruyor.

Taşeron sistemi iş cinayetlerinin bir nedeni değil midir?

K: Herkes rant peşinde. Taşeron var, bir de taşeronun alt taşeronu var. Böyle olunca adam işçinin sigortasından kaçırır, işçiyi uzun saatler çalıştırır. Adam işçinin sırtından kazanıyor. Hep kazanmak, hep kazanmak... İş cinayetlerini önlemek için bir şey yapmazlar. Ölümün daha çok artacağını bile bile taşeron sistemini uyguluyorlar.

Sanayi Bakanının bir açıklaması vardı, okudunuz mu? “Yaşananları dış mihraklar yapıyor” diyor. Buna ne diyorsunuz?

K: Bu tersanede 20 binden fazla insan çalışıyor. Lazı da var, Kürdü de var, Türkü var. Ölen insan Türk de oluyor, Laz da, Kürt de. Dışarıdan biri gelip insanları iskeleden aşağı mı atıyor? Dışarıdan biri gelip çelik saçları insanların üzerine mi düşürüyor? Yoksa dışarıdan biri gelip, sırf ölüm sayısı artsın diye kendisini mi öldürüyor? Söylenen saçmalık.

Yapılan eylemlere katılıyor musunuz?

D: 27-28 Şubat grevlerine katıldık. Çünkü bizi ilgilendiren bir şey. Bizi bu eyleme dış mihraklar yollamadı, kendi isteğimizle katıldık. Kendi hakkımı savunmak için oradaydım.

K: Yapılan eylemlere katıldım, bugün olsa bugün de katılırım. Her gün ölümler yaşanıyor. Bunlara dur demek lazım.

Kar üzerine kurulu bu sistemde iş kazalarının önü alınır mı sizce?

K: Bu hükümetin, bu komisyonun iş kazalarının önünü alacağını sanmıyorum. Rant sistemi. Beden üzerine para kazanılacak bir yer. Adam sadece bunu düşündüğü için önü alınmaz. Sorumluluklarını gizlemek için yok dış güçler, yok örgütün elemanları şeklinde yalanlar ortaya sürüyorlar. Tabi ki bu biz işçilerin elinde. Biz bunun üstüne üstüne gidersek çözülür.

Son olarak söyleyeceğiniz bir şey var mı?

K: İş koşullarımızın düzelmesini istiyoruz. İşe gelirken bin tane soruyla geliyoruz. Kafamızda hep “akşam eve sağ salım gider miyim” düşüncesi oluyor. Gelmezsek açlık bizi bekliyor.

İşçileri sömürerek azami kar sağlamaya çalışılan bu sistemde, ancak işçilerin örgütlü gücü cinayetlerini asgariye düşürür. İşçiler örgütlenir, gücünü gösterirse, ki o güç işçi sınıfında vardır; iş cinayetleri azalır. İş cinayetlerinin tümünden kalkması, ancak kar ortamının olmadığı sosyalist sistemde mümkündür. Biz tersane işçilerinin yanında olduk, onların sorunlarını, haklı mücadelesini sahiplenmeye çalıştık. Bunda sonra da yanınızdayız.

Cam işçisi grev kararını astı

Kristal-iş sendikası ile Türkiye Cam, Çimento ve Toprak Sanayi İşverenleri Sendikası arasında sürdürülen toplu sözleşme görüşmelerinin tıkanmasının ardından grev kararı alındı. 13 fabrikada 5 bin işçiyi kapsayan karar işyerlerine asılırken, işçiler greve çıkmak için yasal sürenin dolmasını bekliyorlar.

Kristal-iş İstanbul Şube Başkanı Mürsel Kılıç, yaptığı açıklamada masada işveren sendikası tarafından ciddi bir teklifle karşılaşmamaları nedeniyle görüşmelerin tıkanıldığını, işverenin son dakikada sözleşmeyi oldu-bittiye getirerek imzalamaya çalıştığını belirtti. Cam patronlarının hastalık ve sakatlanmalardaki iş kaybını işçilerden karşılamaya çalıştığını belirten Kılıç, “sanki hastalanmak insanların kendi tercihiymiş gibi davranıyorlar. Cam işçisi işyerinde işini yaparken rahatsızlanıyor, iş kazası geçiriyor. Kendi işini yaparken değil. Hep çalışacaksın, hiç hastalanmayacaksın, iş kazası geçirmeyeceksin istiyorlar” diyerek cam patronlarının pervasızlığını dile getirdi. Bu maddenin tartışılmasına bile izin veremeyeceklerini ve cam sektöründe taşeronlaştırmayı ve esnek üretimi kabul etmeyeceklerini belirttikten sonra, cam işçisinin grevden çekinmediğini söyledi.

Dergimiz yayına hazırlandığı sırada, Kocaeli’nde bulunan lastik fabrikalarında da grev başladı. Lastik-iş Sendikasında örgütlü bulunan işçiler, Toplu Sözleşmede anlaşma sağlanamayınca greve çıktılar.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tarihsel Gelişimi- I

İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusu özellikle Tuzla Tersanelerinde peş peşe gelen ölümlerden sonra ülkenin gündemine oturdu. Hatta bir dönem birinci gündem haline geldi.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği, sermayenin gündemine iki şekilde gelebilir. Birincisi, maliyet ve verimlilik hesapları sonucu iş güvenliği önlemleri almanın daha karlı olduğunu tespit etmiştir ikincisi, işçilerin öfkesi artık eyleme dökülmüştür ve kaçacak yeri kalmamıştır. Son dönemde ikisi de yaşanıyor.

Geçen hafta değindik: Sermaye “işçi sağlığı”na “iş sağlığı” yönünden bakıyor. Bu ne demektir? Aslında onu işçinin sağlığı ilgilendirmiyor. Ama bir yere kadar. O yer, verimlilik düşüşü olduğu, ek maliyet getirdiği ve ürün ve işletme güvenliğinin tehlikeye girdiği yerdir. İşte bu noktada müdahale eder. Son dönemde tam da verimliliği artırmak ve maliyetleri düşürmek için uyguladığı toplam kalite yöntemleri içine “iş sağlığı” konusunu da almıştır.

Bu alanda birçok araştırma yapıyorlar. Riskleri tespit etme ve bu risklerle başa çıkma yöntemleri geliştiriyorlar. Yasal mevzuatlar bu doğrultuda değiştiriliyor. İşçi eğitimleri planlanıyor. “İş Sağlığı Uzmanı” eğitimleri hayata geçiriliyor. ISO Kalite Standartları mantığıyla OHSAS 18001 standartları oluşturuluyor.

İşçi eylemlerinin baskısı ile de bazı faaliyetler yürüttükleri göze çarpıyor. Bu alanda en büyük zorlanmayı Tuzla Tersanelerinde yaşıyorlar. Çünkü, ölümler artık katlanılamaz hale gelmiş durumda ve artık işçilerin öfkesi patladı. Çalışma Bakanı “Tuzlayla yatıp Tuzlayla kalktıklarını” itiraf etmek zorunda kaldı. Göstermelik de olsa, Meclis Araştırma Komisyonları kuruldu ve Çalışma Bakanlığı müfettişleri havzaya doluştu. Bir tersane göstermelik olarak kapatıldı. Ama hiçbir güvenlik önlemi alınmadan tekrar faaliyete başlatıldı. Tersane işverenleri işçi eğitimleri başlattı. “İş Sağlığı Uzmanı” çalıştırmaya başlayanlar oldu. Pratikte bir şey değişti mi? Ölümler denetimler sırasında bile devam etti. Pratikte bir şey değişmedi ama, şunu gösterdi. Tersane işçilerinin çok az bir bölümünün eylemi bile bunca şeyi yaptırdı. Demek ki tutulması gereken yol burası.

Hatta iş kazalarının önlenmesinin ve sağlıklı çalışma koşullarında çalışmanın tek yolu örgütlü bir işçi sınıfı ve mücadeledir. Çünkü, denetim diyorsanız, denetimler sırasında bile ölümler oluyor. Yasa diyorsanız, işçi sağlığı ve iş güvenliği alanında in-

Kapitalist düzende bir hakkı yasal güvenceye kavuşturmak onun otomatik olarak kullanılacağı anlamına gelmez. Yasal güvenceye sahip olsa da o hakkı kullanmak için sürekli bir mücadele içinde olunması gerekmektedir. Mücadelenin gerilediği dönemlerde yasal haklar önce kullanılamaz hale gelir, sonra da unutulmaya başlar. Bu yüzden, yeni kuşaklar, tarihi okurken fiilen kullanılan hakları ve yasaları görünce şaşırırlar. Bunun bir nedeni burjuva eğitim anlayışıysa, diğeri kuşak kopmasıdır.

sanı şaşkına çevirecek derecede gelişkin, ayrıntılı bir yasal mevzuat vardır. Bırakalım iş kolunu, her iş türünde alınması gereken önlemler bile o kadar ayrıntılı sıralanmış ki şaşırmamak elde değil. Örneğin, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü vardır; öyle gelişkin ve aklınıza gelebilecek her sektörle ilgili alınması gereken önlemleri öyle ayrıntısına kadar sıralamış ki okuduklarınıza inanamazsınız. Hatta bu tüzüğün yayınlanma tarihinin 1973 olduğunu görünce büsbütün şaşırırsınız. O dönem henüz ülkede kurulu olmayan iş türleriyle ilgili önlemlerin bile sıralandığını görürsünüz. Mevzuat bununla da sınırlı değildir. “İş Sağlığı ve İş Güvenliği Yönetmeliği”, “Tehlikeli İşler Yönetmeliği”, “Titreşim Yönetmeliği”, “Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik”, “Kadın İşçilerin Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Yönetmelik”, “Gürültü Yönetmeliği”, “Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Çalışanların Korunması Hakkında Yönetmelik”, “Kanserojen ve Mutajen Maddelerle Çalışanlarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik” gibi ayrı ayrı önemli sektörlerle ve iş türlerine yönelik daha birçok yönetmelik bulunmaktadır. En son olarak da hükümet, “İş Sağlığı ve İş Güvenliği Kanunu Tasarısı” da hazırlamış ve Meclis Komisyonlarına getirmiştir.

Geçmişte daha gelişkin ve ileri bir şey gördüğümüzde neden şaşırdığımızla ilgili birkaç şey söylemek gerekiyor: Bu asıl olarak burjuva eğitim anlayışından kaynaklanmaktadır. Burjuva eğitim anlayışına göre, kapitalizm tarihin gördüğü en ileri ekonomik sistemdir. Kendisinden öncekiler zaten geridir. Gelecek de zaten kapitalizmdir. İnsanlığı ileriye götürecek tek sistem kapitalizmdir ve sürekli de insanlığı ileri götürmektedir. İnsanlık, kapitalizm sayesinde düne göre daha ileridedir. Bilim ve teknolojiye baş döndürücü gelişmeler gösterilerek gerçekten de öyle olduğu yanılması pekiştirilir.

Bu eğitim anlayışının etkisiyle geçmişe, tarihe hep geri diye bakma anlayışı şekillenir. Bugünkü hak gasplarına ve mevcut hakların düzeyine bakıldığında, bu eğitim anlayışının sonucu olarak, hakların geçmişte daha iyi olabileceği düşünülemez, daha ileri haklar ve yasalar görüldüğünde de şaşırarak kaçınılmaz olur.

Oysa şaşırmayı gerektirecek hiçbir durum yok-

tur. İşçi sınıfı ve bütün insanlık, dünyanın üçte biri, 20. yüzyılın yarısında altın bir çağı, sosyalizmi yaşadı. Sosyalizmin nimetlerinden yararlanan sadece devrimlerini yapmış olan bu ülkeler değildi. Kapitalist dünyanın işçi ve emekçileri, sosyalist ülkelerden aldıkları ilhamla giriştikleri büyük mücadeleler sonucu sosyalizm rüzgarlarını ve kazanımlarını kendi ülkelerine taşımayı başarmışlardır. Bizim ülkemiz de bu sürecin dışında kalmamıştır. İşçi sınıfının, özellikle 60’lı 70’li yıllar boyunca giriştiği mücadeleler sonucu birçok hak kazanılmıştır. Bu hakların bir kısmı pratikte fiilen kullanılmış, bir kısmının ise yasalara yönetmeliklere dökülmesi başarılmıştır. Mücadele gerilediğinde ise, fiilen kullanılan haklar kullanılamaz olmuş ve sonraki kuşaklar tarafından da unutulmuştur.

Yasadaki haklara gelince; kapitalist düzende bir hakkı yasal güvenceye kavuşturmak onun otomatik olarak kullanılacağı anlamına gelmez. Yasal güvenceye sahip olsa da o hakkı kullanmak için sürekli bir mücadele içinde olunması gerekmektedir. Mücadelenin gerilediği dönemlerde yasal haklar önce kullanılamaz hale gelir, sonra da unutulmaya başlar. Bu yüzden, yeni kuşaklar, tarihi okurken fiilen kullanılan hakları ve yasaları görünce şaşırırlar. Bunun bir nedeni burjuva eğitim anlayışıysa, diğeri kuşak kopmasıdır.

Özellikle genç yeni işçi kuşağının gerek dünya gerekse ülkemiz işçi sınıfı mücadele tarihinden öğreneceği çok şey vardır. Tarihimiz değerli bir hazinemizdir.

Biz de işçi sağlığı ve iş güvenliğinin bu gün içinde bulunduğu durumu anlamak için tarihe bir göz atacağız. Bugün, bir çok sektörde işçiler, ortaçağı andıran koşullarda çalışırken, nasıl olmuş da 30-40 yıl önce gelişkin bir “İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü” çıkartılabiliştir? İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusu ilk olarak ortaya nasıl çıkmış ve nasıl bir seyir izlemiştir? Bizim ülkemizde nasıl bir gelişim göstermiştir? Bunları inceleyeceğiz.

Ancak, tarihi serüvene başlamadan önce bir konuya açıklık getirmek gerekiyor. Yaygın bir görüş

vardır: “Bizim ülkemizde haklar mücadele ile kazanılmamıştır, tepeden verilmiştir. Bu nedenle de verildiği gibi de kolayca alınabilmiştir.” Bu görüş, geniş bir kesimde gayet de inanılarak savunulur.

Bu görüşün yanlışlığını ortaya koymadan özellikle de işçi sağlığı ve iş güvenliği alanındaki gelişmelerin seyrini açıklamak zordur. Çünkü, örneğin, tarihimizde sanayi kaynaklı işitme kaybı için bir eyleme rastlayamayız. Bu görüşe göre, “evet bu sorun için mücadele edilmemiştir dolayısıyla, bu alandaki hak alınmamış verilmiştir” denmesi gerekir.

Hakları kazanma meselesi bu kadar kaba ve hak-mücadele şeklinde birebir karşılığı olup olmadığı şeklinde ifade edilemez.

Her bir hak kısıntısı için mücadele edilmelisi gerekliliği sınıf mücadelesinin temel doğrularındandır. Ancak bundan ne anlıyoruz? Burada, her bir hak için, o hakkın adını bayrağa yazarak bir mücadele sonucu kazanılması kastedilmiyor. Sınıf mücadelesinin seyri de böyle değildir. Bir rüzgar meselesidir sorun. Rüzgarın kimden yana estiği meselesidir. Yenilgi ve durgunluk dönemlerinde aydınlar ya burjuvazi için teoriler üretir ya da soyut şeylerle uğraşırlar. Oysa güçlü ve uzun süren mücadele süreçlerinde ve rüzgarın işçiden yana estiği dönemlerde işçi sınıfının haklarının gelişmesi için canla başla çalışan ve araştırmalar yapan aydın ve bilim adamlarının sayısı artar. Hatta devlet kurumları ve bürokrasi içinden de böyle insanlar çıkar. Arkasında işçi hareketinin gücünü ya da rüzgarı hisseden aydınlar, çalışmaları konusunda işçi sınıfı nezdinde kamuoyu yaratırlar ve işçi sınıfının gücünden çekinen resmi kurumlar da bu hakları yasalara veya yönetmeliklere dökmek zorunda kalırlar.

Başka bir biçimi daha söz konusu olabilir: Örneğin, Tuzla Tersane işçileri, ölümler ve iş kazaları için mücadele ediyorlar ve konuyu bütün ülkenin gündemine sokuyorlar. Ülkede sadece Tuzla tartışılıyor artık. Bütün bir işçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatı, uygulamaları, denetim mekanizmaları, ilk yardım hastaneleri kurulması, tersanelerin ve şehir içinde kalmış sanayinin şehir dışına taşınması gibi bu alanla ilgili bütün konular gündeme geliyor. Bu alanlarda atılacak adımlarda ve alınan haklarda işçilerin payı yoktur denilebilir mi? Ya da bu haklar alınmamıştır verilmiştir denilebilir mi?

Konunun başka bir boyutu daha vardır. Bir çok hak da uluslar arası işçi sınıfı mücadelesinin ortak kazanımıdır. Sermaye, özellikle sosyalizmin güçlü olduğu ve işçi sınıfının yönünün o tarafa döndüğü dönemlerde, sınıf hareketinin önünü daha başta kesmek için, kendi denetiminde bazı hakları vermeye kalkışmıştır. Bizim tarihimizde de bunun örnekleri vardır. Bu durumda bile, içeride bir sınıf hareketi ve sınıftan yana bir rüzgar esmeden bu haklar kağıt üzerinde kalmıştır.

Yani işçi sınıfının bir mücadelesi ve emeği olmayan hiçbir hak yoktur. Mücadelenin korunması ve geri alınması meselesi ise farklı bir konudur. Bugün, tarihte nice mücadelelerle hatta şehitler verilerek alınmış olan haklar bir bir gasp edilmiyor mu? Kapitalist düzende bedeller ödenerek kazanılmış hakları bırakalım geliştirmeyi, korumak için bile sürekli ve dişe diş bir mücadele yürütmek zorunludur.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği alanındaki her bir gelişme de, işçi ve emekçilerin nice mücadeleleriyle, gönlü işçi ve emekçiden yana olan birçok bilim insanı ve aydınının yoğun emekleri ve ödedikleri bedellerle mümkün olmuştur. Tarih bunun tanığıdır. Biz bu tanıklığı elimizden geldiğince aktarmaya çalışacağız. Önümüzdeki sayıda ilk çağdan başlayacağız.

Daha çok sınav, daha çok para...

Eğitim sistemi ve özellikle de üniversiteye giriş sistemi, liselerden başlamak üzere yıllardır değişimlerden geçiyor. Neredeyse her yıl yeni bir müfredat değişikliği, sistem değişikliği, sınav sistemi değişikliği oluyor. Sunulan her değişiklik, bir iyileştirme sağlamadığı gibi, hem maddi hem de manevi olarak bizden çok şeyler götürüyor.

Son 10 yılda üniversiteye giriş sistemi ÖSS, her hükümetin dayandığı burjuva klişe ve kitle tabanına göre değişikliklere uğradı. Tabi ki eğitimin burjuvazinin ihtiyacına göre düzenlenmesi esası

korunarak. Ve işçi ve emekçi çocuklarına üniversite kapılarını her geçen yıl daha da kapatarak. Onlara meslek liselerinden "nitelikli" eğitilmiş işçi ve emekçi ordusu yeterliydi. Parası olan okusundu. Özel üniversiteler, vakıf üniversiteleriyle yüksek karlar vurmanın yanı sıra, kendine kalifiye eleman yetiştirmenin yeni yöntemlerini de buldular. Neredeyse her burjuvanın bir üniversitesi olmuştur. Buralarda okumak cazip hale getirildi.

* * *

Ve üniversite sınavlarının yaklaştığı bir zamanda “İngiliz Yöntemi” diye buyurdu YÖK Başkanı Yusuf Ziya Özcan. Bu sistemle artık sınavların stres olmaktan çıkacağını iddia etti. “İngiliz yöntemi”ne göre öğrenciler sadece 3 konudan sorumlu olacaklar ve yılda en az 10 kere sınava girebilecekler. Sınavlardan belli bir puan aldıktan sonra üniversiteye müracaat edecekler ve üniversiteler, kazananları açıklayacak. Katsayı ve Ortalama Başarı Puanı vb olmayacak. Sınavlar sadece test usulü yapılmayacak.

Görünüşte her şey öğrencileri düşünerek yapılmış gibi. Oysa nasıl bir aldatmaca ile karşı karşıya oldukları satır aralarında gizli. Sistem henüz tasarı haline getirilmedi. Ancak 2007'nin sonundan itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'nın da bu yönde değişiklikler ön gördüğü biliniyor.

AKP'nin bu sınav sistemini önermesindeki en büyük gerekçe, İmam Hatip Liseleri'nin önündeki üniversiteye giriş engellerini aşmak. Öğrenciler, verilecek 12 konudan beşini seçip yıl içinde istedikleri sınava girebilecekler mi? Tek sınav sisteminde öğrenciler stres yapıyor ve sınavda başarısız oluyorlar diye gerekçesini de hazırlamışlar. Ama yine sınavlı bir sistem geliyor ve daha da kötüsü bu sınavların artık kendi kontrollerinde yapılmasını istiyorlar. “Sınavlar Ankara'da yapılsın” diyorlar mesela! Ya da en azından kontrollerinde tutabilecekleri illerde olmasını buyuruyorlar.

Bu sistemle, sınavlara girmek için ödenmesi gereken para kaldırılmıyor. Üstelik, yılda birkaç kere sınava girileceği için, birkaç kere fazladan sınav parası alınmış oluyor. Sınavın tek merkezden yapılması ise çok daha katmerli bir sorun. Belirlenen illere (ya da Ankara'ya) gitmek için yol parası, yanında beraber gidecek kişi için yol parası, bir gün önceden gelip dinlenebilmek için otel parası, yolda harçlık için para vb, vb. Sınavın kendisi bile çok daha pahalıya malolan bir üniversite sınav sistemi getiriliyor.

Sınav bittikten sonra üniversiteye gidiyor ve müracaat ediyorsunuz, üniversite de size kapılarını sonuna kadar "açıyor". Tabi puanınız için değil paranız olduğu için. Liselerden ya da orta okullardan hatırlarsınız. Sınavı kazandıkları halde özel okullara, fen liselerine girmek için binlerce dolar harcayan aileler, çekilen kuralar sonucu o paraların da ellerinden gitmesiyle karşı karşıya kalırlar. Yani yeni bir para tuzağı daha.

* * *

Öğrencilerin yarış atına döndürüldüğü varolan sınav sisteminde her şey 180 dakikada olup bitmekte. Bütün bir yıl boyunca aileler tarafından tek umut olarak görülen çocuklar, dersanelere gitmek zorunda kalıyor. İşçi ve emekçi çocukları için sınavı kazanamamak demek, geleceksizlik, umutsuzluk ve işsizlik demek. Gerçi üniversiteleri bitirdikten sonra da durum çok değişmiyor. Ama üniversite sınavında başarısız olmak gençler için büyük bir yıkım anlamına geliyor. Yeni uygulama ile sınav sayısının artırılması ise, çözüm olmadığı gibi, dersanelere yeni bir rant kapısı açılıyor. Çünkü önceden 8 ay olan eğitim ve hazırlanma süresi tüm yıla yayılıyor ve daha stresli hale getiriliyor. Tatil yok, dinlenme yok, temel bir eğitim yok. Sınav, sınav, sınav...

Kapitalizmin yapacağı düzenlemelerin lehimize olmasını beklemek biraz safdillilik olur. Yapılan değişikliklerin amacı, burjuvazinin ihtiyaçlarına yanıt vermek, daha fazla kar elde etmesini sağlamaktır. Yoksa emperyalist ülkelerden sistem transfer etmekle eğitim ve öğretimdeki sorunlar çözülmeyecek, daha da karmaşık hale gelecektir. Eğitim-öğretim sisteminin toptan değişmedikçe, hiçbir düzenleme gerçek anlamda işçi-emekçi çocuklarını kurtaramayacaktır.

Burjuvazi yeni bir saldırı paketini daha AKP hükümeti eliyle yasalaştırıp yürürlüğe soktu. “İstihdam paketi” adı altında getirilen “İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı” 15 Mayıs günü parlamentoda onaylandı. Kısa bir süre içinde Cumhurbaşkanı tarafından imzalanarak resmi gazetede yayınlandı ve yürürlüğe sokuldu.

Yasanın temel ruhunu, patronlar üzerindeki vergi ve prim “yük”lerini düşürmek oluşturuyor. Başka bir ifadeyle, patronların kar oranlarını yükseltmek için yapılan bir yasal düzenlemedir. Patronların vergi ve SSK primini düşürerek yeni kar alanları açan düzenleme, haliyle işçi emekçilere de yeni saldırılar getirmekte, çalışma koşullarını daha ağırlaştırmaktadır.

İstihdam değil, kölelik dayatması

Yasa, SSK ve Bağkur prim borçlarını yeniden düzenledi. Buna göre SSK ve Bağkur’a olan birikmiş prim borcunu bir ay içinde peşin ödeyenlerin, borç faizlerinin yüzde 85’i silinecek. Emperyalist ve işbirlikçi tekellerin vergi borcundan muaf tutulduğunu biliyoruz. Onlar üzerinden biriken vergi borçları da genellikle “af”’a uğrar. Onların kaçırdıkları vergilerle, milyonlarca kişinin sağlık ve eğitimi karşılanabilir. Doğan Holding’in Petrol Ofisi özelleştirmesinde kaçırdığı trilyon dolarlık vergi hala hafızalardadır. Burjuvazinin vergi kaçakçılığı ile yaptığı vurgunlar yetmezmiş gibi, bir de sık sık biriken vergilere “af” getirilir. Bu yasanın da yaptığı budur.

Yasa ile birlikte, patronlar daha az SSK primi ödeyecekler. Çünkü patronların ödediği SSK primleri 5 puan düşürüldü. Böylece devletin “kara delik” olarak gösterdiği ve GSS yasasını çıkarmak için gerekçe olarak öne sürdüğü sosyal güvenlik açığı daha da büyüyecek. Buna ülkemizin kayıtdışı çalıştırma cenneti olduğunu da eklediğimizde, “kara delik”lerin gerçekte kimler tarafından açıldığı ve büyüldüğü anlaşılır. Patronların ödemediği SSK primlerinden, kayıtdışı çalıştırmalarından ortaya çıkmaktadır bu açıklar. Elbette bunu, onlar da çok iyi biliyor. Fakat amaçları sosyal güvenlik kurumlarını tasfiye etmek olunca, bu tür demagojileri kullanmadan edemiyorlar.

Sigortalıların, malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden patronların ödeyeceği 5 puan da Hazine tarafından karşılanacak. Böylece patronlar bir yükümlülüğünden daha kurtarılıyor. Ve işçi-emekçilere bir yük daha bindiriliyor. Çünkü Hazine, bizden kesilen vergi ve primlerden oluşuyor. Yani Hazine’den çıkan her kuruş, biz işçi ve emekçilere yeni vergi yükü anlamına geliyor.

Biliyoruz ki, hükümetler yeni bir saldırı yasa taslağı hazırladıklarında, demagojik yalanları arka arkaya sıralarlar. Nasıl ki GSS yasa taslağında “70 milyona sağlık hizmeti”, “SSK’lar kara delik” gibi yalanları

Hükümetler yeni bir saldırı yasa taslağı hazırladıklarında, demagojik yalanları arka arkaya sıralarlar. Nasıl ki GSS yasa taslağında “70 milyona sağlık hizmeti”, “SSK’lar kara delik” gibi yalanları ileri sürdülerse, bu yasa için de hep “istihdam açacağız” demagojisini ağızlarından düşürmediler. Yasanın her maddesindeki gerekçe “işsizliği önlemek ve işveren üzerindeki yükümlülükleri artırmak...” şeklinde. Oysa çıkan yasa tam tersine yeni işsizler ordusu yaratıyor, yağmanın önü açılıyor.

ileri sürdülerse, bu yasa için de hep “istihdam açacağız” demagojisini ağızlarından düşürmediler. Yasanın her maddesindeki gerekçe de “işsizliği önlemek ve işveren üzerindeki yükümlülükleri artırmak...” şeklinde. Oysa çıkan yasa ile ne işsizlik önleniyor, ne de yeni iş alanları açılıyor. Tam tersine yeni işsizler ordusu yaratılıyor, yağmanın önü açılıyor.

Mesela yasaya göre, yeni işe giren kadınların ve 18-29 yaş arası gençlerin SSK primleri beş yıl boyunca “işsizlik sigortası fonu”ndan karşılanacak. “İşsizlik sigortası fonu” çalışan işçilerden yapılan kesintilerden oluşuyor. İşçilerden yapılan kesintilerle oluşan fonların tekelci burjuvaziye peşkeş çekilmesi mi “işverenlerin yükümlülüğünü artırma” oluyor?! Patronlara uygulanan yüzde 5’lik sigorta priminin beş yıl boyunca “işsizlik sigortası fonu”ndan karşılanması, fonun amacı dışı kullanılması olduğu gibi, yeni işsizler yaratmaya hizmet ediyor. Gözünü kar hırsı bürümüş patronlar, beş yıl sonra bu işçileri çalıştırır mı? Bu istihdam değil, işten atmaların önündeki tüm engelleri ortadan kaldırmaktır.

“İşsizlik fonu”ndan, önüne koyulan yasal engellerden dolayı çok az işsiz yararlanabiliyor. Fonda biriken meblağın bir kısmı, beş yıllığına patronların cebine akıtılıyor. Geri kalan kısmı da yine burjuvaziye peşkeş çekilerek GAP’ta yatırım yapacak patronlara aktarılıyor. Sözde bu fon, işini kaybetmiş ya da bir iş bulamamış milyonlarca işsize verilecekti. Fon, çalışan işçi ve emekçiden kesilen paralarla doluyor fakat bundan yine burjuvazi yararlanıyor. Bu, göz göre göre soyulmaktan, yağmadan başka bir şey değil.

Eski yasaya göre 150’den fazla kadın çalıştıran işyerlerinde kreş ve emzirme odaları açma zorunluluğu vardı. Bu da ihtiyacı karşılamaktan uzaktı, bir de patronlar büyük oranda buna uymuyorlardı. Taşeron sisteminin uygulanmasıyla birlikte, fabrikaların çoğunda çalışan kadın sayısı da düşürüldü. Böylece kreş yükümlülüğü neredeyse boşa çıkarıldı. Yeni yasayla kreş ve emzirme odasının açılma zorunluluğu tümden kaldırıyor. Patronların artık kreş ve emzirme odası bulundurma yükümlülüğü yok. Yasayla, kreş açma patronların insafına bırakılıyor. Açılacak kreşin işletmesi de taşeron şirketlere veriliyor. “İstihdam paketi” ile kreş ve emzirme odası bulundurma hakkımız elimizden alındığı gibi, çocuklu annelerden para kazanmayı da içeriyor. Nasıl ki Novamed fabrikasının patronları, Novamed’de çalışan kadınlara “sırayla hamile olun” dayatması yapıyor idiyse, bu yasa tüm çalışan kadınlara “hamile kalmayın” diyor. Ya da çocuk sahibi olan kadınlara “işe gelme” diyor. Böylece

çocuk sahibi kadınların bir işte çalışması, daha fazla zorlaştırılıyor.

Yasa, patronların işyeri sağlık ve güvenlik birimi ile işyeri hekimi çalıştırma yükümlülüğünü de kaldırıyor. Önceki yasada 50’den

fazla işçi çalıştırılan yerlerde doktor bulundurulması gerekiyordu. Buna rağmen birçok işyeri ve fabrikanın doktor bulundurmadığını biliyoruz. Bu yükümlülüğün ortadan kalkmasıyla beraber işçi sağlığı ve güvenliği konusunda tedbir almak patronların tamamen keyfine bırakılıyor.

Yine yasada hükümlü çalıştırma yükümlülüğü de kaldırıldı. Zaten bir biçimde cezaevine girmiş ve cezasını yatıp çıkmış insanların iş bulmaları çok zordu. Bundan böyle ömür boyu işsiz kalacaklar. Keza bu yasa ile, patronların engelli çalıştırma yükümlülüğü de sınırlandırıldı. Engelli çalıştıran fabrikaların SSK primi patronlardan değil, Hazine’den, yani bizden kesilecek. Diğer yandan 500’den fazla işçi çalıştıran fabrikalarda spor tesisi kurma zorunluluğu, bu yasa ile beraber kaldırıldı.

Yasayı kitlelere şirin göstermek için yapılan demagojilerden bir diğeri de taşeron sisteminin düzene koyulacağı, denetim altına alınacağıydı. Yasaya göre patron ile taşeron arasındaki sözleşme, yazılı olacak. Ama bu nasıl denetlenecek belirsiz. Diğer yandan taşeron sistemi varlığını korudukça, aralarındaki sözleşme yazılı hale getirilse de işçilerin üzerindeki ağır çalışma koşulları ve yoğun işgücü sömürsü devam edecek.

Görüldüğü gibi herşey patronların “yük”lerini kaldırmaya, onların azami karını çoğaltmaya, işçi ve emekçilerin ise, varolan haklarını gaspetmeye, yeni saldırılar getirmeye göre düzenlenmiş.

Sokağa, eyleme, mücadeleyi yükseltmeye

Emperyalist tekellerin sömürü kurumu olan İMF’nin direktifiyle yeni bir saldırı yasası olan “istihdam paketi” yürürlüğe girdi. GSS de yürürlüğe girmek üzere. Sırada kıdem tazminatı ve sendikalar kanunu var.

GSS saldırısına karşı oluşan güçlü tepki, ne yazık ki, “istihdam paketine” yansımada. “İstihdam paketi” somut bir tepkiyle karşılaşmadan geçti. İşbirlikçi sendikacılar, bu saldırıyı gündemlerine dahi almadılar. Sendika ağalarına basınç uygulayacak olan bizim örgütlü eylem gücümüz ise yeterli olmadı.

O halde varolan örgütlülüklerimizi güçlendirmeli, birbirini izleyen bu saldırılara karşı “sokağa, eyleme, genel greve” şiarını yükseltmeliyiz! Bu saldırılara karşı işsizlerle çalışanların birleşik örgütlü mücadelesini yükseltme zamanı! Protesto değil, hak alma bilinciyle hareket etmeliyiz! Kapitalizmi bir bütün olarak hedef tahtasına çakmalıyız!

Tankınız, Topunuz, Bombanız Vız Gelir Bize Vız!

Gecikmeli gelen bazı 1 Mayıs yazılarını, 2008 1 Mayısının öneminden dolayı bu sayımızda da yayınlamaya devam ediyoruz.

Günler yaklaştıkça heyecanımız daha artıyor. Hazırlıklarımızı son kez gözden geçiriyoruz. Her şey tamam. Sabah toplanma yerinde buluşmak üzere yoldaşlardan ayrılıyorum.

Son gelişmeleri öğrenmek için telefon ediyorum. Yoldaş yeni gelişmeler olduğunu, akşam DİSK'te toplantı olacağını söylüyor. "Acaba ne olabilir?" diye düşünüyorum. Olabilecekleri gözlerimin önünden geçiriyorum. Tabi buna göre planlarımızı da... Sendikaların vazgeçme ihtimali aklıma geliyor. Ama buna çok fazla ihtimal vermiyorum. Bu saatten sonra geri dönüş yok. Sadece Türk-İş'in sallantılı durumundan endişeliyim. Şişli'ye varıyorum. DİSK binasına doğru yürürken "Bekle bizi İstanbul" dizeleri aklıma geliyor. "Bekle bizi Şişli-Taksim yarın buraların hakimi biz olacağız" diyorum içimden.

DİSK binasına yaklaştıkça müzik sesleri kulaklarımı tırmalıyor. DİSK'in önü kalabalık. İnsanlar caddeyi doldurmuş, gruplar halinde sohbet ediyorlar. Kimisi halay çekiyor, kimisi türkü söylüyor. İçeri girip toplantıya katılan yoldaşı buluyorum. Planlar değişmiş üç koldan yürüyüş tek kola inmiş. Ve en kötüsü de sendikacılar bu kararı tüm bileşenlerle değil, kendi başlarına almışlar. Biz de hazırlıklarımızı tekrar gözden geçiriyoruz. Bu durumda pankartların bir kısmını DİSK binasına taşımak gerek.

1 Mayıs akşamdan başlamış oldu. İlerleyen saatlerde pankartlarımız da geldi. Dışarda müzik ve halaylar devam ediyor. Hele bir horon tepen laz arkadaşlar var ki. En çok da dikkati onlar üzerine çekiyor. İşçilerin birliği halkların kardeşliğinin örneği yaşıyor. Herkesin gözleri ışıltılı. Herkes kavgaya hazır. Kavga dostluğu, kavga arkadaşlığının sıcaklığı herkesi sarmış, sarmalamış.

Saat 23.30'a doğru Agos gazetesinin olduğu caddeye yani Şişli-Taksim yoluna çıkıyorum. Amacım hem etrafa bir göz atmak hem de bulabilirsem yiyecek bir şeyler almak. Etraf sakin. Devlet hala burarlarda konumlanmamış. Simitçiler hala açık. Bir miktar simit bir miktar poğaçaya alıp geri dönüyorum. Aldıklarımı devrimci dostlarla paylaşıyoruz. Yukarı üst katlara çıkıyorum. Bütün katlar hınca hınç dolu. Sohbet edenler, uyuyanlar... Dışarısı hep hareketli. Marşlar halaylar hiç susmuyor. Yoldaşlar olarak kendi içimizde nöbetleşerek uyuyoruz.

Gün sabaha doğru evriliyor. Bulunduğumuz sokağın Taksim yönüne bir polis arabası geliyor. Sokağın başında duruyor. Onlara doğru gidiyoruz. Hemen hareketlenip uzaklaşıyor. Çok geçmeden bu kez arka caddede başka polis arabaları gözüküyor. Kitle oraya yöneliyor. Bunu gören polis arabaları uzaklaşıyor. Bu da çatışma saatinin yaklaştığını gösteriyor.

Sabahın ışıkları ortalığı aydınlatmaya başladı yavaş yavaş. Çok geçmeden sokağa yığınak başlıyor.

Yoldaşları yığınağın olduğu ön tarafa topluyoruz. Önlüklerimizi giymişiz, flamlarımız açık. Faşist devlet tankıyla topuyla, gaz bombalarıyla dikilmiş karşımıza. Oldukça rahatız. Neler olacağını biliyoruz. Yeni karşılaşmıyoruz bu durumla. Kaç kez böyle çatışmalardan geçtik. İlk kez çatışmaya girenler, ilk kez eyleme gelenler de bu rahat ortamdan etkileniyorlar, onlar da çok rahat. Herkes heyecanlı ama korku diye bir şey yok yüreklerde. 2007 1 Mayıs'ı gözlerimin önünde canlanıyor. Faşizmin gaz bombalarına, vahşice saldırılarına karşı barikatları aşa aşa Taksim'i zaptetmiştik. 2007 1 Mayıs'ı böyle kazanılmıştı. Gelin ulan gelin. Topunuz, tankınız, vız gelir bize vız. Biz bu kavgalar içerisinde piştik, çelikleştik.

Pat... pat... pat... İlk çarpışma DİSK önünde başladı. Önce gaz bombaları, tazikli boyalı su sıkıyorlar. Panzer üzerimize üzerimize geliyor. Tazikli suya gaza ve panzere karşı bedenlerimizi siper yapıyoruz. Kontrollü bir şekilde geri geri çekiliyoruz.

Kitlenin büyük bir kısmı DİSK'e giriyor. DİSK'in içerisine de boyalı su ve gaz sıkıyorlar. İlk çarpışma böyle geçiyor. Elbette bu kadar gazdan etkilenenler, bayılanlar oluyor. Durumu kötü olanlara yardım ediyoruz. İlk yardım ilacımız limonlar devrede. Deneyimliler belli. Onlar deneyimsizlere nasıl davranmaları gerektiğini anlatıyorlar. "Sakin yüzünüzü yıkamayın" diyen bir ses duyuluyor. Çünkü su değince vücut daha çok yanıyor. "Elinizi gözlerinize sürmeyin", "Elbisenizi yüzünüze sürmeyin" diye bir ses daha yükseliyor. El ve elbise sürdükçe ten daha çok yanıyor. "Ne olursa olsun gaz ortamında gaz sıkarlarken, gözlerinizi kapatmayın" diyorum. Gaz sıkıldığında gözleri kapatmak erken etkilenmeye, erkenden baş dönmesine, bayılmaya yol açıyor. Yanımda kötü olanlara yardım ettikten sonra yoldaşları arıyorum. Gördüğüm yoldaşlara sarılıyorum, iyiler. Hem de çok iyi olduklarını söylüyorlar. Gözleri ışıltılı. Gözlerinde gelecek okunuyor.

Bu ilk çarpışmada bir grup yoldaşımız bizden kopuyor. Onlar DİSK'in arka sokaklarında devletle çatışmada olduklarını telefonla bildiriyorlar. Daha içerdeki gazın etkisi geçmeden yine dışarı caddeye çıkıyoruz. "Faşizmi Döktüğü Kanda Boğacağız", "Faşizme Karşı Omuz Omuza", "İnadına 1 Mayıs İnadına Taksim" sloganları daha gür, daha coşkulu atılıyor. Yine caddenin hakimiyiz. Bir taraftan da DİSK yöneticileri sakin olmamızı söylüyorlar ve DİSK'li işçiler dışında herkesin içeride olmasını istiyorlar. Aslında herkesin kim olduğu belli. Gereçekleri, devrimci sembollere devlet saldıracağı...

Elbette bunu kimse dinlemiyor. Önlükler giyili, flamlar açık. Sloganlar daha bir öfke ile atılıyor. Yumruklar daha sıkılı. Devlet cadde başlarına yığınak yapmış bekliyor. Karşılıklı bekleme hali epeyce sürüyor. Tabii bizim sloganlarımız, marşlarımız hiç susmuyor. Çarpışmaya ara verilmiş, her iki sınıf da güç topluyor diyebiliriz.

Bekleme vakti doldu. Düşman maskelerini taktı. Yeniden çarpışma başlayacak. Arkadaşlar yeniden saldırıya hazırlanıyorlar. "Kaçmayın. Kapının önünü açık bırakın." Aynı anda birkaç ses karışıyor birbirine. Pat... pat.... pat... Yeniden başladı. Üzerimize gaz, tazikli boyalı su sıkıyorlar. Sıkın ulan sıkın biz öyle kolay kolay ölmeyiz! Panzer üzerimize üzerimize geliyor. Gaz bu. Bir yerde nefesini kesiyor, yığılıyorsun yere. Yine DİSK binasının içerisine çekiliyoruz. İçeriye de sıkıyorlar. İçeride hengame devam ediyor. Kitle üst katlara çıkmaya çalışıyor. Ama merdivenler çok dar. Gazdan etkilenmemek mümkün değil. Öksürenler, kusanlar, yere düşüp bayılanlar. Limonlar devrede. Bir taraftan da içeriye havalandırıyoruz. Yoldaşlarımı buluyorum, ışıltılı, mutlular.

Hiçbir şey bizi yıldırmıyor. Yine eylemdeyiz işte, yine sokaklardayız! Sloganlarımız inletiyor her tarafı. En çok da "İnadına Taksim İnadına 1 Mayıs" sloganı atılıyor. Bir ara "doktor yok mu, ambulans yok mu" sesleri duyuyorum. Kötüleşenler var. Hemen ambulansla hastaneye yollanıyor. Karşılıklı bekleyişler yeniden sürüyor. Faşist devlet, gaz bombalarıyla bizi dağıtacağını, yıldıracağını sanıyor. Ama yılgınlık yok. Direniş daha güçlü sürüyor. Sendika yöneticileri yine sakin olmamızı, saat 10'a kadar sakin beklememizi söylüyorlar. Saat 10'da milletvekilleri gelecekmış, o zaman toplanıp yürüyüşe geçecekmişiz!

Kitle öfkeli. Marşlar, sloganlar devam ediyor. Bir süre sonra yeniden çatışma hazırlıkları başlıyor. Polisler gaz maskelerini taktılar. Pat... pat... pat... Aynı anda tazikli-boyalı su, gaz bombaları üzerimize yağıyor. Her çarpışma bir öncekinden daha uzun sürüyor. Bu da daha fazla gaz daha fazla tazikli suyun üzerimize sıkılması demek. Yine DİSK'in içerisine doluyoruz. Aynı şekilde içeriye gazlı suyu sıkıyorlar. Bu kez diğer caddeye bakan pencereleri açıyoruz. Kitlenin bir kısmı üst katlara çıkarken bir kısmımız da pencerelerden diğer caddeye geçiyoruz.

Hiçbir şey olmamış gibi sloganlarımız devam ediyor. Yoldaşları arayıp buluyorum. Bu arada üzerimizde sıkıtları boyadan dolayı kıpkırmızı olmuş. Bir yoldaş "yüzün kan olmuş hep" diyor heyecanla. "Kan değil boya" diyor diğeri. Şimdi her iki caddedeyiz. Her çatışma sonrası olduğu gibi kötüleşenlere yardım ediliyor. Hemen caddeye çıkılıp sloganlara devam ediliyor. Bu arada ilk çarpışmada bizden kopan yoldaşlar, Taksim İstiklal Caddesi'ne çıktıklarını bildirdiler. Şişli Etfal, Bomonti taraflarında da çatışmalar olduğu haberleri gelmeye başladı. O sırada DİSK Başkanı bir basın açıklaması yaptı. Taksim'e çıkma kararlılığını vurguladı. Yine çarpışma vakti geldi. Tekrar gaz, tazikli su. DİSK'e çekiliyoruz. Aynı şekilde içeriye tazikli su, boyalı su sıkıyorlar.

Direnişi kırmak mümkün değil. Tekrar sokaktayız. Daha öfkeliyiz. Sloganlarımız iniyor düşmanın suratına. Hele Emekli-Sen'li işçiler... 20'sindeki gençlerden kadar dinç, kavgada ısrarlılar. Gaza, suya bana mısın demiyorlar. "İşçilerin hepsi vardı siperlerin ba-

şında/yüzlerinde uzun sakal/ gözlerinde kavga var" marşı yaşam buluyor adeta. Öfke artık sendika başkanlarına dönüyor. "Yukarıda ne oturuyorsunuz, aşağı inin, yürüyüşe geçelim. Barikatı aşalım. Saat 10'u niye bekliyoruz" şeklinde bağıırıyor işçinin biri. Başka işçiler de saat 10'u beklemeye isyan ediyorlar.

Tam 6 kez fiili karşılıklı çatışma yaşıyoruz. Birçok gözaltıyı da ellerinden aldık. Düşmanın en etkili silahı gaz bombalarıdır. Elleri gaz bombaları olmasa her defasında çok rahat püskürtebiliriz. Ama o çok güvendikleri etkili silahları gaz bombaları da direnişimizi kırmaya fayda etmiyor. Şişli'de çatışmalar sadece DİSK'in önünde sürmüyor. Bomanti, Mecidiyeköy, Etfal, Osmanbey, Kurtuluş vb. çatışma haberleri her yerden geliyor. Buraların bir çoğunda yoldaşlarımız da bulunuyor.

Beklenen saat geldi. Aslında bu saat 10 beklentisi olmasa bir yerden yarıp Taksim'e gitme olasılığı güçlü. Yukarıdan milletvekilleri, sendika başkanları iniyor aşağı. Bütün kitle de aşağı iniyor. Flamalarımız açık. Kortej halindeyiz. Emniyet ve milletvekilleri arasında görüşme sürüyor. Görüşme uzadıkça sabırsızlıklar da artıyor. Sendika başkanları ve milletvekilleri geri dönerken "Yaşasın Halkların Kardeşliği" sloganını atıyoruz. Çünkü DTP milletvekilleri de bulunuyor.

Başkanlar ve milletvekilleri yanımızdan geçerek sokağın öbür ucuna gidiyorlar. Herhalde yürüyüş bu taraftan olacak diye düşünüyorlar. Öbür cadde yürümeye daha olanaklı. Bir taraftan da "arkada kaldık" diye hayıflanıyorum. Çünkü bulduğumuz caddeye göre konumlanmıştık ve önlerdeydik. Meğer boşuna hayıflanmışım. Bir de baktım sendika başkanları otobüsün üzerine çıkmışlar. Başkanlar tek tek konuştuktan sonra "Her taraf 1 Mayıs alanıdır, her taraf Taksim'dir" diyerek burdaki toplanmayı bitirdiler.

Bizim hedefimiz Taksim! Ablukadan nasıl çıkacağız onu düşünüyorum. Tanıdık biriyle karşılaşıyorum. Yeni geldiğini söylüyor. Mecidiyeköy tarafından girmiş. Mecidiyeköy'de yığının çok olduğunu, Osmanbey yönünün daha zayıf olduğunu söylüyor. Osmanbey yönüne doğru gidiyoruz. Geçmek için önlük ve flamalarımızı çıkarıyoruz. Osmanbey yönüne geçişe izin yok. Mecidiyeköy yönüne gidiyoruz. Kenardan açık bir taraf var. Oradan ilerliyoruz. Önümüzde bir kişiyi gözaltına almışlar götürüyorlar. Kitle müdahale ederek elinden alıyor. Hürriyet tepesi tarafında ara sokağa sloganlar atarak giriyoruz. Arkamızdan gaz bombalarını savuruyorlar. Yoldaşlara bakıyorum. Kayıp yok, hepimiz bir aradayız. Bomanti, Kurtuluş yönünden Taksim'e çıkacağız. Vay be bu sokaklarda da ne çatışmalar olmuş. Barikatlar kurulmuş, kaldırım taşları sökül-müş. Arkamızda başka gruplar da bizi ta-

kip ediyorlar. Bir yoldaşla karşılaşıyoruz. İleride 150 kişinin Taksim'e doğru yürüdüğünü söylüyor. Hızlanıyoruz onlara yetişmek için. Geçtiğimiz bütün sokaklarda çatışma izleri hala taze.

150 kişilik gruba, devrimci dostlarımıza yetişiyoruz. Onlar da bir sürü gaz yemiş ve kırmızıya boyanmışlar. TİKB(B) militanları "Yaşasın TİKB(Bolşevik)", "Orak Çekiç Silah Yıldız Bayrağımız" sloganlarını atıyorlar. Biz kitlenin arkasındayız. Kitle Okmeydanı'na doğru yöneldi. "Hedef Taksim, Taksim'e" şeklinde bağırdım, fakat ön tarafa sesimi duyuramadım. Ayrıldık Taksim'e doğru yöneldik. Bizle beraber ayrılan başka gruplar da oldu. Şimdi Tarlabası'nın ara sokaklarındayız. Her halimizden eylemci olduğumuz belli. Kadınlar balkonlar-

dan bizi alkışlıyor. Zafer işaretleriyle selam veriyorlar. Başka eylemci dostlarımızla karşılaşıyoruz. Hemen yanıma koşuyorlar. "Size ne yapmışlar böyle" diye hayretlerini belirtiyorlar. Şişli DİSK'ten geldiğimizi söylüyor. Onlar da Taksim'e çıkmak için bütün sokakları zorladıklarını, her sokakta çatışma yaşadıklarını söylüyorlar. Yukarı doğru tırmanıyoruz. Dolapdere, Kasımpaşa yönü de devlet tarafından tutulmuş. Taksim tarafından daha sıkı tutulmuş. Girdiğimiz sokakta bir çatışma yaşıyoruz. Biz taşlarla onlar gaz bombalarıyla saldırıyorlar. Araya çekiliyoruz. Başka bir sokaktan dönüyoruz. Her girdiğimiz sokakta çatışıp aralara çekiliyoruz. Karşılaştığımız dostlar giderek dağılıyorlar. Girdiğimiz aralarda başka gruplarla karşılaşıyoruz. Telefonum çalıyor. Telefonun ucundaki yoldaş sevinçli mi sevinçli. TV haberlerinden yoldaşlarımızın İstiklal'de yürüdüklerini gördüğünü, pankartımızı açtıklarını söylüyor. Bu güzel haberi hemen yanımdaki yoldaşlarla paylaşıyorum.

Bir başka sokak, bir başka çatışma alanı. Her sokakta çatışıyoruz. Sayımız giderek azaldı. İstiklal'deki yoldaşları arıyorum. Oranın durumunu öğrenmek için. Ordan da dağılmaların yaşandığını, kitlenin az kaldığını söylüyorlar. Coşkulu, sevinçli, mutlu bir şekilde yoldaşlarla kucaklaşıp dağılıyoruz.

2008 1 Mayıs'ı faşist devletin vahşi terör saldırısıyla anılacağı gibi, aynı zamanda güçlü direniş örnekleriyle tarihe geçecek. Faşist devletin her türlü saldırısına rağmen onbinlerin Taksim direncini kıramadılar. Taksim'e kitlesel bir şekilde çıkılmasa da onbinlerin yüzü Taksim'e dönük saatlerce çarpıştı. 2008 1 Mayıs'ı kazanımla sonuçlandı.

Onların panzerleri, gazları, bizim taşlarımız vardı

2007'deki 1 Mayıs'ında Okmeydanı'nda sıkışıp kalmış, Taksim'e gitmemenin üzüntüsünü yaşamıştık. Geçen yılın direngenliği bizim de öfkemizi büyütmüş ve 2008 için Taksim'e nasıl çıkılır hesaplarını yapmaya başlamıştık. Bu yılki 1 Mayıs tartışmalarını da an an takip ediyorduk. Son gün geldiğinde çok heyecanlıydık. Acaba 1 Mayıs günü ne olacak? Taksim'e çıkabilecek miyiz? Direngenlik, militanlık ve kararlılık boyutunun da geçen yılı aşabilecek nitelikte olabileceğini düşünüyorduk.

Sabah Şişli'deki toplanma yerine varmak için 5 kişi hareket ettik. Yolda nelerle karşılaşacağımızı bilmiyorduk. Henüz sabah haberlerini de seyremediğimizden ne olduğunu da pek bilmiyor, ama tahmin edebiliyorduk.

İlk barikatla Abide-i Hürriyet Caddesi üzerinde karşılaştık. Kimseleri Şişli yönüne bırakmıyorlardı. Onlar için ne kadar az katılım olursa, o kadar başarılı sayılıyorlardı. Biz de arka sokaklardan gitmeye karar verdik ve ayrılarak Şişli Adliyesi'nin önüne vardık. Oraya geldiğimizde kitle toplanmıştı ama yaşanan en büyük sorun inisiyatif koyma noktasıydı. Bazı yapılar pankartlarıyla bekliyor ama inisiyatif koymuyorlardı. Hatta öyle ki, polis arabaları tek bir şekilde içimize dalıyor, inisiyatifi koyabilecek cesaret gösterilemediğinden müdahale edemiyorduk. Sloganlar atılıyordu. En sonunda dayanamayarak ellerinde pankartları olan arkadaşlara gidip, "inisiyatif koyacaksınız koyun, beklemeyelim" dedik. "DİSK'ten gelecek habere göre hareket edeceğiz" dediler. Oysa DİSK saldırı altındaydı ve böyle bir lüksümüz yoktu. Polis de DİSK'ten haber gelmesini bekleyecek değil ya, sürekli saldırıyordu. Ara sokaklara çekildik ve çatışmaya başladık.

Çatışma biraz dağınık yürümesine rağmen, direngenlik ve kararlılık iyiydi. Hiç kimse birbirinin hangi yapıdan olduğunu bilmeden 1 Mayıs için çatışıyor. Biz bu arada yaptığımız telefon görüşmesiyle Taksim'de 12.30'da toplanma olacağını öğreniyor ve çatışarak o yöne doğru gidiyorduk. Caddeye açılan her sokakta bir çatışma vardı ve taşlarımızla onların gazına, panzerine karşı koyuyorduk.

Çatışma biraz dağınık yürümesine rağmen, direngenlik ve kararlılık iyiydi. Hiç kimse birbirinin hangi yapıdan olduğunu bilmeden 1 Mayıs için çatışıyor. Biz bu arada yaptığımız telefon görüşmesiyle Taksim'de 12.30'da toplanma olacağını öğreniyor ve çatışarak o yöne doğru gidiyorduk. Caddeye açılan her sokakta bir çatışma vardı ve taşlarımızla onların gazına, panzerine karşı koyuyorduk.

Çatışa çatışa saat 11.30 gibi İstiklal Caddesi'ne geldik. Burada saati beklemeye başladık ama birkaç grup kendiliğinden eylemi başlatınca yürüyüş başlamış oldu. En önde "Proleter Devrimci Duruş" pankartını gördük. Polis barikatının üzerine cesaretle yürünüyordu. 50-60 metre gidilmişti ki, polisin saldırısı tekrar başladı. Bizler ara sokaklara çekilerek tekrar taşlarımıza sarıldık. 12.30'da Devrimci 1 Mayıs Platformu'nun inisiyatifinde eylem olacağı için rahatlık ve tekrar caddeyi zorlayacağımız bilmenin heyecanı içindeydik. Saat geldiğinde yeniden İstiklal Caddesi'ne çıktık ve pankartlarımızla, sloganlarımızla yürümeye başladık. "İşte Taksim İşte 1 Mayıs", "Yaşasın 1 Mayıs", "Faşizme Karşı Omuz Omuza" sloganlarını atıyorduk. Polisin saldırısı yeniden başlayınca ara sokaklara çekilmeye başladık. Bu sırada İstiklal Caddesi üzerinde TİKB(B) pankartını gördük ve bu yılki 1 Mayıs'ın tek illegal pankartıyla karşılaştık. Mutlu da olduk. Her şeye rağmen devrimciler kendini temsil eden materyalleriyle alanlara çıkabiliyordu. Saldırının ardından bizler Sıraselviler tarafında kaldık. Her saldırıdan sonra Cihangir'e doğru iniyorduk ve Taksim'den gittikçe uzaklaşmamıza rağmen her bulduğumuz boşlukta yüzümüzü oraya dönüyorduk.

Bu yılki 1 Mayıs'ta direngenlik, militanlık ve cesaret taktire şayandı. Devrimci birlikteliğin coşkusunu ve büyüklüğünü tüm ruhumuzda hissederek ve Taksim'i kazandığımızı bilmenin huzurunu taşıyarak ayrıldık 1 Mayıs'tan. Eksikliklerimizi daha iyi düşünerek, gelecek yıllara daha donanımlı ve bilinçli çıkacağımızı biliyoruz.

Yaşasın 1 Mayıs!

Yaşasın Taksim 1 Mayıs Direnişimiz!

LİSELİ GENÇLİĞİN GELECEK BELİRSİZLİĞİ

Yayınevimiz tarafından Mart 2008 tarihinde basılan "Liseli Gençliğin Sorunları ve Örgütlenmesi" başlıklı broşürden alınmıştır.

Lise öğrenimi gören genç, ya yükseköğrenime devam etmek ya da bir iş bulup çalışmak durumdadır. Fakat bu iki seçenek de birçok engelle örül-müştür.

İşçi ve emekçi çocuklarının ağırlaşan ekonomik güçlükler ve paralı öğretim karşısında yükseköğre-time devam etme koşulları giderek ortadan kalk-maktadır. Tüm zorluklara katlanarak okumak iste-se bile, aldığı lise öğrenimiyle üniversite sınavları-nı kazanma olasılığı sınırlıdır; kazandığında istedi-ği bölüme girme yüzdesi ise neredeyse sıfırdır. Örneğin 2004 yılındaki verilere göre, ÖSS sınavında ilk sırayı, daha önceki yıllarda olduğu gibi fen lise-leri (yüzde 97) almıştır. Bu liseleri yüzde 93 ile Anadolu liseleri izlemektedir. İşçi ve emekçi ço-cuklarının ağırlıkta olduğu düz liseler, yüzde 59'da kalırken, meslek liseleri ile akşam liseleri, sırala-mada sonlarda yer almıştır. Onların büyük çoğun-luğu da 2 yıllık meslek yüksek okullarına ya da açıköğretime kayıt yaptırabilmektedirler. Bu du-rum, sadece 2004 yılı ile sınırlı değildir. Düz ve meslek liselerinden mezun olan işçi-emekçi çocuk-larına üniversite kapıları her geçen yıl daha sıkı şekilde kapatılmaktadır.

Öte yandan liseyi bitiren genç, üniversiteye gir-se, hatta istediği bölümü kazansa ve mezun olsa dahi, iş bulma garantisi yoktur. Ankara Ticaret Odası'nın 2006 yılında hazırladığı bir raporda, 15-24 yaş grubu arasındaki işsiz sayısının 1.5 milyo-nu aştığı belirlenmiştir. Raporda genç nüfusun yüzde 39'unun atıl durumda olduğu saptanmıştır. Bunların içinde lise mezunu olanların oranı büyük-tür. Ancak üniversite mezunu işsiz sayısı da her geçen yıl artmaktadır. 2001 krizinde bir milyondan fazla "beyaz yakalı"nın işini kaybettiği tespit edil-miştir. DİSK'in 2007 Ağustosunda yayınladığı bir araştırmaya göre de, 15 yaş üstü çalışabilir nüfu-sun yarısından fazlası işsiz kalmaktadır. Lise me-zunlarının yüzde 13'ü, üniversite mezunlarının yüzde 10'u işsizdir.

2007 yılı itibarıyla liseler 3 yıldan 4 yıla çıkarı-larak, okullardaki yığılma ve bunun ailelere yükü daha da arttırılmıştır. Her hükümet döneminde bir kez daha sil baştan ele alınan ve değiştirilen eği-tim sistemi, sadece öğrencileri etkilemekle kalma-makta, işçi ve emekçi ailelerin cebini daha fazla yakmaktadır. Keza yine işçi ve emekçilerin cebin-den çıkan parayla oluşan devlet bütçesi de heba edilmektedir. Örneğin son sistem değişikliği ile 4 milyon adet lise birinci sınıf kitabının çöpe gittiği, bunun maliyetinin ise 3 trilyon (3 milyon YTL) ol-duğu söylenmektedir.

İlk ve ortaöğrenimle birlikte toplam 13 yıllık eği-tim, sarfedilen emek, katlanılan acılar ve yapılan

masraflar, lise bitiminde bir "hiç" olmaktadır. Her yıl, yenileriyle kabaran "işsizler ordusu", kapita-list için daha ucuz işgücü, daha kolay işten çı-karma, dolayısıyla daha fazla sömür ve kar demektir.

Kapitalizm gençliği uyuşturuyor, intihara sürüklüyor

İş bulamayan, bulsa bile gerek maddi, gerekse manevi olarak tatmin olamayan genç, bir bunalım girdabına itilir. Her üniversite sınav sonuçları açık-landıkdan sonra intiharların artması, gençlerin ya-şadıkları bunalımın bir göstergesidir.

2002 yılında Sağlık Bakanlığı'nın tüm illere gönderdiği genelgede, genç intiharlarının, en çok okul başarısızlığı sonucunda gerçekleştiği belirtil-miştir. Bunu, "karşı cins tarafından reddedilmek", "kişilerarası çatışmalar" gibi diğer faktörler izle-mektedir. Yine Bakanlık verilerine göre, Türkiye'de intihar açısından en riskli yaş grubu, 15-24 yaş arası olarak saptanmıştır. Özellikle ergenlik döne-minde intiharların sık yaşandığı belirtilmektedir.

İntihar eden gençler arasında uyuşturucu kulla-nan, depresyona girenlerin oranı ise oldukça yük-sektir. Son yıllarda gençler arasında ruhsal bozuk-luklar ve uyuşturucu kullanımı, çok büyük oranlara ulaşmış durumdadır. Bilgi Üniversitesi'nin 2005 yı-lında yaptığı bir araştırmaya göre, ülkemizde uyuşturucu kullanım yaşı 14'e kadar düşmüştür. Bu oran, büyük şehirlerde 12'ye kadar inmektedir. Daha çok sigaraya özentile başlayan madde kul-lanımı, gençleri beyaz zehirin tuzağına düşürmek-te ve her yıl onlarca bağımlı genç, bunalıma gire-rek intihara sürüklenmektedir.

Hiç şüphesiz gençliği uyuşturan ve katleden, bu eğitim sistemi ve kapitalizmdir. O yüzden de kapitalizmin gençliğe bunalım dışında vereceği hiç bir şey yoktur. Kapitalizmin geleceksizliği ve çürü-müşlüğü, gençliği de gelecek güvensizliğine, ruhsal bunalımlara, yozluğa ve çürümeye sürükle-mektedir.

Bunun bir diğer göstergesi, son yıllarda iyice artan mafya çeteleri ve gençliğin bu çetelere özen-dirilip yönlendirilmesidir. "Lise öğrencileri ve maf-ya" konulu bir araştırmada, lise öğrencilerinin yüz-de 17'si kendilerini 'çete üyesi' olarak tanıtmıştır. 2005 yılında Kadıköy, Üsküdar, Sultanbeyli, Kar-tal, Bayrampaşa, ?işli, Fatih ve Bahçelievler ilçe-le-rindeki 25 lisede öğrenim gören 743 öğrenci ara-sında yapılan araştırmada, öğrencilerin büyük oranda mafya özentisine sahip olduğu, bunun da televizyonlarda yayınlanan mafya dizilerinden kay-naklandığı belirlenmiştir. Çocuklarda özentinin en fazla olduğu dönemin, ergenlik dönemi olduğuna dikkat çeken araştırma, mafya tipi haber ve prog-ramların zihinsel gelişimleri ve empati duyguları gelişmemiş çocuklarda olumsuz etki yaptığı sap-tanmıştır.

2007 yılında ya-yınlanan TBMM Ço-cuk ve Gençlerdeki ?iddeti Araştırma Ko-misyonu raporunda ise, her 12 gençten birinin çete üyesi ol-duğu belirtilmektedir. Aynı zamanda her on gençten birinin delici-kesici alet taşıdığı saptan-mıştır. Araştırmada; gençlerin yüzde 6.2'si kumar oynarken, yüzde 22.4'ü şans oyunları oynamakta-dır. Ve yine son yıllarda "adli suçlar"da büyük bir patlama olmuş, cezaevleri dolup taşmıştır. Bu "suç"ların büyük çoğunluğunun gençler tarafından işlendiği görülmektedir.

Broşürümüzün girişinde de belirttiğimiz gibi, burjuvazi gençlik dönemini her zaman "tehlikeli" görmüş ve ona hep "suçlu" muamelesi yapmıştır. Suçu bizzat üreten sistemin kendisi olduğu halde, bunu gizleyebilmek için gençleri "günah keçisi" ilan etmiştir. Gençleri çetelere özendiren de, onu suça teşvik eden de bizzat bu düzendir. Tehlikeli ve za-rarlı olan gençlik değil, düzenin ta kendisidir.

Dershaneler, en dolaysız ve en açık bir sömürü çarkıdır

Liselerin 4 yıla çekilmesiyle birlikte 13 yıla çı-kan paralı öğretimde; kayıt, spor, yakıt vb. paraları ile süren soygunun en son ve en astronomik olanı, dershane soygunudur. Başlangıçta üniversiteye gi-rebilmek için ortaya çıkan ve hızla yayılan dershane-ler, sonrasında Ortaöğretim Kurumlar Sınavına (OKS) hazırlıktan Kamu Personeli Seçme Sına-vı'na (KPSS) kadar, her tür sınava hazırlığı amaç edinen çok büyük bir sektör haline almış durumda-dır. Son olarak OKS'nin kaldırılmasıyla birlikte, yıl içindeki başarı puanını yüksek tutma ve yılsonu yapılacak sınavlara hazırlanma zorunluluğu, dershaneleri ilkökul öğrencilerine kadar indirmiştir.

Daha iyi okullarda okuyarak üniversiteye gire-bilme umudunu sömüren bu sektör, tamamen eği-tim sisteminin yetersizliğinin ve çarpıklığının bir sonucu olarak hayat bulmaktadır. Öyle ki, son yıl-larda dershaneye gitmeden üniversiteyi kazanma ihtimali yok denecek düzeye düşmüş, her lise son sınıf öğrencisinin dershaneye gitmesi adeta ol-mazsa olmaz bir kural haline gelmiştir.

Sınav sisteminin ortaya çıkardığı "gölge eğitim sektörü" olarak adlandırılan dershaneler, her ge-çen yıl katlanarak büyümektedir. Bu sektör, yükse-köğretime geçişte kendince bir görev üslenmiştir. Yalnızca öğrencileri üniversite giriş sınavlarında başarılı kılmayı amaç ve görev edinmiş bu kurum-ların, gerçek anlamda öğretim yapmasını bekle-mek, işin doğasına aykırıdır. Zaten son yıllardaki ÖSS sınavlarında "sıfır" çeken öğrencilerin artarak çoğalması da hem lise eğitiminin geldiği düzeyi,

hem de dershanelerin verdiği eğitimi ortaya koymaktadır.

Burjuva çocuklarının özel okullarda ve özel kurslarla üniversiteye girme olanağı, elbette ki çok daha fazladır. Dolayısıyla dershaneler, aslolarak yoksul aile çocukları için kurulmuş bir kapandır. Milyarlarla ifade edilen dersane ücretleri, işçi ve emekçi ailelerin elinde avucunda kalan paraları da çeken eğitimde soygunun zirvesidir.

Üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin % 92'si, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavlarına hazırlık için özel kurslara devam ederek ve/veya kitap, dergi, v.b. satın alarak harcamalar yapmışlardır. Bu sınavlara hiçbir harcamadan hazırlanan öğrencilerin oranı yalnızca % 8'dir. Ailelerin aylık gelirleri ile kurslar için ödenen miktarlara bakıldığında, en alt gelir grubundaki ailelerin aylık gelirlerinin yaklaşık 6 katını kurslar için harcadıkları görülmektedir. Üst gelir gruplarında ise kurs için yapılan harcamalar yaklaşık bir aylık gelirle karşılanmaktadır.

Öyle ki, öğrenci ailelerinin hazırlık kursları için yaptıkları harcamaların tutarı, üniversitelerin bir yıllık cari harcamalarının % 50'sini bulmaktadır. Türk Eğitim Derneği'nin (TED) yaptığı araştırmaya göre, bir yıllık ÖSS hazırlık harcamaları 2,9 milyar dolardır. 4 yıllık bir fakülteyi bitiren üniversite mezununun ailesine maliyeti ise, toplam 28 milyar liraya ulaşmaktadır. Bütün bu masraflardan sonra üniversiteden mezun olduğu halde iş bulamayan yüzbinlerce gencin, toplam masrafı trilyonlara ulaşmaktadır. Eğitim sisteminin de kapitalizmdeki her şey gibi sadece ve sadece azami kar dürtüsüne göre işlediğini gösteren çarpıcı verilerdir bunlar.

Özel dershane, öğretmen ve öğrenci sayısı

Yıllar	Özel Dershane Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
2002-2003	2.122	19.891	606.522
2003-2004	2.586	23.730	668.673
2004-2005	2.984	30.537	784.565
2005-2006	3.928	41.031	925.299
2006-2007	3.986	47.621	1.071.827

Kaynak: MEB istatistikleri 2007 ve MEB özel eğitim kurumları genel müdürlüğü

Diğer yandan dershaneler, dinci-gerici propaganda ve örgütlenmenin de merkezi durumundadırlar. Başta Fettullah Gülen olmak üzere dinci tarikatlar, özellikle yoksul ama zeki çocukları parasız okutma adı altında kapana kısırmakta, sonrasında kendi kadrosu haline getirmektedir. Son yıllarda Kürt illerine de el atmışlar, yoksul Kürt ve Alevi çocuklarını bu ağın içine almaya başlamışlardır. OKS ve ÖSS sınavlarında dereceye giren çocuk-

ların önemli bir kısmının, bu tarikatlara bağlı dershanelerde eğitim gördükleri ortaya çıkmıştır. Türkiye'de varolan 3 bin dershanenin 2 bininin Fettullahçılarının elinde olduğu söylenmektedir. Bu durum, dershanelerin işçi-emekçi ailelerin sadece paralarını değil, çocuklarını çaldığını, dinci-gericiliğin yayılmasında önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir.

Üniversite sınavları

2007 yılında üniversite sınavına iki milyona yakın öğrenci başvurmuştur. ÖSYM'den yapılan açıklamaya göre tam rakam, 1.775.100 kişidir. Bir önceki yıl, yani 2006 yılında ise, başvuruların sayısı 1.679 bin kişidir. Buna göre ÖSS'ye girecek olanların sayısı yüzde 4,5 artış göstermiştir.

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün verilerine göre, yükseköğretim çağ nüfusu (18-21 yaş) 2000 yılından itibaren sürekli artma eğilimindedir. Aynı şekilde ortaöğretimdeki okullaşma oranı da artmaktadır. Yükseköğretime giriş için başvuran öğrenci sayısı, özellikle sekiz yıllık temel eğitimle birlikte daha da artmıştır. Buna göre, önümüzdeki beş yıl içerisinde yükseköğretime giriş için başvuran aday sayısının iki milyonu aşacağı tahmin edilmektedir. Liselerin 4 yıla çıkarılmasıyla 2008 yılında mezun verememesi, ÖSS'ye başvuruları yüzde 25 oranında azaltmışsa da, artış trendi sürecektir ve önümüzdeki yıllarda 2 milyonu aşma ihtimali yüksektir.

Üniversiteye başvuru sayısı bu kadar artarken, üniversite kapasiteleri bu denli artmakta mıdır? Tabi ki hayır! Hem de bir çok il ve ilçede "gecekondu üniversiteleri" inşa edildiği halde. Üniversite sınavlarına başvuranların sayısı, 2 milyona doğru tırmanırken, herhangi bir yüksek öğrenim kurumuna girmeyi başaranlar 400-500 bin civarındadır. Geriye kalan yaklaşık bir buçuk milyon genç ne yapacaktır? Onlara herhangi bir iş imkanı sunulmakta mıdır?

Ülkemizde sayısı 12 milyonu aşan genç nüfus, toplam işgücünün yüzde 18'ini oluşturuyor. İşgücüne katılım oranı ise yüzde 40'ın biraz üzerindedir. DİSK-AR'ın, Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerini kullanarak yaptığı araştırmada, Türkiye'de işsizlerin yüzde 41'inin 25 yaş altı gençlerden oluştuğu ortaya konuluyor. Bu işsizlerin yüzde 37'den fazlası, lise ve üniversite mezunudur. Yani her yıl yaklaşık bir-bir buçuk milyon lise mezunu genç, sınavı kazanamadığı gibi, iş de bulamamakta, büyük oranda işsizler or-

dusuna katılmaktadır.

Öte yandan üniversite sınavlarını kazanıp "mutlu azınlık" içinde yer almak da gençler için kurtuluş olamamaktadır. Artan harç paraları, barınma sorunları, kitap, ulaşım vb. masraflar, üniversiteli gencin ailesine olan yükünü arttırmakta, ağır ders programları hem okuyup hem çalışmayı zorlaştırmaktadır. Yanı sıra faşist baskılar ve disiplin cezalarıyla, üniversitelinin okulu bitirebilmesi de büyük bir mesele haline almıştır. Bitirdikten sonra iş bulma olanağı da giderek azalmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2007 rakamlarına göre, üniversite mezunu erkeklerin dörtte biri; üniversite mezunu kadınların ise neredeyse yarısı (yüzde 47'si) işsizdir.

Üniversite sınavları kapitalizmin "bireysel kurtuluş" mantığının bir yansımasıdır. Arkadaşlarının başarısızlığı üzerine yükselen bu sistem, hiç adil olmadığı gibi, bilimsel de değildir. Bu sisteme göre, sınav anına kadar öğrencilerin aldıkları eğitim arasındaki farklılıklar, bilgi ve yeteneklerdeki farklılıklar, önemli değildir, önemli olan sonuçtur. Herkese aynı sorular ve aynı süre verilmiştir ya, bu üniversite sınavlarında "herkesin eşit olduğunu"(!) göstermektedir.

İşin bir diğer boyutu ise, faşist eğitim sistemiyle gençlere "amaç" olarak sunulan üniversiteyi kazanma fikri, genci en az bir yıl boyunca sosyal, kültürel, sportif çalışmalarından geri durmak zorunda bırakmasıdır. Böylece bu sistem, sınavdan başka bir şey düşünmeyen, toplumsal ve siyasal sorunlara uzak, asosyal gençler yaratmaktadır. Zaten hedeflenen de budur.

Devrimci yayınlar üzerinde baskılar artıyor

Mayıs ayı içinde devletin devrimci-sosyalist basına yönelik saldırıları artarak devam etti. Yazı işleri müdürlerine verilen yüksek para cezalarının yanı sıra kapatmalar peş peşe yağdırıldı. Dergilerdeki yazılarda örgüt propagandası yapmak, suçu ve suçluyu övmek, halkı kin ve nefrete tahrik etmek gibi gerekçelerle dava açan savcılar Devrimci Demokrasi, Mücadele Birliği, Halk Gerçeği ve Barikat dergilerine kapatma verdi. Ayrıca yayın hayatına yeni başlayan günlük Alternatif gazetesi de çıkar çıkmaz bir aylık kapatma cezasına çarptırıldı.

Geçtiğimiz aylarda aynı gerekçelerle Yürüyüş, Atılım ve Kızıl Bayrak dergileri de kapatılmıştı. Özellikle son yıllarda dergileri yüksek para cezalarıyla yıldırıma çalışan devlet, şimdi de kapatmaları devreye sokmuş durumda. Kapatmaların asıl gayesi mücadelenin yükseldiği bir dönemde faaliyeti kesintiye uğratmak çabasıdır.

Dergimiz de mahkemelerde yargılanmaya devam ediyor. 53. sayımızdaki İnternet Forum siteleri, TİKKO gerillaları ve mezar anımlarını anlatan yazılarımızdan dolayı yazı işleri müdürümüzün yargılanması sürüyor.

Devrimci sosyalist basın üzerindeki baskıların arttırılması aynı zamanda işçilere ve emekçilere de gözdağı vermektir. Ancak hiçbir dönem devrimci basının sesini kısmayı başaramadılar. Devrimci basın bundan sonra da inançlarını haykırmaya devam edecek.

Mayıs ayının ilk haftası, uzun bir aradan sonra yeniden Lübnan'da savaş çanları çalma-ya başladı. ABD destekli Lübnan Hükümeti, Hizbullah'a darbe vurmak amacıyla harekete geçti. Ancak ülkeyi yeniden bir iç savaşın eşiğine getiren olaylar, Hizbullah'ın daha da güçlenmesiyle sonuçlandı.

Lübnan'da yaşanan gelişmeler, sadece Lübnan'la sınırlı değil. ABD emperyalizminin İran'a dönük savaş politikalarıyla yakından bağlantılı. Bu nedenle, Lübnan'da çatışmalar başladığı anda, gözler yeniden İran'a ve ABD'nin hazırlıkları na döndü.

Lübnan'da Hizbullah'ın 'önlenemez' yükselişi

Mayıs ayı başında yaşanan olayların fitilini ateşleyen gelişme, ABD destekli Lübnan hükümetinin, Hizbullah'ı etkisizleştirme çabası ile başladı.

Kasım ayından beri cumhurbaşkanlığı seçimi, Hizbullah ile hükümet arasındaki kilitlenmiş durumda. İki tarafın da kabul edeceği bir aday bulunamadığı için cumhurbaşkanı seçilemiyordu. Bu koşullarda Fuad Sinyora hükümeti, Hizbullah'ın silah tedarikini ve iletişim ağını kesmek üzere harekete geçti. Örgütün televizyon kanalı El Manar dahil olmak üzere iletişim ağına Lübnan'ın güvenliğine zarar verdiğini söyledi. Hizbullah, İsrail'le yaşanan savaşın arkasından kendi GSM telefon şebekesini kurmuş ve kendi haberleşmesini başlatmıştı. Üstelik Beyrut Havaalanı Güvenlik Müdürü'nü, havaalanına kameralar yerleştirip Hizbullah'ın izlemesini sağlamıştı. Bunun üzerine hükümet, müdürü görevden aldı.

Buna karşılık, Hizbullah, yüksek gıda ve yakıt fiyatlarındaki krizden etkilenen kitleleri harekete geçirdi ve ücretlerin artırılması talebiyle sendikalar 7 Mayıs günü bir günlük greve çıktılar.

Grev, Hizbullah'ın hükümetin saldırısına cevabıydı. Zaten Sinyora Hükümeti, grevi "Suriye'yi geri getirmeyi amaçlayan silahlı bir darbe" olarak tanımladı. Hizbullah lideri Nasrallah ise hükümetin kararlarını "ABD ve İsrail adına açılan savaş ilanı" olarak gördüklerini söyledi ve meydan okudu.

Bundan sonra olaylar çok hızlı bir biçimde tırmandı. Hükümet güçleri ile Emel örgütünün de desteklediği Hizbullah güçleri arasında çatışmalar yaşanmaya başladı. Çatışmalarda 70'e yakın kişi öldü, onlarca kişi yaralandı ve Hizbullah güçleri kısa sürede hükümete ait önemli yerleri ele geçirdiler. Sünni semtleri zaptettiler, Hariri'nin televizyonunu kapattırdılar, gazetesini kundakladılar, konutunun duvarına roket atıldılar, Beyrut'un batı bölgesinin denetimini eline aldılar. Beyrut Havaalanının arkasından liman da kapatıldı. Üç gün süren çatışmalardan sonra, hükümetin çağrısıyla iç savaş önlemek üzere devreye giren ordu, hükümetin Hizbullah karşıtı kararlarını iptal etti. Yaklaşık 15 gün sonra da Genelkurmay Başkanı Mişel Süleyman Cumhurbaşkanı seçilerek seçim krizine de nokta kondu.

Böylece hükümetin kaldırdığı taş ayağına düşmüş oldu. Hizbullah, hükümete geri adım atırarak ve daha da güçlenmiş olarak çıktı çatışmalardan.

'Vekaleten savaş' alanı Lübnan

Lübnan, Ortadoğu içinde, diğerlerinden daha özel bir yere sahip. Nüfusu, siyasi, etnik ve dini olarak oldukça parçalı bir yapısı var. Fransız manda

Lübnan'da ABD'nin hegemonya savaşı

yönetiminden kalma olan anayasal sistemi, din ve mezhep temeline göre toplumu 'kompartımanlara' ayırarak yönetmeyi hedefliyor. Karmaşık yapısından dolayı, diğer Ortadoğu ülkelerinde olduğu gibi şeriat ilkeleri uygulanamıyor ve diğerlerinden daha 'Batılı' bir görünüm yaratıyor. Ama aynı zamanda ülkede '70'li yıllarda yaşanan iç savaş döneminde yaygın biçimde kullanıldığı gibi, iç savaşın etnik ve mezhepsel temelde yaşanması ve halkın birbirini kılması anlamında 'Lübnanlaşmak' deyiminin de kaynağını oluşturuyor.

Ancak bugün Lübnan'daki çatışmalar, iç siyasi dengelerin değil, 'dış mihrakların' ürünü olarak yaşanıyor. İran savaşının provası, Lübnan üzerinden yapılıyor.

Savaş hazırlıkları, 2005 yılında Lübnan Başbakanı Hariri'nin öldürülmesinin üzerinden başlamıştı ilk olarak. ABD'nin eski BDT coğrafyasında uyguladığı ve önemli bir başarı da sağladığı 'kadife darbeler'in bir örneği de Lübnan'a taşındı. Hariri'nin öldürülmesinin arkasında Suriye'nin olduğu iddiasıyla kitleler sokaklara döküldü, 'Sedir ağacı devrimi' adıyla eylemler yapıldı ve Suriye'nin ülkedeki işgali bitirmesi ve Lübnan topraklarını terketmesi başarılıydı. Bu olaylar döneminde, görünürde Suriye, Lübnan üzerindeki etkisini kaybetmiş, Lübnan ABD'nin rotasına girmişti. Gerçekte ise, Hizbullah her geçen gün güç kazandı ve ABD'nin en ciddi tehdit olarak gördüğü İran'a yakınlaştı. ABD'nin karşısında Suriye'den daha büyük bir güç olan İran dikilmeye başladı Lübnan'daki dengeler üzerinden.

Arkasından 2006 Temmuzundaki İsrail-Hizbullah savaşı geldi. Bir ay süren savaş, adeta ABD ile İran'ın savaşıydı. İsrail'in arkasında ABD vardı, Hizbullah'ın arkasında ise İran. Lübnan hükümeti ve ordusu, bu savaşa neredeyse hiç karışmadılar. Hizbullah önce savaştı, bugüne kadar hiç yenilmemiş olan, bu nedenle de savaşı daha baştan psikolojik olarak kazanan İsrail ordusunu yendi, arkasından savaşın yaralarını sarmak, yıkımlarını yeniden inşa etmek üzere harekete geçti. Hizbullah'ın kazanması, Ortadoğu'da İran'ın elini güçlendirmiş, ABD'nin İran savaşını biraz daha ileriye atmasına neden olmuştu.

Ancak bu arada, Hizbullah'ın güç kaybetmesi için çeşitli manevralar da gerçekleştirdi. Geçtiğimiz Şubat ayında Hizbullah'ın tepesindeki ikinci isim olarak bilinen Mugniye, Şam'da suikaste uğradı. Ancak Hizbullah, misilleme girişiminde bulunmadı. Mayıs ayı başında, Lübnan hükümetinin aldığı karar da Hizbullah'ı zayıflatmayı amaçlıyordu. Fakat bu adımı, Hizbullah'ın ilk defa silahlarını içte kullanması sonucunu getirdi. Hükümetin kendisiyle başedecek gücü olmadığını bilen Hizbullah, gövde gösterisi yaptıktan sonra geriye çekildi.

İran'la savaş daha yakın

Hegemonya savaşının geldiği aşamada, ABD'nin

İran'a saldırması artık bir zorunluluk halindedir. ABD açısından Irak savaşına başlamak çok zorlu bir sürecin sonunda gerçekleşmişti. Bugün İran savaşına başlamak, ABD için çok daha zorlu bir hale geldi. ABD bir taraftan diğer ülkeleri ve kendi halkını bu savaşın zorunluluğuna ikna etmeye, bir taraftan da İran'ın giderek büyüyen askeri ve siyasi gücünü etkisizleştirecek manevralar yapmaya çalışıyor. Ortadoğu'da attığı her adım İran'ın gücünü artırırken, bunu başarması oldukça zor.

2003 yılında Irak savaşına başlarken, karşısındaki tek hedef Iraklı güçlerdi ve bunun kolay bir zafer olacağını düşünüyordu. Geçen 5 yıl içinde, Filistin'de Hamas'ın, Lübnan'da Hizbullah'ın gücünü arkasına alan, onları da güçlendiren önemli bir odak haline geldi İran.

ABD, bütün bu koşulları dikkate alarak bu savaşa hazırlanıyor. ABD'nin hiç beklenmedik bir anda İran'a saldıracağı yönündeki tahminler giderek artıyor. ABD'nin ciddi bir hazırlık içinde olduğunun işaretleri de artıyor. Nisan ayında Centcom başkanlığına ABD'nin saldırgan politikalarına sadık olduğu bilinen bir isim, General David Petraeus atandı. Mart ayında ABD'nin Lübnan karasularındaki askeri gücü 6. Filo'ya bağlı kuvvetlerle artırıldı. Nisan ayında İsrail 'Dönüm Noktası-2' adını verdiği, tarihinin en büyük askeri tatbikatını gerçekleştirdi. Bush'un Ortadoğu'ya gerçekleştirdiği gezi, Türkiye'nin durup dururken Suriye ile İsrail arasında görüşmeleri başlatması gibi gelişmeler de bununla bağlantılı.

ABD'de 4 Kasım 2008'de yapılacak olan Başkanlık seçimlerine sadece 5 ay kaldı. Cumhuriyetçi Parti'nin adayı ile Demokrat Parti'nin henüz netleşmeyen iki aday adayı, pekçok konuda farklı görüşler ileri sürmekle birlikte, bir konuda hemfikirlerdir: İran bir tehdittir ve İran'a karşı askeri seçenek masadardır!

Yeni seçilecek başkan kim olursa olsun, İran'a savaş konusunda tereddütsüz davranacağını görmek zor değil. Ancak yeni bir başkanın, göreve gelmez savaşa girişmesinden önce, Bush'un görevi bırakmasından önce (yeni başkan Kasım ayında seçiliyor, görevi Ocak ayında devralıyor) giderayak yeni bir savaşa girişmesi, ABD'nin çıkarlarına daha uygun görünüyor. Irak savaşı nedeniyle zaten başarısız ve yıpranmış görünen Bush, savaşı başlattığında, yeni başkan başlatılmış olan savaşı sürdürmekle karşı karşıya kalacak.

Son aylarda Ortadoğu'da hareketlilik giderek artıyor. Lübnan'da yaşananlar da bunun bir parçası. Lübnan, İran savaşı öncesinde bir prova alanı. Hizbullah'ı güçten düşürmek amacıyla atılan her adım, İran'ı güçten düşürmeyi hedefliyor. İran savaşı ise, artık daha yakın görünüyor.

Dergimizin yayın hayatına girişinin onuncu yılındayız... Böyle zamanlarda yılların ne kadar çabuk geçtiği düşünülür, onca zamanın bir göz açıp kapayıyla nasıl bu kadar hızlı geçtiğine şaşarak bakılır.

Biz de bir yandan bu duyguyu yaşıyor, bir yandan da geçen o zorlu on yılda geldiğimiz noktanın onurunu, mutluluğunu, coşkusunu duyumsuyoruz...

* * *

"Köklerimiz Topraktan Tarihten Geliyoruz" demiştik ilk sayımızın kapağında. Ve Fatih yoldaşın ölümü kucakladığı günde, gülümseyen yüzü, denetleyen gözleriyle çıktık... Böyle çıkmak, denetleyen gözlerini hep üzerimizde hissetmek, hem büyük bir sorumluluk yüklüyor, hem de onur veriyordu.

Yayına başladığımız dönem hiç de kolay değildi, devrimci mücadelenin gerilemeye başladığı bir zamanda, sayfalarımız işçi ve emekçilerin zorlaşan yaşam ve çalışma koşullarıyla, ona karşı mücadelenin yol ve yöntemleriyle doldu. Zor dönemden geçen Kürt ulusal hareketine devrimci sorumluluk bilinciyle eleştiri ve uyarılarımız oldu. Tasfiyeciliğe ve teslimiyete karşı her dönem devrimci bir duruş sergiledi. Ve her zaman başta Kürt halkı olmak üzere ezilen halkların mücadelesini sayfalarına taşıdı, onu öne çıkardı. Emperyalist-siyonist işgale karşı direnen Irak, Filistin, Afgan, Lübnan halkının direnişlerine yer verdi, onlardan dersler çıkardı. Avrupa'dan Latin Amerika'ya, Asya'dan Afrika'ya direnen işçi ve emekçilerin eylemlerini duyurdu, proleter enternasyonalist bir bakışla ele aldı, yorumladı.

En yoğun fırtınalar altında kimi zaman koşarcasına, kimi za-

man adım adım yürüdük. Ümidimizi, öfkemizi, coşkumuzu büyüttü fırtına. Biz daha sağlamlaştık.

İdeolojimizden aldığımız suyu damıttık her bir satırıma. ML bakış açısıyla yorumladık her olayı, her gelişmeyi... Güncel politika ve taktiklerimizi en sade dil ile işledik ince ince... Unutturulmak istenen temel değerleri hatırlattık her defasında. Devrimin ve sosyalizmi kararlılıkla ve militanca savunduk her daim...

Grevlerin, direnişlerin, eylemlerin bizzat içinde yer alarak, içeriden gözlemlere dayanarak değerlendirmeyi esas aldık. Olumlulukları kadar eksiklerine dikkat çekmeye, yol göstermeye çalıştık. Anlamını buldu teori ve politika, pratiğe döktükçe. Öğrenip öğrettik, öğretip öğrendik... Ve her seferinde öngörülerimizi sınadık pratiğin mihenk taşında. Ozanın dediği gibi "Çok şükür/her sınamada/alnımızın akıyla çıktık"... Kendimize, mücadeleye, kitlelere güvenimizi perçinleyerek...

Dünya ve Türkiye devrimci hareketinin değerlerini, geleneklerini taşıdık sayfalarımıza. ML usta ve önderlerin, şehitlerimizin hayatlarını, deneyimlerini işledik, hemen her sayıda. "Kuşak kopması"na, unutulmalarına izin

vermemek için tüm devrimci değerlere sahip çıktık. Düzenin yozluğuna, çürümüşlüğüne karşı bu değerleri hatırlattık, yücelttik. Lyon barikatlarından Paris Komününe, Ekim devriminden Mustafa Suphilere, Denizlerden, Mahirlerden İbolaran, 15-16 Haziranlara, Ölüm Oruçlarından Adressiz Sorgulara ve daha tarihimizde ne varsa kıpkızıl, gelenek ve değerler, hepsini "Geleceğimizin Köprüsü" yaptık. Fatih'in, Osman'ın, İsmail'in, Sezai'nin, Remzi'nin ihtilalci komünist kişiliğini yansıtmaya çalıştık yeni kuşaklara. Nilgün'ün, Şaban'ın, Yunus'un, Eralp'in gençlik ateşini taşıdık sayfalarımıza...

Fabrika önlerinde, sokaklarda, okullarda işçi, emekçi ve gençlerle buluştu dergimiz, özel sayımız, afiş, kuş ve pullarımız... Meydanlara çıktı, eylemlerde sloganımız, dövizimiz, pankartımız oldu... Cezaevi direnişlerinden savaş karşıtı eylemlere, SEKA direnişinden NATO zirvesine, GSS protestolarından 1 Mayıslara, elimizde bayrak oldu, onurla taşıyıp asla yere düşürmediğimiz...

* * *

Zaman bir "su gibi" aktı adeta. Köklerimize ulaştı, büyüttü ve

10. yılımızda ROTAMIZDAN ŞAŞMADAN...

Yıldızlar, rüzgar ve su.

Başüstünde bir gemici korusu

Su gibi, rüzgar gibi, yıldızlar gibi

Bir türkü söylüyor

Yıldızlar gibi, rüzgar gibi, su gibi bir türkü

Bu türkü diyor ki, "Korkumuz yok!"

İnmedi bir gün bile gözlerimize

Bir kış akşamı gibi karanlığı korkunun"

Bu türkü diyor ki,

*"Bir gülüşün ateşiyle yakmasını biliriz
ölümün önünde cigaramızı"*

Bu türkü diyor ki,

*"Çizmiş rotamızı, dostların alkışlarıyla değil
gıcırıtıyla düşmanın dişlerinin"*

Bu türkü diyor ki,

"Dövüşmek..."

Bu türkü diyor ki,

*"Işıklı büyük, ışıklı geniş ve sınırsız bir limana
dümen suyumuzda sürüklemek denizi"*

Bu türkü diyor ki,

"Yıldızlar, rüzgar ve su"

Başüstünde bir gemici korusu

Bir türkü söylüyor;

Yıldızlar gibi, rüzgar gibi, su gibi bir türkü

Nazım Hikmet

meyveye durdu... Her sayımız, yeni bir ürün, yeni bir soluk ve coşkuydu. Aynı zamanda daha ileriye, daha güzele, daha mükemmele doğru bitmeyen bir yürüyüş... Geçen her sürede daha da olgunlaştı, büyüdü...

Her sayımızda kendimizi biraz daha geliştirdik. Teknik yetkinliğimizi arttırmaya çalıştık. Devrimci bir yayında olması gereken öz-biçim bütünlüğünü vermeye uğraştık. Rosa Lüksemburg'un söylediği gibi devrimci bir yayının "İngiliz çimleri gibi hep aynı boyda, tekdüze" olmamasına gayret ettik. Ama aynı zamanda "yapboz tahtasına" dönüşen, sürekli değişen bir hafifliğe de izin vermedik. Oturmuş sayfalarımız olduğu gibi her sayıda yaptığımız yenilikler de vardı. Yenilenerek ve sürekli geliştirerek ulaştık, işçi ve emekçilere, gençlere, kadınlara...

Dergimiz daha geniş kitlelere ulaştıkça, onlardan öneriler ve katkılar geldikçe daha yetkin, daha gelişkin sayılara ulaştık. Beğenileriyle onurlandık, daha da

şevklendik, yerinde eleştiri ve önerileriyle hata ve eksiklerimizi aşgariye indirmede başarılıydık.

Kapatmalarla, cezalarla da karşı karşıya kaldık birçok kez. Yazılarımız DGM cenderesinde yargılandı, kapatıldı, toplatıldı... Cezalar yağdırdı yazı işleri müdürlerimize... Müdürlerimiz, okurlarımız, gözaltına alındılar, tutuklandılar... "Devrimci duruş"umuz her koşul altında ortaya koyduk. Tavizsiz ve başı dik yürüyüşümüz kesintisiz devam etti. Tam 10 yıl süreli bir yayını kesintisiz şekilde sürdürebilmek önemliydi; bu önemi bilerek hareket ettik. Her ay tam zamanında ulaştı dergimiz okurların eline. Bu, işimize verdiğimiz önemin, okurlarımıza duyduğumuz saygının, harekete karşı sorumluluğumuzun ve ciddiyetimizin bir sonucuydu.

* * *

"Köklerimiz Topraktaydı" ve bu topraklar bereketliydi. Yeter ki ona gereken emek verilsindi. Biz de kendi payımıza düşeni yapmaya çalıştık 10 yıldır. Dallarımızın budandığı zamanlar da oldu tabii. Ama her budamadan sonra daha sağlam çıktık. Köklerimiz sıkı sıkı

toprağa tutunmuştu çünkü.

Zor dönemlerde doğru bildiğin yolda şaşmadan yürümek bir erdemdir. Aynı zamanda son derece meşakkatli, sabırlı, zor bir iştir. Ne var ki, ancak bu zorlukları göğüsleyenler, geleceğe yürüyebilirler.

Biz geleceği, devrimi, sosyalizmi, sınıfsız-sömürsüz bir dünyayı temsil ediyoruz. Omuzlarımızda bu yükün ağırlığını hissettiğimiz kadar, onurunu, coşkusunu da duyuyoruz. Tıpkı nehirler gibi akıyoruz denize doğru...

Nehirler gibi rotamızdan şaşmadan, engelleri aşıyor... Nehirler ki, coştugu zaman akkөpüklü dalgaları vurur karaya. Durgunlaştığında ise dibini, onun altındaki potansiyeli görürsünüz. Bilirsiniz ki yeni bir dalgalanmada o potansiyel açığa çıkacak ve denize doğru şahlanacaktır. Her geçtiği yerde yeni dereciklerle birleşecek, kirini pasını atarak ulaşacaktır okyanuslara. Atalarımız "akan su kir tutmaz" demişler, arınmanın, yenilenmenin hareket halinde olması gerektiğine atfen.

10 yılımızı geride bıraktığımız bu günlerde, biz de arınarak, gelişerek, coşarak "o büyük hedefe" koşumuzu sürdürüyoruz. Engellerle, zorluklarla dövüşe dövüşe, bileniyor, olgunlaşıyor, büyüyor. Birçok olanaksızlıklar, zorluklar içinde, ama çizgimizden, değerlerimizden asla ödün vermeden, cesaret ve kararlılıkla yürüyoruz. Bu yürüyüşün bizi getirdiği yerden baktığımızda, onuncu yıldönümünün anlamı daha da büyüyor.

Daha nice on yıllara...

Aynı inanç, azim ve coşkuyla...

"Hatırla Sevgili" unutturmak istiyor!

"Tarih en belirsiz şeydir" denir; "çünkü iktidarı ele geçiren her kesim, onu yeniden yazar". "Hatırla Sevgili" de tarihi yeniden yazmak istiyor. Egemen sınıfların çıkarları doğrultusunda geçmişi yeniden şekillendirmek oldukça zor bir iştir. Hele ki bu yakın tarihe ve bu tarihi yaşayanlar, yaratanlar hala bu tarihe sahip çıkıyorsa...

Dizide, Denizlerin idamına kadar olan bölüm, tartışmaya açık ve çarpıtılmış yanlarına rağmen, oldukça geniş bir izleyici kitlesine ulaştı. Verdiği olumsuz mesajlarına ve çekimlerdeki 'okul müsammeresi' havasındaki acemiliklere rağmen, '68'in devrimci havasını solumamıza yardımcı oluyordu. Tabi ki, 27 Mayıs'ta yapılan darbenin arkasından Demokrat Parti'yi mağdur göstermesi; '68 sürecinde Deniz ile Mahir'i karşılaştırarak ağıktan Deniz'i öne çıkaran bir tutum izlemesi; hatta o dönemde devletin kimi saldırılarından Mahir'in eylemlerini sorumlu tutması; '68 kuşağının bir başka önderi olan İbrahim Kaypakkaya'dan hiç söz etmemesi gibi ciddi hataları vardı. Keza Deniz'le ilgili olarak ısrarlı bir biçimde "kimseyi öldürmedi", "62 Anayasasını savundu" gibi yönleri öne çıkarması ve Deniz'in son sözlerinde geçen "Türk ve Kürt halklarının kardeşliğine" vurgu yapan cümleyi çıkartması, Deniz Gezmiş'in devrimci kimliğini açıkça yok sayan bir tutumdur. Deniz de içinde olmak üzere '68 devrimcileri, emperyalizme ve faşizme karşı mücadele bayrağını yükseltmiş, her türlü baskıya direnerek şehit düşmüş, ülkemiz devrim tarihinde çok önemli bir kilometre taşı oluşturmuşlardı. Oysa dizide, onların mücadelesi düzeniçi muhalefet çizgisi-ne; "dünyayı değiştirmek hedefiyle" yola çıkmış devrimci kimlikleri, çocuksu ve romantik bir gençlik heyecanına indirgenmeye çalışılıyordu.

Bunların yanında, 27 Mayıs darbesi ile 12 Mart darbelerini aynılaştıran, devletin saldırılarını salt kontrgerilla faaliyetine indirgeyen, devlete karşı mücadeleyi silikleştiren, devrimci eylemleri, adeta kontrgerillanın daha rahat saldırılar organize etmesine zemin hazırlamaktan başka bir işe yaramayan sonuçsuz faaliyetler olarak gösteren çarpıtmalar da az değildi.

Ancak buraya kadar saydığımız olumsuzlukların ve siyasi mesajlardaki çarpıtmaların tümü, Denizlerin idamına kadar olan bölümlerde daha belli belirsiz ve daha perde gerisinde duruyordu. '68'lerin anlatıldığı bölümlerde diziye hakim olan, devrimci havasının güçlülüğüydü. Deniz Gezmişler ve dizinin bazı başrol karakterleri diziye devrimci bir hava katıyordu. En başta Deniz Karayel karakterinin devrimci duruşundaki netlik (mesela Deniz Karayel babasını da sevgilisini de çok seviyor, ama asla mücadele ile onlar arasında bir tercih yapmaya çalışmıyordu); genel olarak işkencede direnme çizgisinin hakim olması; tarihsel olaylara ilişkin gazete kupaşlarının ve belgesel görüntülerin de verilmesi; dizinin açık olarak devrimci-demokrat kesimlerden yana saf tutması gibi unsurlar olumluluklarıydı.

Taşıdığı olumsuzluklara rağmen, onun bu olumlu yanları, dizinin seyirci kitlesinin hızla artmasına neden oldu. Devrimci demokrat kesimlerle birlikte, nostalji yapmak isteyenler, keza tarihi merak eden gençler arasında dizi, oldukça popüler oldu. Bu noktadan sonra da gerçek yüzünü, asıl amacını göstermeye başladı.

Hatırlatmak bize düşer!

'70'li yıllar ve THKO'nun sağa evrimi

'68 kuşağı, devrimci demokrat kesimler arasında genel olarak kabul gören özellikler taşıyordu ve bu yönüyle çarpıtmalara da fazla açık değildi. Ancak '70'li yıllar, pekçok açıdan farklıydı. En başta devrimciler arasında görüş farklılıkları derinleşmeye başlamıştı. Kimileri geçmişin devrimci militan çizgisini sahiplenip ileriye taşıırken, kimisi de bu çizginin özelleştirilmesini vererek daha yasalci-reformist kulvarlara doğru yelken açıyordu. Bu kesimin başını çeken, '80 yılında TDKP ismini alan, '90'lı yıllarda ise EMEP çizgisini oluşturan Halkın Kurtuluşu idi. Başlangıçtaki devrimci-militan çizgisinden, yasalci-reformist kulvara doğru yürümeye başlayan bir başka örgüt ise, Devrimci Yol'du.

"Hatırla Sevgili" dizisinin '70'li yılları anlatan üçüncü dönem bölümleri asıl olarak bu iki örgütün çevresinde geliyor. '70'li yıllar, bu iki örgüt merkeze alınarak anlatıldığında, ortaya çıkan çarpıklıklara şaşırmamak gerekiyor. Hele ki, dizinin senaryo danışmanları arasında, THKO'dan EMEP'e uzanan süre boyunca hareketin önderliğini yapan, bu nedenle de çizginin bütün sevaplarının ve günahlarının sorumluluğunu da paylaşan birinin olması, diziye damgasını vuruyor.

'70'li yıllara geçilmesiyle birlikte, dizide kaybolan ilk şey, devrimci hava oldu. Bu havayı veren bütün oyuncular, '68 döneminin sonunda öldükleri için, '70'li yıllara damgasını vuran, onların değil, daha sönük, daha geri planda duran karakterlerin havasıydı.

'70'li yılların devrimcilerini temsil eden karakterler ile '68 hareketinin karakterleri arasındaki fark bile, dizinin geçirdiği değişimi çarpıcı bir biçimde ortaya koyuyor: '68 hareketinin temsilcileri son derece sıcak, canlı, coşkulu, neşeli, bulundukları ortama adeta ışık saçan, etraflarındakiler tarafından çok sevilen karakterlerdi. '70'li yıllar için seçilen karakterler ise, bunun tam tersi; cansız, donuk, mekanik, görünüm olarak da daha sönük, hatta kimisi oldukça itici tiplerdi.

Yaşanan olaylar ise son derece anlamsız ama HK ile DY çizgisinin daha o dönemde giderek yasalcilaşıp çizgisini düşününce doğal karşılanabilecek türdendi. Örgüt toplantıları dergi bürolarında yapılıyor, görev dağılımı, kod isim belirlenmesi vb dergi bürolarında konuşuluyor, kısacası örgütler dergi bürolarından yönetiliyor. 12 Eylül sonrasında cuntanın mahkemelerinde yargılanırken DY'lilerin "biz örgüt değil, dergi çevresiyiz", TDKP'lilerin "biz silahlı eylem yapmadık, silahlı örgüt değiliz" savunmalarının altında yatan, bu çizgisiydi elbette.

'70'li yıllara ilişkin dizide yapılan siyasi çarpıtmalar da, THKO'dan EMEP'e uzanan bakış açısındaki çarpıklıkla doğrudan bağlantılı. '68 dönemine ilişkin belli belirsiz vurguların, burada başat hale geldiğini görebilmek hiç de zor değil.

Bu bölümlerde, devletin saldırıları, kontrgerilla faaliyetlerine indirgeniyor. '77 1 Mayıs'ında, Çorum'da, Maraş'ta, Sivas'ta gerçekleştirilen kitle katliamlarının faturası kontrgerillaya kesiliyor. Devletin bu saldırılardaki rolü gizleniyor. Devrimci faaliyet ise, sivil faşistlerin saldırılarını artırmaktan, kontrgerillanın daha

rahat hareket etmesine zemin hazırlamaktan başka bir işe yaramıyor. Zaten devrimci faaliyet adına gösterilen doğru-düzgün bir şey de yok. Biraz 1 Mayıs mahallesinde gecekondyapımı, biraz Fatsa'da belediyeçilik faaliyetleri... Bir de dergi bürolarında gerçekleştirilen örgüt toplantıları ve karşıdevrimcileri cezalandırmaya dönük istihbarat çalışmaları.

Diğer taraftan, devrimcilerin kazanımına dönük olarak da (mesela Fatsa'daki çalışmalar konusunda) sürekli ve farklı ağızlardan tekrarlanan replik; "Bu duruma izin verilmeyeceği belliydi!" Reformistlere göre, devrimciler devletin izin verdiği bir alanda ve izin verilen sınırlar içinde mücadele yürütmelidir, bu sınırlar biraz aşıldığında devlet hemen müdahale eder ve yeniden o sınırların içine iter. Ya da başka bir deyimle "Devlet çok güçlüdür, onunla kimse başedemez!" Eğer devletle 'başetmek' mümkün değilse, geriye tek çözüm yolu kalıyor, yasal mücadele yöntemlerini kullanmak ve devleti yıkmayı değil, tamir etmeyi hedeflemek! Bu noktada dizideki CHP milletvekiline görev veriliyor ve onun şahsında parlamentoya, parlamentere mücadeleye öylesine övgüler diziliyor ki... Verilen mesaj çok açık; üstelik ola ki anlamayan çıkar diye aynı replik farklı ağızlardan tekrar tekrar söyleniyor: "Bunlara izin vermeyecekleri belliydi!" Fatsa'da, 1 Mayıs mahallesinde, '77 1 Mayıs'ında, vb. vb... Devrimciler düzene karşı mücadele etmekle, kapitalist sisteme alternatif bir sistem kurmaya çalışmakla uğraşmamalı, çünkü "birileri" buna izin vermez! Ama CHP milletvekili, hem partisinin içindeki yanlışlıklara, hem de sistemin olumsuzluklarına karşı en ön safta, cesur ve yılmaz bir savaş yürütebilir!

12 Eylül söz konusu olduğunda ise, yapılan çarpıtmalar had safhaya varıyor. Karşımızda öylesine bir 12 Eylül var ki, generaller oturmuş, kendi aralarında anlaşmış, uygun günü bekliyorlar gibi gösteriliyor. Ne emperyalistler var ortada ne de burjuvazi. Darbeyi kim istiyor, niye istiyor belli değil. ABD'lilerin kendi aralarında konuşurken kullandığı, "bizim çocuklar başardı" cümlesinin ne anlama geldiğini, senaryoya bakarak anlamak mümkün değil; eğer tarih bilgisi yoksa, araya karışmış başka bir filmin sahneleri bile zannedilebilir. Burjuvazinin darbedeki rolü de özenle gizlenmiş. Her olayla ilgili araya gazete kupaşları konuyor, ama ne 24 Ocak kararları, ne de TUSİAD tarafından gazetelere verilen ilan-muhtıra üzerine tek bir kelime geçmiyor.

Dizi tam da burjuvazinin ağızından, tüm sorunu devrimciler ile MHP'li faşistler (ve bununla bağlantılı olarak kontrgerilla) arasında yaşanan çatışmalardan ibaret gösteriyor. Devlet, 12 Eylül darbesini gerçekleştirirken "sağ-sol çatışmasına" son verdiklerini duyurmuştu. Bizim diziden seyrettiğimiz 12 Eylül öncesi süreç de faşistler ile devrimciler arasında yaşanan, kontrgerilla tarafından tirmandırılan olaylardan ibaret. Ne büyük kitle hareketleri, ne işçi sınıfının yarattığı görkemli mücadele, ne daha iyi bir yaşam özlmleri... Sadece birkaç devrimci, birkaç faşist, birkaç kontrgerilla...

Devrimciliği faşizme karşı mücadeleden, hatta daha dar bir biçimde sivil faşizme karşı mücadeleden ibaret gören küçük burjuva devrimciliğinin olayı böyle anlatması çok da şaşırtıcı değil. Kendileri ne yaşadılarsa, o gün nasıl baktılarsa, o kadarını görebiliyorlar. Bugün bile fazlasına gözlerini kapatıyorlar. Oysa onların gördüklerinden çok daha fazlası yaşamaktaydı.

En başta kitle hareketinde çok büyük bir yükseliş söz konusuydu. İşçiler, hak talep ediyor, gerçekleşmediği koşullarda grev ve direniş silahını kullanıyordu. Hatta kimi yerlerde bölgesel genel grevler yaşanıyor. Bunlar sadece ekonomik değil, politik grevlerdi aynı zamanda. İşçi sınıfı, ülke tarihindeki en yaygın ve büyük eylemleri gerçekleştiriyor ve çok önemli haklar elde ediyordu. Burjuvaziyi çok sıkıştırarak bir genel grevin başlaması ise çok uzak görünmüyordu. Kitleler artık eskisi gibi yönetilmek istemiyordu ve bütün bu direnişler burjuvazinin karından götürüyordu.

Bir taraftan yönetme krizi de başlamıştı. Hükümetler birbiri ardına devriliyor, cumhurbaşkanlığı seçimleri tam bir krize dönüşüyordu. '74 yılında yıldızı parlatılarak kitlelere afyon olması için piyasaya sürülen 'halkçı' Ecevit'in de maskesi düşmüştü. Hiçbir hükümet, kitleler nezdinde kabul görmüyor, bu yüzden de tutunamıyordu. Burjuvazi de artık eskisi gibi yönetemiyordu.

Burjuvazi, devrimci hareketin rotasını değiştirmek, etkisini düşürmek için sivil faşist güruhu etkili bir biçimde kullanmaya başladı. Başta DY olmak üzere pekçok örgüt, bu politikanın çekim alanına girdiler. Mücadeleyi sivil faşistlerle çatışmaya indirgeyip, arkada duran burjuvaziyi ve onun hesaplarını, hazırlıklarını göremez hale geldiler. *"Devrim, daha saldırgan bir karşıdevrim örgütleyerek büyür"* diyor Marks. Devrimci hareketin yükselişi, sivil faşist saldırıların, kontrgerilla faaliyetlerinin, Maraş, Sivas, Çorum gibi kitle katliamlarının, giderek daha fazla bölgede sıkıyönetim ilanının büyümesiyle karşılanıyordu. Buna rağmen hareketi bastırmak mümkün olmuyordu.

Diğer taraftan ABD de Türkiye'de yaşanan kitle hareketinden rahatsızdı. Ortadoğu'daki en önemli ayakları, İsrail-İran ve Türkiye üçlüsü idi. '79 yılında yaşanan İran devrimi, bu ayaklardan birini koparmıştı. Şimdi de gelişen devrimci hareket üzerinden, Türkiye'nin bu halkadan kopması ihtimali ortaya çıkmıştı. Oysa Türkiye, özel olarak da İncirlik üssü, ABD için büyük önem taşıyordu ve Türkiye'yi kaybetmeyi göze alamazdı. Bu arada SB'nin Afganistan'ı işgal etmesi de ABD'yi sıkıştıran önemli bir unsurdur. ABD, Türkiye'yi sağlama almak, gelişen kitle hareketini bastırmakla karşı karşıyaydı.

Hem ABD emperyalizmi, hem de işbirlikçi tekellci burjuvazi, yükselen devrimci dalgadan zarar görüyordu ve buna bir son vermek üzere harekete geçtiler. 24 Ocak kararlarının uygulanabilmesi ve giderek büyüyen devrimci hareketin bastırılabilmesi için son seçenek, askeri faşist darbe idi; önce Fatsa'da provası- nı yapıp, arkasından hayata geçirdiler.

"Hatırla Sevgili" dizisinde çarpıtılan konulardan biri de darbenin niteliğidir. Ülkede onar yıl arayla gerçekleştirilen üç darbe aynılaştırılıyor ve genel bir "darbe karşıtlığı" edebiyatı yapılıyor. Üstelik de en bayağı reformist bir söylemle; "demokrasi yeniden kesintiye uğradı" replikleri eşliğinde. Parlatılmanın varlığı "demokrasi" ile özdeşleştirilerek.

"Demokrasi" kelimesinin kendi başına hiçbir anlam ifade etmediğini, ML literatürden haberdar olan

birisinin bile bu kelimeyi duyduğu zaman "kimin için demokrasi" sorusunu soracağını hatırlatalım. Bir sınıf için demokrasinin, başka bir sınıf için diktatörlük anlamına geldiğini, fakat ülkemizde "burjuva demokrasisi"nin bile yaşanmadığını belirtelim. Esasında ülkemizde hiçbir dönem burjuva demokrasisi olmadı. Cumhuriyetin ilk yıllarındaki Kemalist iktidar her ne kadar "imtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir kitle" demagogisini yapsa da gerçekte tek parti diktatörlüğüydü. İkinci emperyalist

savaşın öngününde faşizmin adım adım yükseldiğini, savaş yıllarında ise kendini açık biçimde ortaya koyduğunu görüyoruz. 12 Mart ve 12 Eylül'de ise, yarı-askeri, askeri faşist diktatörlükler biçimine büründü.

Bunun yanı sıra üzerinde durulması gereken bir başka konu, üç askeri darbenin aynı biçimde ele alınamayacağıdır. Diğerlerinden farklı olarak 27 Mayıs darbesinin hedefi, yükselen kitle hareketi değildi. Aksine o, aydınların ve gençliğin, şehir ve kır emekçilerinin DP hükümetine karşı hoşnutsuzluğunu ve eylemlerini arkasına alarak klik çekişmesinde kullanılmıştır. 27 Mayıs, Atatürk döneminden bu yana çatışan İnönü ile Bayar kliğini arasında yaşanan çekişmenin bir ürünüdür ve Bayar-Menderes kliğinin hükümetten düşürülmesiyle sonuçlanmıştır. Fakat yaygın kanının aksine 27 Mayıs'ın da ilerici bir yönü yoktur. Darbenin içinde Türkçe gibi faşistler de, kimi anti-faşist reform yanlıları da bulunmaktadır. Fakat ikinciler belirleyici olamazlar. Yükselen mücadelenin bir sonucu olarak kimi demokratik hak ve özgürlükler elde edilebilir sadece. 12 Mart ve 12 Eylül darbeleri ise, değişik dozlarda olmakla birlikte, kitlelere ve devrimci hareketin yükselişine son vermeyi hedeflemiş, işçi ve emekçilerin haklarını gaspederek tüm kitle üzerinde büyük bir terör estirmişlerdir.

Dizide bu gerçekler tümüyle bir kenara bırakılmakta, bu dönemin popüler söylemiyle genel bir "darbe karşıtlığı" propagandası yapılmaktadır.

Bir diğer yönü, DY ve TDKP dışındaki devrimci yapıların tümünden yok sayılmasıdır. Sanki sadece bu iki örgüt ve bir de İGD'liler varmış gibi davranılıyor. Son bölümlerinde ise, TDKP propagandası iyice çiğleniyor. TDKP'nin yayınlarının isimleri üstüste geçiyor, replikler TDKP için yazılıyor.

Bu tabloyu daha da kötü hale getiren ise, idamlar karşısındaki tutumdur. Öyle bir hava estiriliyor ki, Deniz Gezmiş'ten sonraki en önemli idam TDKP'li Erdal Eren'in idamıymış gibi davranılıyor. Oysa 12 Eylül'ün ne ilk idamıdır Erdal Eren, ne de son. Necdet Adalı ile başlayan, herbiri sadece kendi örgütlerini değil, bütün devrimcileri kanatan idamlar peşpeşe gelmiştir. Erdal Eren'in farkı, yaşının 18'in altında olmasıdır. Bir de, asker öldürdüğü konusunda somut bir kanıt bulunmamasıdır. Zaten repliklerde de vurgu ısrarla buraya yapılmaktadır. Sanki böyle bir cezalandırma eylemine katılmış devrimci ve komünistlerin idam edilmesi normalmiş gibi!

12 Eylül'ü anlatmak herkesin harcı değildir

Dizide yapılan siyasi hatalar üzerine söylenecek pekçok şey var. Sadece belgeler değil, o dönemin tanıkları hala yaşıyor ve bütün devrimci yapıların bu dizideki çarpıtmalara ilişkin söyleyecek sözü vardır. Ancak 30 Mayıs tarihinde yayınlanan bölümün arkasından, bizim açımızdan, sorun çok daha özel bir hale dönüştü. Dizin bu bölümü 12 Eylül darbesiyle başladı ve darbe sonrasını anlatmaya girişti. Ve had-dini aştı! Böylece bize cevap hakkı doğdu!

12 Eylül darbesine karşı dizideki karakterler tek

bir tavır geliştiriliyor: Darbeye karşı şu anda hiçbir şey yapılamaz! Evden dışarıya çıkamayanlar, kapağı yurtdışına atmaya çalışanlar, Mamak'ta faşistlerle aynı koşu- ta kalmayı kabul eden ve yaptırımlara teslim olanlar, bavulunu toplayıp sıraya girenler...

"Bir bir çekilirken teslim bayrakları/Kaçmalarla uzarken/göçmelerle tozarken Avrupa yolları" diyor şair Adnan Yücel. Tam da o ruh halini resmedercesine...

Dizin danışmanları, 12 Eylül'de yaşanan gerçeğin bir yanını oldukça iyi bir biçimde yansıtmayı başarmışlar. Gerçekten de şaşkınlıktan ne yapacaklarını bilemez hale geldiler; kadrolarını ortalıkta kendi başlarına bıraktılar; cezaevlerinde teslim oldular; mahkemelerde en az ceza alma derdine düştüler. Sadece TDKP değil, başta DY ve Kurtuluş olmak üzere, dönemin en "büyük" örgütleri aynı şeyleri ton farkıyla yaşadılar.

Aralarındaki ton farklarını bir kenara bırakırsak, devrimci örgütlerin genel olarak tavrı birbirine benziyordu: Direnmeden, dövüşmeden yenilgiyi kabullenmek! 11 Eylül akşamına kadar "önderlik" ettikleri kitleyi bir anda ortada bırakmak! 11 Eylül akşamına kadar savundukları "ideallerini", "bir gün mutlaka" gelecek olan o belirsiz tarihe, uzak geleceğe ertelemek! Ama öncelikle kendi canını kurtarmak!

Küçük burjuva devrimcilerin ufku öylesine sivil faşizme karşı mücadele ile daralmıştı ki, arkadaki devlet, burjuvazi ve emperyalizm gibi unsurlar, gözlerden uzağa, geriye düşmüştü. TDKP ve DY gibilerinde sağcılık ve yasalılık hastalığı öylesine derinlere işlemişti ki, sıkıyönetim ilanı ve Fatsa baskını bile düzeneği mücadele hayallerini yıkmaya yetmemişti.

İşte bu yüzden, 11 Eylül akşamına kadar güçlü bir biçimde esen devrimci rüzgar, 12 Eylül sonrasında önce büyük bir şaşkınlığa, arkasından paniğe yol açtı. Örgütler dağıldı, kadrolar kendi inisiyatiflerine bırakıldı, kitleler kaderlerine terkedildi. Saklandıkları evlerin derinliklerine gömülenlerin üzerinde örümcekler bağlarken, Avrupa'ya kaçanlar ortalığı toz dumana kattı. Bu yüzden yaşadıkları bozgun da çok büyük oldu. Bu bozgun sadece işkencede çözülmekle, cezaevlerinde teslim olmakla da sınırlı kalmadı; örgütler tasfiye edildi, tasfiyecilik sürecinden, değişik oranlarda bütün örgütler etkilendi. Özcesi bir silindir gibi geçti 12 Eylül devrimcilerin ve kitlelerin üzerinden.

Tek tek örgütlerin kimi kadroları, kimi alanlardaki birimleri, örgütlerinin "geri çekilme" kararına rağmen direnme yolunu seçti. Bulundukları alanlarda kendi güçleri oranında birşeyler yapmaya çalıştılar. Bazıları yiğitçe şehit düştü, kalanların hepsi yakalandı.

Dizin "danışmanları" da, 12 Eylül'de ne yaşıyorsa, onu anlatıyor, onun teorisini yapıyorlar. Kendi ayıplarını gözlerden gizlemek için, o "büyülü" sözün arkasına sığınıyorlar: "Hiçbir şey yapılamazdı!"

Tarihi kendi çıkarları doğrultusunda yeniden yazmaya çalışıyorlar. Ama tarih, onların yazdığı gibi yaşanmadı. Teslim olanların, dökülenlerin, kaçıp göçenlerin yanında, DİRENENLER DE VARDI BU HAVALARDA!

"Durdu bir avuç yiğit/Bir tutam kır çiçeği/Ölüm dediğin ne ki/Gözümüzde hainler kadar küçük/Ve zafere olan inancımız/Ölümsüzleşen ölümler kadar büyük"

İhtilalci "bir avuç yiğit", her açıdan diğer devrimci yapılardan farklı bir çizgi izlemişti 12 Eylül öncesinde de, sonrasında da. Mücadelenin sadece sivil faşizme değil, resmi faşizme karşı da yürütülmesi gerektiğini savunmuş ve buna uygun davranmışlardı. Yasal dergi bürolarında değil, yeraltında örgütlenmeyi esas almışlardı. Legal yayın değil, illegal yayın çıkartarak, illegal dağıtım ağı kurarak giderek sertleşen sıkıyö-

netim koşullarına hazırlanmışlardı. Darbenin geleceğini önceden fark ederek, örgütlenme mekanizmalarını ve mücadele araçlarını buna uygun hale getirmişler, militan ve savaşı bir ruhla kitle çalışması ve eylem hattı izlemişlerdi.

Bu nedenle 12 Eylül geldiğinde, şaşkınlık ya da panikle değil, “hücum!” komutuyla kar-

şıladılar darbeyi. Mülteciliğe karşı kesin

bir tavır aldılar, yurtdışına çıkmayı kesin olarak yasakladılar. Kolay dönemlerde tatlısu devrimciliği yapıp, zor günler geldiğinde canını kurtarmaya çalışmak onlara göre değildi. Zor günleri püskürtmenin yolu, kitleleri harekete geçirmenin yolu, zorlukları aşmanın yolu daha fazla direnmek, daha fazla mücadele etmekten geçiyordu; öyle de davrandılar.

Marks'ın dediği gibi *"eğer mücadeleye ancak son derece elverişli koşullarda girilmesi gerekseydi, tarihi yapmak elbette çok kolay olur"*du... Elverişli koşullarda herkes kolayca devrimcilik yapmış, her türlü küçük burjuva devrimciliği kendisine yaşam alanı yaratmıştı. Koşullar sertleştiğinde ise, akla kara kadar kesin bir ayrım ortaya çıktı.

"Onlar ki bir ayrıkotu tarlasında/Bir tutam çiçektiler/Binlerce ihanet çirkinliğinde/Bir avuç direnci güzellediler/Hiç bir şey bitmemişti daha/Gülerek girdiler zulüm tufanına/Ölerek girdiler/Ve en dayanılmazında tufanların/Adlarını bile söylemediler"

Tarih, direnen tek hareket olarak onların adını yazdı sayfalarına altın harflerle. İşkencehanelerde görkemli direniş örnekleri yaratılar; cezaevlerindeki baskılara karşı direnişlerin en önünde yer aldılar, Bunların yetmediği koşullarda Ölüm Orucu eylemiyle en üstten tavır koydular. Yeraltı yayını ve yeraltı örgütlenmesini esas alarak, en ağır baskı koşullarında bile kitle çalışmasını sürdürdüler. Kuşatıldıkları her evi, her alanı bir kaleye çevirerek son mermilerine kadar savundular. Mülteciliğin “güvenli” karanlıklarında boğulmayı değil, ülkenin aydınlık günlerini kurmayı, buna önderlik etmeyi seçtiler. Ve bütün bunları, tek tek kadrolar olarak değil, örgüt olarak, örgüt tutumu gerçekleştirdiler.

Bir tek onların direnişi ve diğer devrimci yapıların tek tek kadrolarının iyi niyetli çabaları yetmedi cuntaya geri adım attırmaya. Oysa darbenin yapıldığı ilk günlerde, burjuvazi de çok emin değildi bu kadar kolay zafer kazanacağından. Büyük bir direniş bekliyordı, ama devrimcilerin örgütlü bir direnişiyle karşılaşmadılar. Buna rağmen, zaferlerini ilan etmeleri, ülkede tam olarak hakimiyetlerini kurmaları için '81 yazına kadar uğraşmaları gerekmişti.

Bugünün reformistleri, dünyanın küçükburjuva devrimcileri istedikleri kadar tarihi çarpıtmaya çalışsınlar; darbeyi püskürtmenin koşulları vardı, bu başarılabildi. Yapılacak tek şey, direnişi büyötmek, kitleleri seferber etmektir. Bu direnişin kolay olmayacağı ortadaydı. Ağır kayıplar verileceği kesindi. Belki de darbeyi püskürtmeyi başaramayacaktı. Ancak her koşulda direnmek gerekiyordu.

12 Eylül'de ihtilalcilerin direnme kararını almalarının arkasında, ML ustaların ve önderlerin böylesi dönemlerde aldıkları karar ve çıkardıkları sonuçlar vardı. Engels'in 1848 devrimleri zincirinin halkası olan Prusya Devrimini anlatırken söyledikleri ders niteliğindedir. *"Sert bir çarpışmadan sonraki bir yenil-*

gi, devrimci önemi açısından kolayca kazanılan bir zafere eşit bir olaydır. (...) Berlin meclisi ve halk, büyük olasılıkla bu iki kentin yazgısını paylaşırlardı ama övünçle ölürlendi ve arkalarında, yaşayanların ruhunda devrim zamanı enerjik ve tutkulu bir eylemin en büyük uyarıcılarından biri olan, bir öcalma isteği bırakırlardı. Her savaşında düelloyu kabul eden herkesin yenilme tehlikesini göze alacağı açıktır. Ama bu, yenildiğini kabul etmek ve vuruşmaksızın teslim olmak için bir neden midir?" Marks da *"savaşmadan yenik düşme"* durumunda *"işçi sınıfının moral bozukluğunun, belli bir sayıdaki 'önder'lerin yitiminden çok daha büyük bir mutsuzluk olduğu"*na dikkat çekmişti.

12 Mart darbesi, '68 devrimcilerinin büyük direnişi ile karşılaşmıştır. Bu nedenle darbeciler istediklerini başaramamış, kitlelerde moral bozukluğu yaratamamışlardır. Bu direnişin sonucu olarak, devrimciler belli sayıdaki önderlerini yitirilmiş olmakla birlikte, alınan yenilgi dövüşerek alındığı için geleceğe çok güçlü miras bırakmıştır. Ve mücadelenin yeniden toparlanması çok hızlı olmuş, '68'in devrimci etkisi, birkaç yıl içinde yeniden yeşermiş, kitlelerde daha büyük bir ateşi tutuşturmuştur.

12 Eylül ise Türkiye Devrimci Hareketi açısından dövüşsüz bir yenilgidir. Tam da bu nedenle, Marks'ın söylediği gibi işçi sınıfındaki moral bozukluğu, terk edilmişlik duygusu, devrimcilere güvensizliği, yeniden mücadeleye atılmadaki titrekliği çok daha büyük ve derin olmuştur. 12 Eylül'ün üzerinden 30 yıl geçmiş olmasına rağmen, daha hala “12 Eylül kuşağı”nı, silindir gibi ezilip geçilen devrimci hareketi, hala toparlanamamış olmanın sancılarını konuşuyoruz, yaşıyoruz. Hareket dövüşmeden yenildiği için, bir türlü yenilginin ağırlığını üzerinden atamıyor, dövüşme gücünü kendinde bulamıyor. Yer yer yükselişler olsa bile, kitleler devrimcilere tam bir güven duyamıyor, mücadeleye sınırsızca atılma gücünü kazanamıyor. Kitleler devrimcilerden koptukları için burjuvazinin ve emperyalizmin ideolojik propagandasına daha açık hale geliyor, çürüme, yozlaşma ve yabancılaşma her yana siniyor.

Bu tablo, en başta DY gibi TDKP gibi 12 Eylül'de dövüşmeden yenilgiyi kabul eden devrimci yapıların eseridir. Bu nedenle eski TDKP'lilerin yapması gereken, popüler diziler aracılığıyla yenilginin ve teslimiyetin teorisi değil, özeleştirisidir.

Zor dönemlerde ayakta kalmaya, direnmeye, ideallerini savunmaya gücü yetmeyenlerin, bu dönemler hakkında konuşmaya hakkı ve haddi yoktur!

"Saraylar saltanatlar çöker/Kan susar birgün/Zulüm biter/Menekşeler de açılır üstümüze/Leylaklar da güler/Bugünlerden geriye/Bir yarına gidenler kalır/Bir de yarınlar adına direnenler"

Zor dönemleri tek başına direnerek göğüsleyen, en ağır sınavlardan başarıyla çıkan, ideallerini ve düşüncelerini en zor koşullar altında savunan ihtilalciler, onur duyulacak görkemli bir tarih yaratmışlardır. Bu tarih, bu güçlü miras, kendisini sahiptenleri mutlaka ileri taşıyacak, yaşadıkları zorlukları aşma gücü verecektir.

"Bin kez kırdılar körpe dallarımızı/Bin kez budadılar/Yine çiçekteyiz işte yine meyvedeyiz/Bitmedi daha sürüyor o kavga/Ve sürecek/Yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek..."

Devrimciliği reformistleştirme çabaları boşunadır

Bu tür filmleri çekenlerin sığındığı temel argüman “herşeyi anlatmak mümkün değil”dir. Herşeyi değil, sorunun temelini anlatmak gerekir, bu temeli anlata-mayacak olanlar da bu işe soyunmamalıdır.

Birkaç ay öncesine kadar, dizideki devrimci havanın yüksek olduğu günlerde, diziden etkilenen genç

kuşak “böyle bir diziyi neden yayınlıyorlar” diye sormaya başlamıştı. Geçen zaman, bunun nedeni daha belirgin bir biçimde ortaya çıkardı. Burjuvazinin devrimci önderleri, değerleri ve faaliyeti metalaştırma ve tüketme amacının önemli bir parçası olarak hazırlandı bu dizi. Önce alt perdeden, sonra giderek daha yüksek sesle, devrimci faaliyet düzeniçi reformist muhalefet sınırlarına çekildi. Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının yarattığı devrimci değerler “kimseyi öldürmemişti”, “anayasayı savunuyordu”, “Kemalizmi savunuyordu” sözlerinin arkasında eritilmeye çalışıldı.

'68 önderlerini, Deniz-Mahir-İbrahim'leri kendinden önceki “solcu” “sosyalist” parti ve kişilerden ayıran temel kriter, parlamenterizme karşı yaklaşım olmuştur. Denizlerin başkaldırısı, reformizme ve düzeniciliğe karşı bir tepkiydi. Ama dizinin senaryo danışmanları, bugünkü kendi durumlarını meşrulaştırabilmek için,“olanak verilseydi Deniz de parlamentoda mücadele yürütürdü” diyecekler neredeyse. Böylece tam da burjuvazinin istediği gibi, Deniz'i bağrına basarak boğmaya, devrimci yönlerini yok ederek, Che gibi metalaştırmaya giriştiler.

Son dönemde, ‘parlamenter sosyalizm’ hayallerinde büyük bir artış var. Venezüella'daki, Nepal'deki gelişmeler, bu hayalleri giderek büyütüyor. Seçimlerle devrimcilerin iktidarı ele geçirebileceği ve devrimi parlamento aracılığıyla gerçekleştirebileceği gibi bir yanılsama yaratılıyor. Geçmişte bu türden düşünceleri durup dinlemeyi bile reddeden kimi devrimci yapılar, şimdi bu gelişmelerden oldukça etkilenmiş görünüyorlar. Bu durum, ülkemizde reformizmin zeminini güçlendiriyor, devrimcileri de çekim alanına alıyor. Burjuvazi, dizi aracılığıyla bu türden düşünceleri güçlendirmek, yaygınlaştırmak istiyor. Son dönemde kitle hareketinde ortaya çıkan yükselme eğiliminin devrimci kanallara değil, reformist kulvara akmasını, kendisi için daha tehlikesiz ve kabuledilebilir sınırlara çekilmesini istiyor.

Dizinin yayınlanmasındaki ikinci unsur ise, kitle hareketinin giderek yükselişe geçtiği, geçmişin devrimci yükseliş günlerine özlemlerin ve arayışların arttığı bir dönemde, bundan rant elde etmektir. Hem böyle bir diziyle rating rekorları kırıyor ve devasa reklam gelirleri elde ediyorlardı; hem de ülkemiz tarihindeki en önemli iki devrimci yükseliş dönemini, genç kuşaklara çarpık ve sulandırılmış bir tarzda, tehlikesizleştirerek anlatıyorlardı.

Dizi bugün, çizgisini daha açıktan ortaya koyuyor, siyasi mesajlarını daha açıktan veriyor. Devrimciliği, burjuvazi için kabul edilebilir sınırlara çekmeye, reformistleştirmeye, mücadeleyi parlamentonun sınırları arasına hapsetmeye çalışıyor. Ve devletin saldırısı söz konusu olduğunda direnmemeyi, ‘hiçbirşey yapmadan’ durmayı tavsiye ediyor. Ancak devrimcilik, reformistlerin ağzından ve burjuva televizyon kanallarından anlatılabilecek bir şey değildir. Kitlelerin yaşam koşullarını düzeltme istemi, arayışları bu kadar yüksekken, devrimci mücadelenin yüksek olduğu günlere duyduğu özlem bu kadar güçlüyken, bunu başarması mümkün de değil.

Hareket, akacak yatağını bulmakta bugün belki zorlanıyor, ama yaşadığı doğum sancılarıdır; bu sancılar, zor da olsa doğru yatağa ulaşacaktır. '71 devrimcilerinin ve onun mirasını daha ileriye taşıyan ihtilalcilerin kanyla, canıyla yarattığı direnme geleneği ve altın harflerle tarihe kazınmış olan geleneği, o dönemde direnmiş olan tek tek devrimcilerin yarattıkları değerlerle birlikte, 12 Eylül darbesinin altında kalmış olan bütün kesimleri, yeniden ayağa kaldıracak olan tek güçtür.

"Ne açlık – ne zulüm – ne de kan/Ancak biz kazandığımız zaman"

"Bana 14'lümü getirin,
Beyazlar Stalingrad'a saldırıyor"

"Bana
14'lümü
getirin
Beyazlar
Stalingrad'a
saldırıyor"

Tankları, süngüleri ve miğferleriyle Beyazlar geliyor.

Bir Fransız yurtseverinin, Polonya'lı bir çocuğun, bir Çek komünistinin kurumuş kan lekeleri vardı çizmelerinde... Odesa 60 gün, Sivastopol 250 gün, Leningrad 900 gün direnmişti Beyazlara... Ve şimdi Stalingrad'da, yani Moskovaya'ya 70 kilometre yakında, bembeyaz karların üzerine gamalı hacın gölgesi düşmüştü. Moskova; yayan gitsen 12 saat, uçakla ucsan 10 dakika mesafedeydi... Öyle yakındı Beyazlar bu kente; neredeyse bir adam boyu kadar... Ve öyle uzaktı Beyazlar bu kente; sosyalizmin yarattığı 'yeni insan' boyu kadar... Nikolay Maslenko, telaşsız baktı siperinden gelenlere... Beyazların ordusu, tek bir yeşil fidan ve umutlu tek bir insan bırakmamak için yürüyordu. Düşmanlar şaşkındı; "kızıl şeytan sürüsü" izin vermiyordu bundan öteye gitmelerine... Dostlar umutluydu; her sabah direnen Stalingrad haberleriyle yeniden doğuyordu insanlık... Maslenko'nun kulağında tek bir çelik ses: "Volga'dan öte toprak yok"... Yani bir adım geri gidilmeyecek... Ganj'ın, Amazon'un, Nil'in, Times'ın, Aras'ın kıyısındakiler nereden bilsinler Maslenko'yu... Adını bile duymamışlardır. Ama biliyor 'büyük insanlık', Volga'nın kıyısından Ortaçağ'a yuvarlanmayacak dünya... Ve Maslenko bunun için savaşıyor.

Siperinden baktı Maslenko, cephanesi bitmişti... Kalktı, bir avuç kar attı Alman tanklarına. Küfretti, bağırdı, alamadı hırsını. Ve elleriyle yapıştı bir tankın zincirine... Ezildi, ağır çelik paletlerin altında. Fakat yapıştıkları yerde kaldı bileklerinden kopan parmakları... Çünkü elleri daha güçlüydü, Moskova'yı fethetilen ordunun tanklarından...

Elleriyle tel örgüyü sıkıca kavradı Fatih. Olanca gücünü toparlayıp tekerlekli sandalyeden yarı doğrulur vaziyete gelerek birkaç saniye kaldı: "Sorun bizim ölmemiz, yaşamamız sorunu değil. Biz ölebiliriz, hatta ikinci grup arkadaşlar da... Ama kazanan biz olacağız!" Bir heykel gibi doğrulup demir parmaklıkla bütünleşmişti bunları avukatına söylerken... Ruhr havzasında, Asturias maden ocaklarında, Brezilya'da, Ereğli'de demir dökener bilir miydi onlara yapışan iki elin böyle inançla sıkacağını... Zamanın birinde Haydarpaşa Askeri Hastanesi'nde, bir görüş kabini bu sahneye tanık olacağını... Ya da bir kelepçe

"Kutup Yıldızı"

Yolumuzu aydınlatmaya devam ediyor

olup, bir eylül sabahı umudun kollarına takılacağını... Şili'de Allende'yi öldürenler, Santiago'ya gözyaşı dökürenler şimdi bizimkileri kurşuna diziyordu. Zindanlar, darağaçları, işkencehaneler, önlerinde gençlerimizin vurulduğu duvarlar, kapatılan sendikalar... Bir baştan bir başa eyllle yaralanmış bir ülke... Dört yıl geçmişti o 'Eylül'ün ardından... Şimdi dört mevsim sarı yaprak yağıyordu insanların üzerine. Dışarıyı 'yaprak kımıldamaz' hale getirenler, içeriden de bir teslim bayrağı kaldırmak istiyordu. '84 Ölüm Orucu, buna karşı yükseltilmiş bir direniş bayrağıydı.

Fatih bir heykel gibi doğrulup tuttuğu tel örgüyü bıraktı ağır ağır ve tekerlekli sandalyesine oturdu. Bir deri bir kemik kalmıştı. Güçlülükle dik tuttuğu belli olan başı, incecik boynunun üzerinde duruyordu. İki iri zeytin tanesi gibi gözlerden biri pamukla kapatılmış, biri zor görüyordu. ODTÜ'de Commer'in arabası yakılırken alevden kamaşmıştı o gözler... Çukurova'da çatlamış ırgat ellerini sıkarken içten bir tebessümü konuk etmişti o gözler... İşkencehanelerde, düşmanla her karşılaştığında bir kartal gözü gibi sertleşmişti. Ve dostların önünde mütevazı, yardımcı, tamamlayıcı, unutulmaz bir çift olmuştur o gözler... İhtilalcilerin her parçasında denetleyen, yol gösteren, şekil veren, aranan, sevilen, görülünce güç alınan yoldaş gözleri olmuştur onlar... Merkez komite toplantılarında ince bir pırıltıyı, geleceğe doğru dikilen bakışları konuk etmişti o gözler... Can yoldaşı Osman Yaşar Yoldaşcan'la birlikte Bağcılar yokuşunu taramış, en ince askeri planları ele almıştı... Ve ölüm orucuna tartışmasız adanmışlığını yazdığı mektubunu işlemişti o gözler... Şimdi, görmese de rahat, vakur, mağrur gözlerdi onlar... 1949'da Trabzon'da başlayıp 1984'te Haydarpaşa Askeri Hastanesinde bitecek olan bu yaşamı, elden gelseydi tekrarlamak, yine aynı yoldan -hem de eksiklerini tamamlayarak- giderdim rahatlığıyla yine gülen, yine gülen, yoldaş gözleri...

Gözlerini kıstı Kujebergünof... Karın içinde seçilemeyen birşeyler görünüyordu. Kar, bir kardeş gibi yakındır Sovyet insanına... Derin bir nefes almanın bahçiyarlığı gibi rahatça iner buraya ve üç mevsim terketmez anayurdunu... Bu yüzden anayurt savunmasında onun da rolü vardır; Alman askerine düşman, kendi askerine dosttur kar... Karın içinde seçilemeyen de, zar zor ilerleyebilen Alman tanklarıdır. Ne ki, cephanesi bitmiştir Kujebergünof'un... Ve karın uğultusunun ona taşıdığı, az önce ölen komutanının söylediği son sözlerdir: "çekilmek imkanı yok, arkamız Moskova..." Kujebergünof, fırlayıp çıktı siperden, yerden bir su fışkırmaması gibi... Ve kollarını kavuşturup göğsünün üzerinde dimdik yürüdü tanklara doğru... Kurşunlar karnını biçtiler, mağrur güldü ve kavuşuk kollarını çözmeden yere düştü. Karadeniz'in öte yakasından bir el uzandı Kujebergünof'un kavuşuk kollarına...

"Bana 14'lümü getirin, Beyazlar Stalingrad'a saldırıyor"

"Bana 14'lümü getirin..."

"Bana 14'lümü..."

Kesik kesik ama net çıkıyor Fatih'in sesi... Bir kaç

gün öncesine kadar Apo ile yarışan bilinci şimdi kapalı, sayıklıyor... Dostlar "Eyüp Sabri Tuncer kolonyası" göndermiş... Tam Fatih'in sevdiği gibi...

Yüzünde hep o mağrur ifade; güzel dünyasında dolaşıyor. Cezayir'den dostlar gelmiş ziyarete, Fransız işgaline direnen... İspanya'dan cumhuriyetçiler gelmiş, No Pasaran'ın sahipleri... Baby Sands yanında, gazetelerden takip etmişti Fatih onu... Siyahiler şarkı söylüyor, hep neşeli ve isyankar... Şili'den gelmiş bizimkiler, Santiago stadyumunda Viktor Jara'yı dinlemişler az önce... Bak Filistin'liler burada, ne kadar benziyoruz onlarla, aynı güneş ısıtıyor bizi... Osmanlı padişahı, İran Şahı, Rus Çarı yerinde mi şimdi diye anlatıyor Bolşevik Sergey... Dostlar doyum olmaz size... Ama "Beyazlar Stalingrad'a saldırıyor. Bana 14'lümü getirin..." Elmacık kemiklerine kar çarpıyor Fatih'in... İşte Alman tankları... Yürüyorlar, insanlığın yarattığı o muhteşem eserin üzerine... Moskova'nın önünde direniyor gelecek, onur ayağa kalkıyor, kar gibi bembeyaz bir sayfa daha açılıyor belleğinde insanlığın... "Bana 14'lümü getirin"... "Bana 14'lümü..." Ne kadar işkenceden geçti vücudu, ne kadar uzun yıllar cezaevlerinde kaldı ve ne büyük bir enerjiyle çalıştı bu beyin... Şimdi bir deri bir kemik ama yine de sporcu formunu koruyor vücudu... Geriliyor Fatih, bir çatışmada sanki, silahını ateşliyor şimdi, yüzü gergin, hedefini dövüyor kurşunlar... Ve kar kaplıyor her tarafı... Düşman şaşkın, "ölürken bile silahını sayıklayan bir iradeyi yenemeyeceğimi anlamıştım" diyor binbaşı... Dost mağrur, "gök gürlemeyince yer gülmez" diye selamlıyor Fatih'i...

Haziran'da yağmur yağıyor İstanbul'a... Haydarpaşa Askeri Hastanesinin az aşağısı Kadıköy Rıhtımı... Açelya satıyor çingeneler... Vapurlar yanaşıyor, kalabalık geliyor... Martılar atılan simitleri almıyor bugün... Metris'in duvarlarına çarpıyor haber; İstanbul'un sokaklarını dolaşıyor; Adana'nın pamuk tarlalarına, fabrikalarına ulaşıyor; İzmir, Ankara, Mersin... tüm dünya duyuyor bunu: "FATİH ÖLDÜ YOLDAŞLAR, BAŞLAR YUKARI!"

Bir saka kuşu gelip konuyor Haydarpaşa Askeri Hastanesinin tel örgülerine... Kanatlarında taze bir kar kokusu var...

Bilir misiniz Saka kuşunun öyküsünü?

Kuşlar ülkesinde o kış çok ağır ve uzun sürer. Kuşların dayanacak güçleri, sığınacak yerleri kalmamıştır. Yapılması gereken bellidir; güneşe gidilip oradan bir parça ateş alınacak ve yeryüzü ısıtılacaktır... Balıkçıl kuşu gitmek istemez, "ben o kadar yola dayanmam" der. Baykuş hiç orali olmaz, "ben durumumu değiştirmek istemiyorum" der. Bülbül, "bu kadar yol benim sesimi bozar" der. Ortaya saka kuşu çıkar, "ben giderim" der. Ama bir avuç içi kadar küçüktür saka kuşu... Buna rağmen karardır, yola koyulur bile. Güneşe doğru uçar, uçar, uçar... O büyük aydınlığa yaklaştıkça tüyleri yanar... Ama bir parça güneşi alıp yere doğru inmeyi başarır. Yeryüzü ısınır, mevsimler değişir... Dünyanın bütün cesur kuşları, kanatlarından bir parça tüyü saka kuşuna armağan ederler; bu yüzden o, hepsinden bir rengi kendinde birleştirir... Ve ondan sonra ne zaman saka kuşu ortaya çıksa, insanlar bunu ilkbaharın müjdecisi olarak kabul eder.

Kalın sopaları ellerinde on binlerce el kalktı gökyüzüne. Kocaman, mücadeleci on binlere yürek attı aynı anda. "Savaş Başladı" pankartıyla on binlerce adım düşmana korku saldı. Panzerler, coplar, tanklar, umurunda değildi onların. Biraz sonra düşeceklerdi belki kurşun yağmurunun altında kavga alanlarında. Ama bedenlerindeki kurşun delikleriyle yürüyeceklerdi düşmanın inadına. Çünkü onlar kölece yaşama dur demişlerdi. Çünkü onlar geleceğin sahipleriydiler. Bunun için de gözüpektiler, kararlıydılar, militandılar. 'Ben' yoktu onların arasında, 'biz' vardı; bölünmüşlük uzaktı onlardan, bütünlük vardı; yalnızlaşma yoktu, dayanışma vardı. Çünkü onlar şunu iyi biliyorlardı: Bizi bizden sonrakine bağlayan zincirin eksik kalmaması için, sonuna kadar gitmek gerekir.

Bu yeryüzüne sığmayan günler, 15-16 Haziran direnişiydi. Türkiye işçi sınıfı tarihinde bir dönüm noktasıydı.

* * *

1940'lı yılların sonundan itibaren kabuğunu kırma-ya başlayan işçi sınıfı hareketi, burjuvaziye sıkıştırma-ya başlamıştı. Gerek burjuvazinin kendi içindeki çelişkileri, gerekse işçi sınıfının giderek bilinçli bir eylemliliğe dönen hareketliliği, sınırları parçalamaya başlamış, 27 Mayıs 1960'da yapılan askeri darbeden sonra hırslanan 1961 anayasasında işçilerin ve emekçilerin örgütlenmesi yönünde maddeler yer almıştı.

Burjuvazinin vermek zorunda kaldığı kimi hak ve özgürlükler, yeterli olmamıştı. İşçi sınıfı, direnişler, işgaller ve eylemlerle, grevli-toplu sözleşmeli örgütlenme haklarını da kazandı. Devletin, Amerikancı sarı-gangster sendika şeklinde düşündüğü Türk-İş de işçi sınıfının önünde duramaz hale gelmişti. Artan işsizlik, düşük ücret dayatması ve birbiri üzerine kat kat eklenen zamlar, kitlelerin öfkesini ve arayışlarını büyütüyordu. 1967 yılında Türk-İş'ten ayrılan işçiler, DİSK'i kurarak mücadelelerinde yeni bir mevzi kazandılar.

Ama bu arada burjuvazi de boş durmuyordu, büyümekte olan toplumsal dinamikleri bastırmak için yeni yöntem ve arayışlar içine girmişti. 1961 Anayasası'nın ardından CHP hükümetiyle yoluna devam eden devlet, 1965'e geldiğinde Adalet Partisi hükümetinde tercih kılıcıydı. Bu biraz da zorunluluktan. "Özgürlükçü" ve "eşitlikçi" diye sunulan anayasal hakların da budanmasının zamanı gelmişti. AP hükümeti, hazırladığı anti-demokratik yasaları birer birer gündeme getirdi. Ancak 1968 konjonktüründe bu yasaları hayata geçirmesi mümkün değildi. Öyle ki, 1963'te yürürlüğe giren 274 ve 275 sayılı yasaları budamak için uygun bir zamanı kolluyorlardı.

Bu yasaların değiştirilmesi için ilk adım, işbirlikçi Türk-İş tarafından atılmış ve yeni bir yasa tasarısı hazırlanmıştı, ancak o günkü koşullarda bu yasa mecliste görüşülmemişti. 1969-1970 yasama yılında AP ve CHP tarafından yeni bir yasa tasarısı Meclis'e sunuldu. Bu tasarının oluşmasında da yine bir dönem Türk-İş'te görev almış, sendikacı milletvekillerinin imzası vardı.

Yasa tasarısı o kadar ağır hükümler getiriyordu ki, işçilerin sendikaya üyeliğinden, sendikanın çoğunluk sağlamasına, konfederasyon oluşturabilmesine kadar birçok kazanımı yok ediyordu. Örneğin bir işçinin sendikaya üye olabilmesi için en az üç yıl çalışması gerekiyordu. Yasadaki asıl amaç,

işçi sınıfının örgütlülüğünü dağıtmak, grev ve toplu sözleşme haklarını elinden alarak silahsız bırakmaktır.

Yaşasın 15-16 Haziran Direnişimiz!

İşçiler yasanın derhal geri çekilmesini istediler. DİSK, işçilerden gelen tepkiler üzerine bildiriler yayınlamak gereği duydu. İşçilerin içinde yasaya karşı Eylem Komiteleri oluşturulmuştu. Yasanın derhal geri çekilmemesi halinde her türlü meşru direniş hakkını kullanılacaktı. 11 Haziran'da oluşturulan Heyet Ankara'ya giderek Demirel'le görüşmek istemiş, ama Demirel bu heyeti kabul etmemişti. Heyet, Ecevit'le de görüşmüş, Ecevit "Yasanın bu kadar ağır maddeler içerdiğini bilmediğini" söylemişti. Ancak heyet görüşme yaptığı gün tasarısı Meclis'te kabul edildi.

14 Haziran günü sınıfın kabaran öfkesi dizginlenemez bir hale geldi. 1000'e yakın işyeri temsilcisi 14 Haziran'da toplanarak DİSK yönetimini sıkıştırdılar. DİSK, alttan gelen bu baskı karşısında çaresiz kaldı ve 15 Haziran günü için bir yürüyüş kararı aldı. Kısa ve göstermelik bir yürüyüş planlamışlardı. Ancak bekledikleri gibi olmadı, öfke bütün sınırları parçaladı.

15 Haziran'da İstanbul, Ankara, İzmir ve Kocaeli'nde eylemlere başladılar. Fabrikaları boşaltan işçiler, caddeleri trafiğe keserek şehir merkezine doğru akma-ya başladılar. İlk günkü eylemlerde ağırlıklı olarak DİSK'e bağlı 70 bin işçi yer aldı. Alibeyköy, Kağıthane, Levent, Topkapı, Kartal, Pendik gibi işçi semtleri de ayaklanmış, işgaller başlamıştı. Polis ve asker barikatları birer birer aşıyor, hedefe yürünüyor. Polislin müdahale etmeye çalıştığı yerlerde çatışmalar sonuna kadar devam ediyordu.

15 Haziran'da Eyüp'te gözaltına alınan dört işçi, işçilerin karakolu basması sonucu bırakılmak zorunda kalındı. "Zincirlerimizden Başka Kaybedecek Bir Şeyimiz Yok", "İşçiyiz Güçlüyüz" sloganlarının yazılı olduğu pankartlar taşınıyordu işçilerin ellerinde. Kocaeli'nde işçiler, Pirelli ve Good Year fabrikalarına iki koldan yürüyerek, eyleme katılmalarını istediler. Ancak Lastik-İş sendikası yöneticileri, işçilerin katılmasına izin vermediler. Direniş Komiteleri gün içinde 10 bin protesto telgrafını çekti hükümete. Ankara ve İzmir'de işçiler işyerlerini işgal etmişti. İlk gün Türk-İş'e bağlı işçiler de eylemlere katılım göstermiş, sınıf kardeşlerini yalnız bırakmamışlardı. EAS, Mutlu, Koruma Tarım ilaçları, Chreysler, Cibali Tekel Kutu fabrikalarından akan işçiler Demirdöküm, Sungurlar, Tekfen'den çıkan işçilerle omuz omuza vermişlerdi.

16 Haziran günü, işçiler yine aynı güzergahlardan yola çıkarak çatışmaya başladılar. Ankara'da Sana-yi'ye yürümek isteyen işçilerin ve öğrencilerin önünü kesen polis, onlarca kişiyi gözaltına aldı. İstanbul'da hedef, Taksim meydanıydı ve işçiler her koldan Taksim'e akmaya çalışıyorlardı. Devlet, birinci günden ders almış ve Unkapanı köprüsüyle Galata köprüsünü kaldırmıştı. İşçiler sandallarla, kayıklarla geçiyordu Taksim yakasına. Levent ve Mecidiyeköy hattındaki yürü-

yüşler, İstinye'deki Kavel fabrikasında başlayarak büyümüşü. Eylemler, bütün yolları kapatmış, hayatı durdurmuştu.

Anadolu yakası ise çatışmaların en sert geçtiği yerler oldu. Kartal ve Üsküdar'a ulaşmaya çalışıyorlardı. Polis ve jandarma yollara barikat kurmuştu. İşçiler, silahlarına sarılan kolluk güçlerine rağmen barikatları aşmayı başarıyorlardı. Yanı başında ölen arkadaşlarının öfkesini de kuşanarak aşıyorlardı tüm engelleri. Polis ve asker arabalarını parçalayarak hedefe doğru yol alıyorlardı. Tercüman ve GP tabelaları yerlerde sürüklenerek parçalanıyordu.

Gebze'de AEG, Çivi, Tırpan, Timas, Demir Çekme ve Arçelik'te çalışan 10 bin işçi, Ankara asfaltına çıkıp yürüyüşe geçti. İzmit'teki işçiler de tekrar Pirelli fabrikasına yöneldiler. Lastik-İş'in tüm engellemelerine rağmen buradaki işçiler de eylemlere katıldı. İşçilerin İzmit'e sokulmaması yönünde asker ve polise talimat verilmesine rağmen, tüm barikatları ezerek geçtiler.

16 Haziran'daki eylemlere 168 işyerinden 150 bin işçi katılmış ve önceki günün aksine bu sefer Türk-İş üyesi işçiler ağırlıklı oluşturmıştı. 16 Haziran'daki eylemlerde 5 işçi ölmüş, 200'den fazla işçi yaralanmış ve yüzlercesi de gözaltına alınmıştı. Devlet ise çözümü sıkıyönetim ilan etmekte bulmuştu. Ve reformist sendikacıları, bu büyük direnişi durdurmakla, işçileri evlerine göndermekle görevlendirmişlerdi.

DİSK Başkanı Kemal Türkler, radyodan yaptığı konuşmada, işçilere direnişi bırakmaları yönünde çağrılarda bulundu. İşçiler bu işbirlikçi tutuma rağmen eylemlerini devam ettirme kararı alarak evlerine döndüler. Ama hükümet aynı gün sıkıyönetimi meclise sunmuş ve kabul ettirmişti. Sıkıyönetim kararı uyarınca eyleme katılan tüm işyerleri askerler tarafından kuşatıldı. İşçilerin dışarıya çıkmasına izin verilmedi. Ardından evler basılarak, sendikacılar, öncü işçiler ve devrimciler gözaltına alındı. Auer, Vita, Pirelli, Good Year, Türk Demir Döküm, Sungurlar gibi büyük fabrikalarda askerler, işçilerin iş yavaşlatması üzerine içeriye girerek zorla çalıştırmaya kalktı. Patronlar da direnişi kırma-yacaklarını anlayınca, binlerle ifade edilen işçi çıkartmalarına başladı.

İstanbul ve İzmit'teki sıkıyönetim ilanının ardından, direnişi İzmirli işçiler devralmış ve 18 Haziran'da yaptıkları eylemlerle devleti protesto etmişti. İstanbul ve İzmir'deki sıkıyönetim 17 Eylül'e kadar sürdü. Sıkıyönetime rağmen direnişler, dalga dalga ülkenin her tarafına yayılmaya devam etti.

15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişi, burjuvazinin bugün de kabusudur. Türkiye devrimci hareketi ve işçi sınıfı, öyle iki gün yaşatmıştır ki, şehitler pahasına mücadelenin nasıl yürütüleceğini göstermiştir. 15-16 Haziran'ın deneyimini taşıyan işçi sınıfı, gerek sendikal bürokrasinin, gerekse burjuvazinin eylemler karşısında nasıl etkisizleştiğini görmüştür. Ve onun birikimiyle '70'li yıllar boyunca mücadelelerini daha da yükseltmiş, bir çok temel hakkı kazanmayı bilmiştir.

Bugün işçi sınıfı, daha büyük bir saldırı dalgasıyla karşı karşıya. GSS ve İstihdam Paketi meclisten geçti. Her gün yüzlerce işçi işten atılıyor, başta tersaneler olmak üzere işçiler iş cinayetlerinde ölüyor. Bu saldırıları püskürtmek, yeni 15-16 Haziran'ları yaratmaktan geçiyor. Türkiye işçi sınıfı gücünü ve kararlılığını ortaya koyduğunda bu saldırıları püskürtecektir. İki ay kadar önce GSS'ye karşı sokakları dolduran işçi sınıfı, 1 Mayıs'ta devletin barikatlarına rağmen Taksim'e çıkma kararlılığını gösterenler, yeni 15-16 Haziran'ları yaratabilecektir. Burjuvazi de bunun korkusuyla yaşamaktadır.

Şimdi yine "Savaş Başladı" haykırışıyla sokakları zaptetmeye! Yeni 15-16 Haziranlar yaratmaya!

☆ **1 Haziran 1971- Hüseyin Cevahir İstanbul-Maltepe’de çatışmada şehit düştü.**

☆ **2 Haziran 1991-Ahmed Arif Öldü**

Direngen şiirlerin şairi Ahmed Arif liseyi bitirdikten sonra şiir yazmaya başladı. Yazdığı şiirler yüzünden iki kere 141'den ceza aldı ve hapis yattı. Şiirlerini ‘Hasretinden Prangalar Eskittim’ adlı kitapta topladı. Kürt halkının acılarını ve umutlarını oldukça etkili bir dille anlattı kitabında.

*Ve güneş yasak duvarlar vardır
Ve korkunçtur yalnızlığı ranzaların
Sen yatağında yanüstü düşmüşsün
Dudaklarında dost sigaran
Kaysılar belki bu gece çiçek açacaktır
Çalmış kışların yat boruları
Kalmışsın en güzel kavgaların haricinde
Kalbin, Zonguldak'ta çökmüş bir kuyu
Kafan, sokak çarpışmasında Çin'de*

☆ **3 Haziran 1949-Mikhail Kalinin Öldü**

"Partinin oğlu" Kalinin, 1875 yılında Petrograd'da doğdu. Çocukluğu ve gençliği yoksulluk içinde geçti. 1889 yılında devrimci mücadeleye atıldı. RSDİP içindeki Menşevik-Bolşevik ayrışmasında tereddütsüz Bolşevik saflarda yer aldı. Ağır illegalite şartlarında mücadelesini yürüten Kalinin birçok kez gözaltına alındı ve ağır

işkencelerden geçti. Özgürlüğe her kavuştuğunda mücadeleyi daha güçlü bir şekilde kucakladı. 1912 yılında MK yedek üyeliğine seçilen Kalinin, Ekim Devrimi'nin ardından Petrograd Belediye Başkanlığı yaptı. 1922 yılında Komünist Partisi Merkez Yürütme Üyeliği'ne getirildi. 3 Haziran 1949'da yakalandığı hastalık sebebiyle hayata gözlerini yumdu. Kalinin, devrim mücadelesinde her türlü görevi üstlendi ve başarıyla yerine getirdi. Lenin ve Stalin'le birlikte devrimin önemli hamlelerinde yer aldı. Sosyalist insanın yetiştirilmesi için yazılar yazdı. Bu yazılar 'Devrimci Eğitim, Devrimci Ahlak' ismiyle ülkemizde de yayımlandı.

☆ **3 Haziran 1963-Nazım Hikmet Öldü**

Nazım Hikmet, genç bir devrimci olarak Sovyetler Birliği'ne ilk gittiğinde, orada gördüğü sosyalist inşadan ve kültürel çalışmalardan çok etkilendi. Ülkesine geri döndükten sonra pekçok defalar soruşturmaya uğradı, yıllarca hapis yattı. Şiirlerinde toplumsal sorunları büyük bir coşku ve umutla işledi. Hapisteyken de üretmeye devam etti. Orhan

Kemal ve İbrahim Balaban'ı hapiste tanıdı ve onların büyük sanatçılar olmasında önemli rol oynadı. Hapisten çıktıktan sonra, öldürüleceğini anlayarak yurtdışına kaçtı. Kendi ülkesinde yasaklı olan Nazım, bir dünya şairi olarak 1963 yılında Sovyetler Birliğinde öldü.

YAŞAMAYA DAİR

*Yaşamak şakaya gelmez
Büyük bir ciddiyetle yaşayacaksın
bir sincap gibi mesela
yani, yaşamın dışında ve ötesinde hiçbir
şey beklemeden
yani, bütün işin gücün yaşamak olacak
Yaşamayı ciddiye alacaksın
yani, o derecede, öylesine ki,
mesela, kolların bağlı arkadan, sırtın
duvarda
yahut, kocaman gözlüklerin,
beyaz önlüğüne bir laboratuarda
insanlar için ölebileceksin
hem de yüzünü bile görmediğin
insanlar için
hem de hiç kimse seni buna
zorlamamışken
hem de en güzel, en gerçek şeyin
yaşamak olduğunu bildiğin halde
yani, öylesine ciddiye alacaksın ki yaşamayı
yetmişinde bile, mesela zeytin dikeceksin
hem de öyle çocuklara kalır falan diye değil
ölmekten korktuğun halde ölüme inanmadığın için
yaşamak yani ağır bastığından*

☆ **8 Haziran 1844-Silezyalı Dokumacıların Ayaklanması**

Silezya'da binlerce işçi kölece çalışma koşullarına karşı sokaklara döküldü. Ayaklanmayı bastırmak için Prusya gerici liğinin askerleri işçilerin üzerine ateş açtı. 11 işçi öldü, yüzlercesi yaralandı. Silezya ayaklanması işçi sınıfının kapitalizme karşı gerçekleştirdiği önemli ayaklanmalardan biriydi.

☆ **13 Haziran 1969-Alpagut İşgali**

Çorum Özel İdaresi'ne ait Alpagut Linyit İşletmesi işçileri, işletmeyi işgal ederek yönetime el koydu. 786 maden işçisi, bir İşçi Konseyi kurarak fabrikayı işlettiler. Direniş jandarmasının saldırmasıyla bitirildi ancak işçiler de haklarını kazandılar. İşgal 34 gün sürdü ve bu süre içinde işçiler yönetimdeki üretim yüzde 50 oranında arttı.

☆ **17 Haziran 1883-Bulgaristan Devrimi'nin Önderi Dimitrov doğdu**

☆ **20 Haziran 1933-Clara Zetkin Öldü**

Alman Sosyal Demokrat Parti üyesi olan Zetkin, emekçi kadının özgürleşmesi mücadelesinde önemli katkılarda bulundu. 8 Mart'ın Dünya Emekçi Kadınlar günü olarak kutlanmasını öneren de Zetkin'di.

☆ **27 Haziran 1905-Potemkin Ayaklanması**
Egemen sınıfa karşı bir savaş gemisinde ilk kez

19 Haziran 1953 Rosenberg'ler Katledildi

2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında dünyada hakimiyetini ilan eden ABD emperyalizmi, SSCB'nin kendini toparlamasının ardından işlerin sanıldığı gibi kolay olmadığını anlamıştı. Atom bombası atarak Japonya'da yüz binlerce kişiyi katleden ABD, aynı bombanın SSCB tarafından da üretildiğini

öğrendi. Ülke içinde sosyalizmin prestijinin giderek artmasına karşı, muhalif kesimleri yıldırma için komünist avı başlattı. McCarthy'cilik olarak bilinen bu dönemde her kesimden binlerce kişi komünist olduğu "suç"lamasıyla gözaltına alındı. Birçok sendikacı, devrimci, sinema oyuncusu, sanatçı vb. mahkemeye çıkartıldı, en yakın dostları hakkında yalan ifadeler vermeye, onları komünist ajan olarak suçlamaya zorlandı. Elia Kazan gibi hainler arkadaşlarını ajanlıkla suçlamaktan çekinmezken, ifade vermeyi kabul etmeyen onurlu insanlar üzerinde büyük bir baskı oluşturuldu. Devletin baskısı sonucu bu insanların hayatları altüst oldu, işlerinden-evlerinden oldular, pekçoğu tutuklandı.

Rosenberg'ler de 1939'da evlenmişlerdi. Ethel ve Julius sendikal faaliyetler içinde bulundular. Sürekli grev ve direnişlerden kaynaklı işsiz kaldılar, yoksulluk içinde yaşadılar. İki çocukları oldu Rosenberg'lerin. 17 Temmuz 1949'da Sovyet Ajanı olmak suçlamasıyla tutuklandılar.

Amerikan Komünist Partisi üyesi olan Ethel ve Julius Rosenberg her seferinde komünist kimliklerini savundular. Ajan olduklarına dair iddiaları reddettiler ve onurlarıyla ölüme gittiler. ABD hükümeti, af dilemeleri noktasında diretti. Eğer af dilerlerse çocuklarına kavuşacaklardı. *"Ya suçsuzluğumuza inanan onca insan, onlar da bizim çocuklarımız değil mi? Onlara ihanet etmeyeceğiz"* diyerek militan duruşlarını korudular. Onlar 19 Haziran 1953'te evlilik yıldönümlerinde elektrikli sandalyede idam edildiler. Rosenbergler emperyalizmin yalanlarına, çarpıtmalarına karşı yükselen onurlu bir ses ve simge oldular.

ayaklanma çıktı. 1905 Devrimi Potemkin'deki ayaklanmayla start aldı. Odessa limanında demirleyen gemideki mürettebat devrimin bastırılmasından sonra Rusya'yı terk ederek Romanya'ya sığındı. Çarlık rejimi Potemkin'e ateş açmaya cesaret edemiyordu. Potemkin 1917 Ekim Devrimi'nden sonra Rusya'ya geri döndü.

☆ **28 Haziran 1926-ÇEKA Başkanı Cerjinski Öldü**

Ekim Devrimi'nin ardından karşıdevrimci güçlerle mücadele etmek için kurulan ÇEKA oldukça önemli bir rol oynamıştı. Cerjinski, parti tarafından ÇEKA'nın başında görevlendirilmişti.

☆ **30 Haziran 1847-Komünist Ligasi Kuruldu**

Bilimsel sosyalizmin kurucuları Karl Marx ve Friedrich Engels Komünist Ligası'nı kurdular. Komünist Ligası, yapılan toplantılar sonucunda Marx ve Engels'e işçi sınıfı ve ezilenlerin uluslararası bildirgesini yazma görevini verdi. Bunun üzerine çalışmalara başlayan Marx ve Engels, Şubat 1848'de Komünist Manifesto'yu hazırladılar. Manifesto, o güne kadar yayınlanan ve tüm insanlığı ilgilendiren üç bildirgeden biriydi. Tabi ki, bir devrimci sınıfın, proletaryanın geleceğin toplumunu kurma projesinin bildirgesi olarak tek-ti.

☆ **30 Haziran 1925-Şeyh Sait ve 46 Arkadaşı İdam Edildi.**

☆ **30 Haziran 1980-Çorum Olayları Başladı.**

Devlet eliyle organize edilen katliamların biri de Çorum'da yaşandı. Gün Sazak'ın devrimciler tarafından öldürülmesini bahane eden faşistler, Alevi ve Sunni mahallelerini birbirine düşürmek için provokasyonlara başladılar. Mahalleler arasında kurulan barikatlarla gerginlik arttırıldı. Sonrasında Sunni mahallelerden örgütlenen sivil faşistler Alevilerin evlerini ve işyerlerini ateşe vermeye başladılar. Olaylarda 26 kişi ölüirken, yüzlerce kişi yaralandı. 600'e yakın aile ise Çorum'u terk etmek zorunda kaldı.

Haziran Ayında Şehit Düşen İhtilalcı Komünistler

21 Haziran 1978-Muzaffer Mutlu

İstanbul'da sivil faşistler tarafından katledildi.

30 Haziran 1980-Songül Kayabaşı

15-16 Haziran'ın yıldönümünü olan 15 Haziran 1980'de Kartal'da düzenlenen silahlı korsan gösteri sonrasında polis tarafından gözaltına alındı ve işkenceden geçirilerek katledildi.

17 Haziran 1984- Mehmet Fatih Öktülmüş

Ölüm Orucu eyleminde şehit düştü

AKP'nin Diyarbakır çıkarmasıyla yeniden gündemleşen Güneydoğu Anadolu Projesi

Başbakan Erdoğan, 27 Mayıs günü 12 bakanı ve çok sayıda milletvekili, bürokratiyle Diyarbakır'a "çıkarma" yaptı.

Kürt sorununa çözüm adına kendinden daha önceki hükümetler gibi, o da GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi) silahına sarıldı. Kapatma davası ve telekulak skandallarıyla sıkıştığı bir dönemde, bu "çıkarma" ile kendine bir nefes borusu açmak istedi. Hem Kürt sorununa, hem de ülkenin ekonomik sorunlarına kafa yoruyor, çözüm üretiyormuş gibi görünmeyi hedefledi. Asıl olarak da Kürt illerine, özellikle de Diyarbakır'a yerel seçimlerde yüklenmenin startını vermiş oldu.

Hatırlanacağı gibi Erdoğan, 22 Temmuz seçimlerinden sonra "Diyarbakır ve İzmir'i istiyorum" diyerek, yerel seçimlerde bu iki şehre asılacağını ilan etmişti. Diyarbakır'ın Kürt ulusal hareketi açısından önemini biliyordu, dolayısıyla "Diyarbakır'ı kazanmak" Kürt hareketini siyaseten yenilgiye uğratmanın en önemli göstergesi olacaktı. Aynı zamanda egemen güçlere AKP'nin Kürtlerden oy alabilecek tek düzen partisi olduğunu gösterecekti. Nitekim AKP'ye kapatma davası açılmasının ardından, hükümet sözcüsü Cemil Çiçek, "AKP kapatılırsa Kürt sorunu daha da büyür" diyerek, burjuva kliklerin bam teline basıyor, karşı saldırıya geçiyordu.

İşte böyle bir ortamda Erdoğan'ın Diyarbakır çıkarması, bir taşla birden fazla kuş vurmayı hedefleyen bir özelliğe sahip. AKP'ye gelecek adına puan kazandırırken, ekonomik kriz içine giren emperyalist ve işbirlikçi burjuvaziye alan açma amacını güdüyor. Kürt sorununda 'emperyalist çözüm'ün yolunu

düzlüyor. "Ekonomik kalkınma" argümanı ve bunun en önemli politikası GAP, bu kez Erdoğan'ın ağzından yenileniyor. "Kültürel haklar" konusunda ise, "TRT'nin bir kanalının farklı lehçelerde yayın yapmaya ayrılacağı" müjdesi veriliyor!

DTP'nin tavrı

Başbakan Erdoğan'ın Diyarbakır'a gideceği belli olduktan sonra, Diyarbakır Belediye Başkanı Osman Baydemir, Erdoğan'ı karşılamaya gitmeyeceğini ve toplantıya katılmayacağını açıkladı. Daha önceki yıllarda Erdoğan'ı, Kürt sorununda yeni açılımlar getirecek "değişimci", "demokrat" başbakan olarak karşılayan Baydemir, son gelişini "yerel seçimler öncesi propaganda amaçlı" diye nitelendirip bir nevi protesto ediyordu.

Bu tavır esasında, Kürt reformist hareketin AKP'ye karşı besledikleri umut ve beklentilerin bir süreden beri kaybolmasının, yerini AKP karşıtlığına bırakmasının bir sonucudur. Bilindiği gibi Kürt hareketi, yakın geçmişte AKP'yi "statükoya karşı değişimin tarafı" olarak lanse etmiş, AB'ye girme çabalarını desteklemiş, "Kopenhag kriterleri"ni yaşama geçirecek, Kürt sorunun çözümünde büyük adımlar atacak bir parti olarak görmüştü. Kürt halkında da böyle bir beklenti yarattı. Fakat AKP'nin hükümette olduğu süre içinde yaptıkları, bu beklentileri teker teker yıktı. Daha da önemlisi, AKP'nin kendi tabanlarına oynaması ve bunda belli bir başarı elde etmesi, Kürt reformistlerinin AKP'ye karşı tutumunu tümenden değiştirdi. Son seçimlerde AKP, bir yandan dağıttığı rüşvet niteliğindeki sadakalarla, bir yandan da din istismarıyla, Kürt halkından önemli bir oy almayı başardı. Hatta bazı

Kürt illerinde DTP'den fazla oy aldığı oldu. Özellikle Fettullah Gülen'e bağlı tarikatlar aracılığıyla dinci gericilik bölgede etkisini arttırmıştı. Elbette bunda Kürt hareketinin AKP hakkında yaydığı umut ve beklentilerin payı büyüktü.

Şimdi DTP, bu durumu telafi etmeye çalışıyor. Ayağının altındaki toprağın kaydığını, bunun da AKP aracılığıyla yapıldığını görüyor. 22 Temmuz seçimleri sonrasında AKP'yi bölgede kendisine en ciddi rakip ve "en önemli tehdit unsuru" addetmeye başladı. AKP'nin son bir yıldır DTP'yi "PKK terörist bir örgüttür" demeye zorlaması, hatta DTP'nin kapatılmasına onay vermesi, aradaki mesafeyi iyice açtı. Son noktayı, "sınırötesi operasyon" koydu. O güne dek "ordu karşıtı" şeklinde sunulan AKP'nin orduyla el ele operasyonlar gerçekleştirmesi, Kürt halkında büyük bir tepkiye yol açtı. Operasyonlara karşı geliştirilen "Ede Bese" eylemleri ve ardından gerçekleşen Newroz kutlamalarında en sık atılan slogan "Katil Erdoğan" oldu. Bundan birkaç yıl öncesinde "demokrat", "değişimci" diye sunulan ve desteklenen Erdoğan'a, Kürt halkının layık gördüğü sıfat artık buydu ve her eylemde en çok protesto edilen kişi olmuştu.

Başta Diyarbakır Belediye Başkanı olmak üzere DTP'nin, AKP'ye ve onun son Diyarbakır manevrasına karşı tutumu farklılaşmakla birlikte, "TRT'den Kürtçe yayın" gündeme geldiğinde, AKP'nin bu atraksiyonuna en büyük desteği de veren yine DTP'ydі. Devletin resmi kanalından yapılacak yayının içeriğinin şoven-milliyetçi bombardıman ile yozlaştırıcı-cürütücü karakterini görmezden geldi. Ve bir kez daha görüldü ki, Kürt reformistlerinin Kürt sorununda 'çözüm' olarak sundukları, "Kopenhag kriterleri"nin ötesine taşmayan "kültürel haklar" ile sınırlıydı.

Benzer bir yaklaşımı, "ekonomik kalkınma" adına Kürt bölgesinin emperyalist tekellere açılması ve GAP'a sundukları destekte de görebiliyoruz. AKP'nin son Diyarbakır çıkarmasına karşı duruşları, kendilerinin açıkça ifade ettikleri gibi, GAP'a değil, AKP'nin bunu yerel seçimler öncesinde dillendirilmesine, seçim propagandasına malzeme yapmasına ydı.

Geçtiğimiz yıllarda Baydemir, emperyalist ve işbirlikçi tekellere çağrı yaparak şöyle sesleniyordu: "Eğer bir fabrikanız varsa, biz bunun on olması için ne yapmamız gerekiyorsa onu yapmanın iddiası içindeyiz. Önümüzdeki on yıllık zaman dilimi içerisinde kentimiz Diyarbakır, bölgenin motor gücü olacaktır. Tam da bu noktada bugün kentimize gelecek olan sermaye, on yıl sonranın devri olacaktır. Onun için biz biz olalım bu zaman dilimini kaçırmayalım." Konuşmasının devamında; "Türkiye dışında İran,

Başbakan Erdoğan'ın Diyarbakır çıkarması ile GAP'ı yeniden gündeme getirmesi, aynı anda TRT'nin bir kanalının Kürtçe yayına ayrılması, asimilasyon sürecini aktifleştirme çabasıdır. Kapatılma davası görülürken yapılan bu çıkış, AKP'nin başta Kürt halkı olmak üzere kitleler nezdinde yıpranan itibarını yeniden tesis etmeyi amaçlarken, esas olarak sözcülüğünü üstlendiği emperyalist ve "yerli" burjuvaların çıkarlarını yaşama geçirme uğraşısıdır. ABD ve AB'nin yıllardır dillendirdiği Kürt sorununun "emperyalist çözümü" doğrultusunda atılan bir adımdır.

Irak ve Suriye'deki Kürt nüfus düşünüldüğünde Kürt bölgesi, taze pazar ve büyük bir potansiyel taşıyor" diyerek, tekellere açık davetiye çıkarıyordu.

Gerçekte GAP ile emperyalistlerin ve işbirlikçilerinin amaçları, Kürt bölgesinin kalkınması, işsizliğin son bulması, Kürt halkının refaha kavuşması mıdır? GAP'ın tamamlanmasıyla Kürt halkı ekonomik olarak eşitlenecek, bu yöndeki dengesizlik ortadan kalkacak mıdır? Bu, tam da "Kürt sorunu yoktur, sorun ekonomik eşitsizliktir" diyenleri haklı çıkarmıyor mu? Ya da DTP'nin yeni sözcüsü Emine Ayna'nın dediği gibi, herhangi bir Anadolu ili ile Kürt illeri arasında ekonomik sıkıntılar yönünden bir farklılık yok da, sorun sadece "kültürel haklar" da mı düğümleniyor?

Oysa Kürt sorunu ne sadece "ekonomik", ne de "kültürel haklar"la sınırlıdır. Böyle niteleyenler, bu sorunun gerçek boyutlarına gizlemekte, dolayısıyla sorunu çözme niyeti ve iradesine sahip olmadıklarını göstermektedirler. Dahası egemenlerin, her sömürü-soygun politikasını, "refah", "eşitlik", "demokrasi" gibi kitlelerin özlemlerini kullanarak pazarladıkları, daha rahat yaşama geçmesi için bu yalan ve demagojilere başvurdukları kimse için sır olmasa gerekir.

GAP'ın kısa tarihi

1936 yılında Atatürk döneminde "Elektrik İşleri Etüd İdaresi" adıyla başlayan ve Keban Barajı ile start alan bu proje, '77 yılından itibaren GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi) adını almıştır. Türkiye'nin en büyük, dünyanın ise 8. büyük projesi olan GAP, Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Antep, Kilis, Mardin, Siirt, Urfa ve Şırnak olmak üzere toplam 9 ili kapsıyor.

"Verimli Hilal" veya "Yukarı Mezopotamya" olarak adlandırılan ve insanlık tarihinde "medeniyetin beşiği" olarak bilinen bu bölgenin yüzölçümü ve nüfusu, ülkenin yaklaşık % 10'unu oluşturmaktadır. GAP tamamlandığında, bu yüzde 10'luk bölümden elde edilen elektrik, su ve gıda, ülkenin ihtiyaçlarının neredeyse yarısını karşılayacaktır. Bugün bile GAP barajlarının ürettiği hidrolik enerji (yaklaşık 15.5 milyar kilovatsaat), Türkiye'nin toplam hidrolik enerji üretiminin de yaklaşık % 43'lük kısmını oluşturmaktadır. Türkiye'de pamuğun üçte biri, kırmızı mercimeğin yüzde 86'sı, buğday ve arpanın yüzde 15'i bu bölgede üretiliyor. Petrolün ise yüzde 99'u bölgeden karşılanıyor. Konya ovasının bile GAP'tan sulanması planlanıyor. Ne var ki, tüm ülkeye elektrik, su, gıda ulaştırılan bu bölgede, elektrikler yanmaz, sular akmaz, halk açlık tehlikesiyle yüz yüzedir.

GAP'ın amacı, "bölgenin gelir düzeyinin ve hayat standartlarını yükseltilmesi" olarak belirlenmiştir yıllar yılı. Fakat aradan geçen 50 yılı aşkın sürede bölge halkın payına düşen, açlık, susuzluk ve devlet teröründen başka bir şey olmamıştır. Öyle ki GAP böl-

Dünyanın 8 büyük projesinden biri olan GAP tabi ki, emperyalist ve işbirlikçi burjuvazinin iştahını kabartan bir proje.

Ucuz işgücü, ucuz arazi, verimli toprakları, yanı sıra zengin hammaddesiyle emperyalistlerin ilgi alanında. Üç ülkeye

komşu olması, sınır ticareti açısından da öne çıkarmakta, petrol boru hattı, GAP sulama imkanı ve doymamış pazarı ile "cazibe merkezi" olmayı sürdürmektedir.

Fakat başlangıçta bölgenin ulaşım ve altyapı sorunları, '70'li yıllarda ise artan ulusal ve toplumsal hareketler, bu tekellerin bu iştahına gem vurdu. Türk devleti, bu tekellere gerekli güveni ve garantiyi verememişti. Bunun başında Kürt ulusal hareketini bastırmak geliyordu. Bunu tam anlamıyla başaramayınca, GAP da on yıllardır tamamlanmayan bir proje olarak kaldı.

gesinde "kişi başına düşen gelir" ülke genelinde en fazla yarısı kadardır. Bazı illerde bu oran çok daha açıktır. Türkiye'de kişi başına düşen gelirin 5 bin dolar olduğu yıllarda, Diyarbakır'ın semtlerinde oturanların gelirleri yıllık 350 dolardır. Diyarbakır Belediyesi'nin yaptığı bir araştırmaya göre, Diyarbakır halkı kışın soğukta, yazın sıcakta açlıktan kırılıyor. Diyarbakır genelinde 20 bin ailenin açlık düzeyinde gıda yardımına ihtiyacı olduğu saptanmıştır. Bir hanede ortalama 7 kişinin kaldığı, bazı mahallelerdeki evlerde ise bunun 30 kişiyi bulduğu ortaya çıkmıştır. Diyarbakır halkının sorunlarına 'çözüm' bulma iddiasını taşıyan "sivil toplum örgütleri"nin kadroları ise, Diyarbakır kentinin çevresine kurulan lüks uydu kentlerde oturmaktadır.

'70'lerde bu proje, Fırat ve Dicle nehirleri üzerindeki sulama ve hidro-elektrik üretimi amaçlı olarak planlandı. '80'lerde ise çok sektörlü sosyo-ekonomik bölgesel bir kalkınma planına dönüştürüldü. Kalkınma planı, sulama, hidroelektrik, enerji, tarım, kırsal ve kentsel altyapı, ormancılık, eğitim ve sağlık gibi sektörleri kapsıyordu. 22 baraj, 19 hidroelektrik santrali ve 1.7 milyon hektar alanda sulama sistemleri yapımını öngörmekteydi.

1989'da "GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı" kuruldu ve "GAP Master Planı" hazırlandı. GAP, "çok sektörlü entegre bölgesel kalkınma projesi"ne dönüştü. Master Plan'da, temel amaç; "Bölge'nin gelişmişlik düzeyini en kısa sürede ülkenin genel düzeyine yükseltmek" olarak tanımlanmış ve temel strateji olarak Bölge'nin "tarıma dayalı ihracat üssü" haline getirilmesi benimsenmişti.

Buna karşın 1990-2007 yılları arasında bütçeden yılda ortalama yüzde 7 oranında pay ayrıldığı, o yüzden de hidroelektrik projelerinin ancak yüzde 74'nün, sulama projelerinin yüzde 14'ünün tamamlanabildiği açıklandı. GAP'taki sulama hedefinin 1.5 milyon hektar tarım arazisi olmasına karşın bugün sadece 280 bin hektarlık alanın sulanmaya açılmış olduğu belirtiliyor. Bu projelerin tamamlanmaması nedeniyle bölgedeki ürün kaybının yüzde 90'lara ulaştığı kaydediliyor. Kuraklık ve tuzlanma nedeniyle buğday, arpa ve mercimek gibi tahıl maddelerinde büyük bir azalma görülüyor. Kuraklık, sadece tarım arazilerini değil, otlakları da etkiliyor. Otlakların kiralaları üçe-dörde katlanırken, hayvan başına düşen ot miktarı da büyük bir düşüş içinde. Diyarbakır Tarım İl Müdürlüğü kayıtlarına göre geçen nisan ayında il dışına çıkarılan hayvan sayısı 6 bin iken, bu yıl 132 bine yükselmiş durumda.

Başlangıç tarihi 1936'ya dayanan, yani 50 yılı aşan bu projenin tamamlanma tarihi, sürekli olarak ileriye atılmıştır. Geçtiğimiz yıllarda, 2005 yılında bitirilmesi planlanan GAP'ın, yatırımların durması nedeniyle tamamlanamadığı ve 2010 yılına er-telendiği belirtilmişti. 2008

yılının Mayıs ayında ise Başbakan Erdoğan, bu projenin bitiş tarihini 2012'ye kadar uzatmış oldu. Bu tarihi tutturmaları da mümkün görünmüyor.

GAP tekellerin yağması altında

Dünyanın 8 büyük projesinden biri olan GAP tabi ki, emperyalist ve işbirlikçi burjuvazinin iştahını kabartan bir proje. Ucuz işgücü, ucuz arazi, verimli toprakları, yanı sıra zengin hammaddesiyle emperyalistlerin ilgi alanında. Üç ülkeye komşu olması, sınır ticareti açısından da öne çıkarmakta, petrol boru hattı, GAP sulama imkanı ve doymamış pazarı ile "cazibe merkezi" olmayı sürdürmektedir. Fakat başlangıçta bölgenin ulaşım ve altyapı sorunları, '70'li yıllarda ise artan ulusal ve toplumsal hareketler, bu tekellerin bu iştahına gem vurdu. Azami kar dürtüsüyle hareket eden burjuvazi için, bölgeye yatırım yapmak riskliydi çünkü. Türk devleti, bu tekellere gerekli güveni ve garantiyi verememişti. Bunun başında Kürt ulusal hareketini bastırmak geliyordu. Bunu tam anlamıyla başaramayınca, GAP da on yıllardır tamamlanmayan bir proje olarak kaldı.

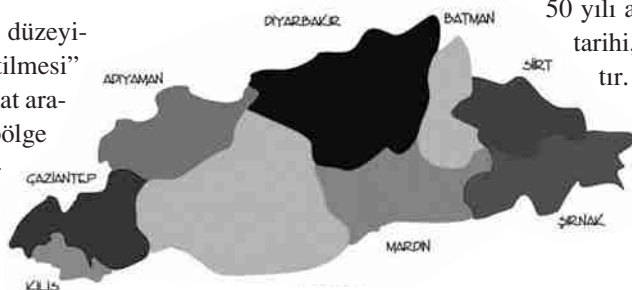
Bununla birlikte emperyalistlerin ve işbirlikçilerinin GAP'a ilgisi her zaman sürdü. Başta ABD olmak üzere, İtalya, Almanya, Fransa, Kanada, Japonya vb. birçok emperyalist ülkenin girişimleri oldu. AB, OECD, BM, Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlar da eksik kalmadı. Çeşitli kredi ve yardımlarla bölge üzerinde etkili olmaya çalıştılar, çalışıyorlar...

Bölgeye ilgi gösteren birçok emperyalist ülkenin yanı sıra İsrail'i özel olarak vurgulamak gerekiyor. İsrail'in suya ihtiyacı ve bu konuda Türkiye ile olan anlaşmaları biliniyor. Manavgat suyu projesi için son olarak AKP hükümeti ile ikili anlaşmalar yaptı. Erdoğan, 2004 yılında Amerikan Yahudi Kongresi'nden boşuna "cesaret örneği" ödülü almadı. İsrail, GAP bölgesinde de yaklaşık 500 bin dönüm toprağa "aracılar" vasıtasıyla sahip olmuş durumda. Sadece tarım ve sanayi alanında değil, enerji alanına da yatırım yapıyor. İsrail'in girdiği yerde MOSSAD'ın faaliyet göstermemesi düşünülemez. "Tarımsal işbirliği" adı altında yerleştirdikleri mühendis, danışman, askeri yetkili, diplomatlar ile ajan faaliyeti sürdürdükleri, Sudan, Etopya, Kenya gibi Afrika ülkelerine de bu şekilde girdikleri biliniyor.

İsrail'in bu ataklarının, ABD'den bağımsız olmadığını belirtmeye gerek yok. Zaten ABD, GAP'la yakından ilgilenen emperyalist ülkelerin başında geliyor. Ortadoğu üzerindeki hegemonya savaşı, bu ilgiyi daha da arttırdı. Ortadoğu'nun petrol rezervlerinin korunması açısından GAP, stratejik bir noktada duruyor çünkü.

ABD, GAP'a yatırım yapan tekelleri aracılığıyla bölgeyi denetimi altında tutmaya çalışıyor. 1997 yılından bu yana GAP'a onlarca heyet gönderdi. Bu heyetler çeşitli görüşmeler yaptı, incelemelerde

GAP illeri

bulundular. Dönemin ABD Büyükelçisi, “Bölgede güvenlik durumunun süratle iyileşmesi, yabancı yatırımları çekmek için anayasal değişiklikler, hükümetin ekonomiyi istikrara kavuşturmaya yönelik azimli çalışması, özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ne girecek yatırımcılara cömert teşvikler, Bakü-Ceyhan boru hattının gelişi ile yeni bir dönemin açılacak olması” şeklinde sıralamıştı bölgeye artan ilgilerini. Gerçekten de o dönemde emperyalist tekellerin önündeki tüm engelleri kaldıran “uluslararası tahkim yasası” da çıkmış, yolu iyice düzlemişti.

ABD, heyetler halinde yapılan bu ziyaretlerin ve incelemelerin sonunda, GAP için, “özel büro” açmaya karar verdi. Antep’e kurulan büronun aynı zamanda Niteklilikli Sanayi Bölgeleri (NSB) için veri tabanı oluşturma gibi bir görevi de bulunuyor. Ayrıca ABD’nin GAP bölgesinde tıpkı Latin Amerika ülkelerinde olduğu gibi büyük plantasyonlar kurarak, her yıl “mevsimlik işçi” olarak farklı bölgelere giden Kürt emekçilerini buralarda istihdam etmeyi planladığı da söyleniyor. (Plantasyon sistemi, mevsimlik ama sabit ücretli işgücüne dayanan büyük çiftliklerde kuruluyor.)

Irak işgali ile birlikte ABD’nin GAP’a olan ilgisi doğal olarak arttı. “Büyük Ortadoğu Projesi” kapsamında Türkiye ve Kürtlerle ilişkisini yeniden şekillendirmeye çalıştığı bu dönemde, AKP hükümeti eliyle birçok adımlar attı. Başta Adana Konsoloslugu olmak üzere bir çok yetkilisi GAP bölgesine gitti, araştırmalar yaptı. İşgal sonrasında Irak, GAP Bölgesi’nden en fazla ihracat yapılan ülkeler içinde birinci sıraya yükseldi. Irak’a çok çeşitli gıda ve temizlik maddelerinin yanı sıra büyük oranda çimento satıldı. Elbette bunlar GAP bölgesinde bulunan tekelleri ihya etti. ABD bombalarıyla yıkılan Irak, emperyalist tekeller eliyle yeniden inşa ediliyor, aç ve açıkta bırakılan halk bu tekellerin gıda maddelerine muhtaç bırakılıyordu.

Esasında GAP, başından itibaren emperyalist tekellerin elinde şekillenen bir proje. Keban barajının inşasını İtalyan firması, Karakaya barajını ise İtalyan-İsviçre mütahtitlik firması üstlenmişti. Atatürk barajının türbinleri, EJVA adlı uluslararası bir konsorsiyum tarafından yapıldı. Bu konsorsiyom, Alman, İtalyan ve İsviçre’li firmalardan oluşuyordu. Barajda yer alacak elektrik santrali ihalesini de Alman Siemens firması kazanmıştı. Yanı sıra yabancı ve yerli ortaklıklarla yapılan yatırımlar da olmuştu.

Emperyalist tekellerin yanı sıra Koç, Sabancı, Çukurova, Uzan, Yaşar Holding gibi “yerli” tekeller de bölgeye üşüşmüş durumda. Sabancı, Çukurova ve Yaşar Holding’in yıllar öncesinden ‘aracılar’ ile yüz binlerce dönüm sulanabilir arazileri kapattıkları söyleniyor. Keza Kürt burjuvazisi de bu projeden nemalanmaya çalışıyor. Zaten TÜSİAD, Antep ve Diyarbakır’dan kimi işverenleri kendi bünyesine kattı. GAP bölgesine yatırım yapanların içinde

GAP kapsamındaki toprağın yaklaşık üçte biri ağaların ve büyük toprak sahiplerinin elinde.

Köylülerin yüzde 40’ı topraksız. Projeye göre hazine arazileri, 10 yıl eşit taksitlere bölünerek köylülere satılacak.

Toprak ağalarını topraklarına ise dokunulmayacak. Esasında projenin amacı, hazine arazilerini büyük toprak sahiplerine peşkeş çekmek. Köylülerin giderek daha da kötüleşen ekonomik durumuyla bu taksitleri ödeyemeyeceği ve toprak sahiplerine satacakları kimse için sır değil. Zaten asıl istedikleri toprakların küçük üreticilerin eline geçmesi değil, büyük toprak sahiplerinin elinde toplanmasıdır. Bu koşullarda Kürt köylüsü, kendi tarlasında ırgat olarak çalışacaktır.

69 ortaklı “Doğu Holding” de bulunuyor. Bu holding, “anlaşmalı çiftçilik” yöntemiyle tarım alanına da el attı. GAP kapsamında yer alan illerde “serbest bölge” kurulması üzerine İtalyan ve İsrail ile ortaklıklar kurdu.

Elbette bütün bu tekeller, uluslararası kurumlardan ve devletlerden elde ettiği teşvikler, kredilerle yatırım yapmaktadır. Önleri yasal düzenlemelerle açılmakta, güvenlikleri alınmakta, vergiden muaf tutulmakta, devlet desteği sağlanmaktadır. Bütün bunların işçi-emekçilerden kesilen vergilerden elde edildiği ortadadır. Resmi açıklamalara göre GAP’a bugüne dek 19 milyar dolar harcanmıştır. Tamamlanması için daha 13 milyar dolara ihtiyaç vardır. Erdoğan’ın Diyarbakır çıkarmasında bu kaynağın özelleştirme gelirleri ve İşsizlik Fonu’ndan sağlanacağı bildirilmiştir. Bir kez daha işçi ve emekçinin cebinden alınan paralar, emperyalist ve işbirlikçi tekellere akıtılacak ve bu büyük proje ancak bu şekilde tamamlanacaktır.

Bölge halkının durumu

GAP başından beri, “bölgeye refah getireceği, hayat standartlarını ve gelir düzeyini yükselteceği” şeklinde pazarlandı. Oysa gerçekler bunun hiç de böyle olmadığını gösteriyor.

Yukarıda ortaya koyduğumuz gibi tekeller GAP’ı parsellerken, bölge emekçilerinin payına yarıcılık, işçilik ve çoğu zaman işsizlik düşüyor. Bölgedeki işletmelerde, işçiler sendikasız, sigortasız olarak aylık 160 milyon lira ücretle çalışıyor. Bölge işçileri için cehennem iken, sermaye için cennet! İşçiler 12 saat çalıştırılıyor. Özellikle kadın işçilere daha fazla rağbet var, kadınları daha fazla ve kolay sömürüyorlar. Kısacası Kürt halkına ‘umut’ olarak sunulan GAP, esasında dizginsiz bir sömürü ve talan projesi.

Örneğin GAP’la birlikte bölgede işsizliğin büyük oranda çözüleceği söyleniyor. “GAP Master Planı”nda yaklaşık üç buçuk milyon kişiye iş olanağı yaratılacağı belirtiliyor. Başbakan’ın son Diyarbakır gezisinde ise bu oran, 4 milyona çıkarıldı. Fakat GAP kapsamında bugüne dek yapılanlar, bunun tersini ispatlıyor.

GAP’ın bugüne kadar enerji projelerinin yüzde 74, sulama projelerinin yüzde 14’ünün gerçekleştiği, toplam nakdi gerçekleşmenin ise yüzde 50’ler civarında olduğu düşünülürse, istihdamın da en az yarısı kadar gerçekleşmesi gerekirdi. Bu da yaklaşık 2 milyon Kürt işçi ve emekçiye iş olanağı demektir. Oysa bugüne kadar gerçekleşen yatırımlarda bölge insanını değerlendirmek yerine, farklı bölgelerden işçi getirildiği biliniyor. Örneğin Atatürk barajı, Urfa tüneli gibi büyük projelerin inşaatlarında 14 bin civarında işçi çalıştığı halde, bu işçiler daha çok Karadeniz’den getirildi. Bunun gerekçesi olarak da “Kürt işçilerinin ‘ihmkar’ oldukları” ileri sürüldü. Bunun üzerine dönemin Harran ilçesi belediye başkanı “GAP için gerekli eğitim çocuklarımıza verilmiyor, biz yine ırgat kalacağız. Yabancılar gelip burayı paylaşacaklar” demişti. Bölge halkında haklı olarak bu duygu hakim. Bugüne kadar yapılan, bundan sonrası konusunda da bir fikir vermeye yetiyor.

diye başkanı “GAP için gerekli eğitim çocuklarımıza verilmiyor, biz yine ırgat kalacağız. Yabancılar gelip burayı paylaşacaklar” demişti. Bölge halkında haklı olarak bu duygu hakim. Bugüne kadar yapılan, bundan sonrası konusunda da bir fikir vermeye yetiyor.

Bir yandan farklı bölgelerden işçi taşınırken bir yandan bölge toprağı, çeşitli araçlarla emperyalistlere ve işbirlikçilerine satılmaktadır. Geçen süre zarfında Trabzon ve Toroslardan yüzbinlerce kişinin bölgeye göç etme başvuruları olumlu karşılanmış, küçük üreticiler lehine kullanılması gereken Ziraat Bankası Fonları’ndan yararlanmaları özendirilmiş. Buna karşılık sular altında kalan yerleşim birimlerinden yüzbinlerce kişi, GAP bölgesine yerleştirilmesi gerekirken, farklı bölgeler adres gösterilmiş. Örneğin Atatürk barajından dolayı su altında kalan yüzlerce köy boşaltıldıktan sonra, buradaki köylülere Aydın/Söke’de toprak verileceği söylenir. Köylülerin bunu reddetmesi üzerine tazminat da verilmez. Toprağından edilen binlerce köylüye, Urfa amele pazarında günlük iş bulmaktan başka yol kalmaz.

GAP projesinin bölge halkını hem sosyal, hem de ekonomik anlamda rahatlatacağı vaat edilmesine rağmen halk arasındaki gelir dağılımı uçurumu giderek büyüyor. Zengin daha zengin olurken, yoksul daha derin bir çıkmaza giriyor. Zaten GAP kapsamındaki toprağın yaklaşık üçte biri ağaların ve büyük toprak sahiplerinin elinde. Köylülerin yüzde 40’ı topraksız. Projeye göre hazine arazileri, 10 yıl eşit taksitlere bölünerek köylülere satılacak. Toprak ağalarını topraklarına ise dokunulmayacak. Bu uygulama ilk olarak Urfa’da başladı. Ceylanpınar, Siverek, Hilvan ve Viranşehir’de 4029 köylüye 260 bin dönüm toprak dağıtıldı. Esasında projenin amacı, hazine arazilerini büyük toprak sahiplerine peşkeş çekmek. Köylülerin giderek daha da kötüleşen ekonomik durumuyla bu taksitleri ödeyemeyeceği ve toprak sahiplerine satacakları kimse için sır değil. Tarımda modernleşme ve sulama sonucu küçük çiftçiler ya piyasa koşullarından ya da devletin fiili yaptırımları sonucu toprak kaybederken, toprak büyük kapitalist işletmelerin elinde toplanacaktır. Zaten asıl istedikleri toprakların küçük üreticilerin eline geçmesi değil, büyük toprak sahiplerinin elinde toplanmasıdır. Bu koşullarda Kürt köylüsü, kendi tarlasında ırgat olarak çalışacaktır.

Bölgedeki köylüye toprağını satıp işçi olmaktan başka seçenek bırakmayan sistem, onları istihdam da etmeyince, işsizlik sorunu daha da depresiyor. Türkiye Ziraat Mühendisleri Odası’nın yaptığı bir araştırmaya göre, bölgenin en önemli sorunu olarak işsizlik. Bu oran, yüzde 43 düzeyinde. Mühendisler, GAP’ın halkın yaşamında bir değişim yaratmadığını, aksine toprak sahipleri ile yoksul halk arasındaki gelir adaletsizliğini arttığını söylüyorlar.

Fırat, Dicle gibi büyük nehirleri olan ve

ülkenin elektrik ihtiyacının yaklaşık yarısını karşılayan bölgede, su ve elektrik sıkıntısı hiç bitmiyor. Elektrik belli yerlere gönderilmiş ancak sık sık kesintiye uğruyor. Bazen aylarca elektriksiz kalınıyor. Bu durum, suyu da etkiliyor. Bölge halkı, daha önce içme suyunu kuyulardan iyi kötü karşıladıklarını, şimdi elektrikler kesilince kuyudan su da çekemediklerini söylüyorlar. Halk, susuzluktan banyo yapamaz, bahçedeki ağaçları sulayamaz hale geliyor. Yol ve kanalizasyon sorunları devam ettiği ve temiz su kullanamadıkları için, birçok hastalığa yakalanıyorlar. Bölgede sıtma ve şark çıbanı tehlike saçmaya devam ediyor. Sağlık ocakları var ama çalışacak doktor, hemşire yok.

Sağlık sorunları gibi eğitimde de sorunlar sürüyor. Okullaşma oranları Türkiye ortalamasının çok altında. GAP Bölgesi'nde 1999 yılı itibari ile ilköğretimde öğretmen başına 43 öğrenci düştüğü saptanmış. Bu oran Türkiye genelinde 1 öğretmene 30 öğrenci şeklinde. Keza derslik başına 63 öğrenci düşerken, Türkiye genelinde 48 öğrenci düşüyor. Okuma oranı, ilköğretimde % 69, ortaöğretimde % 25, yükseköğretimde % 4. KONDA'nın 2007 yılında yaptığı araştırmada ise, bölgede nüfusun yüzde 12'si diplomasız, yani ilkokulu bile bitirmemiş durumda. Toplam nüfusun yarısından fazlası ise (yüzde 52'si) ilkokul mezunu veya diplomasız. Yani aradan geçen yaklaşık on yılda eğitim alanında da değişen çok fazla bir şey yok.

Bütün bunlar köylüleri isyan etme noktasına getirmiş. Küçük bir azınlık GAP'ın nimetlerinden yararlanırken, çok büyük bir çoğunluk bolluk içinde kıtlık yaşıyor. GAP kapsamında barajlarda üretilecek olan enerji GAP bölgesine dağıtılmıyor. Dağıtım şebekesinin merkezi Ankara'da.

Bölgede yıllardır görev yapan bir ziraat mühendisi, "İşin asıl sahibi, yani yöre insanı işin dışında tutuluyor. Devlet bu ülkenin bir vatandaşı olarak kabul ettiği insanlara güvenmiyor" diyor. 2001 yılında GAP revizyon planının hazırlayıcılarından Marmara Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Kenan Mortan ise; "Kendi adıma bölgedeki insanlara bir özür borçlu olduğumu düşünüyorum" diyor. "GAP'ı konuşurken onlara şunlar olacak, bunlar olacak diye umut vermiştik. Şimdi anlıyorum ki devletin bu konuda bir samimiyeti yokmuş. Bizi de bu oyuna alet ettiler. Planın altına imza attığımızdan dolayı utanç duyuyorum. Tabii ki devletin de oradaki insanlara özür borcu var. Umut vaat ettiler ve yerine gelmedi. Bugün GAP yapılsın mı yapılmasın mı diye karşıma gelse yapılın demem."

Bizzat projenin içinde yeralan ve yıllardır bölgede çalışan bu kişiler, GAP'la bölge halkının nasıl aldatıldığını ortaya koyuyorlar.

GAP'la birlikte yaşanan değişimler

Bütün bunlar alt alta sıralandığında GAP'ın tamamlanması durumunda bölge-

Farklı bölgelerden, özellikle Karadeniz'den işçi getirmelerinin bir nedeni, Kürt emekçilerinin daha çok vasıfsız-eğitimsiz olması ise, daha önemli bir nedeni de bölgenin demografik yapısını değiştirmektir. Başbakan Erdoğan her fırsatta üç çocuk yapılması yönünde tavsiyelerde bulunurken, diğer yanda Kürt nüfusunu azaltmanın yolları aranmaktadır. Ekonomik zorluklar ve "nüfus kontrolü" ile doğurganlık oranını düşürmeye çalışılmaktadır. Örneğin 1973 yılında Kürt bölgesindeki doğurganlık oranı yüzde 7.3 iken, '98'de 4.2'ye inmiştir.

de sadece ekonomik değil, sosyal, kültürel, sınıfsal vb. çok ciddi değişiklikler olacağı kendiliğinden anlaşılır. Bunda amaç, bir yandan tekellere yeni pazar alanları açmak ise, bir yandan da kırdan kente göçü hızlandırarak Kürt ulusal hareketini boğmak, Kürtlerin kültürel özelliklerini yitirmesini, daha hızlı asimile olmasını sağlamaktır.

Farklı bölgelerden, özellikle Karadeniz'den işçi getirmelerinin bir nedeni, Kürt emekçilerinin daha çok vasıfsız-eğitimsiz olması ise, daha önemli bir nedeni de bölgenin demografik yapısını değiştirmektir. Başbakan Erdoğan her fırsatta üç çocuk yapılması yönünde tavsiyelerde bulunurken, diğer yanda Kürt nüfusunu azaltmanın yolları aranmaktadır. Ekonomik zorluklar ve "nüfus kontrolü" ile doğurganlık oranını düşürmeye çalışılmaktadır. Örneğin 1973 yılında Kürt bölgesindeki doğurganlık oranı yüzde 7.3 iken, '98'de 4.2'ye inmiştir.

Ulusal kurtuluş hareketlerini bastırmak için yüzyıllardır egemenlerin kullandıkları yöntemlerin başında, bölgenin demografik yapısıyla oynamak gelir. Türk egemenleri de işgal ettikleri topraklarda bunu devreye sokmuşlardır. Prof. Orhan Türkdoğan'ın "GAP'ın soyo-kültürel yönü" adlı çalışması, bu amacın açıkça dillendirilmesi yönüyle çarpıcıdır. "Etnik ve göçerler bloku yörede milli bütünleşmeyi engelleyen bir takım kültür adacıkları olarak karşımıza çıkarlar. O halde GAP ile gündeme gelmesi gereken önemli bir husus da bölgenin hetrojen yapısının homojen kimliğe dönüştürülmesi olmalıdır... Özellikle Karadeniz insanının ferdiyetçi, girişimci ve atılgımcı kimliğinden yararlanmak ve birer motivasyon unsuru olarak kullanmak amacıyla bölgeye Karadeniz köylülerini yerleştirmek yararlı sonuçlar getirir."

Ne acıdır ki, kendileri de ulusal bir topluluk olan Lazlar, Topal Osman örneğinde olduğu gibi, bir kez daha ulusal ve toplumsal hareketi bastırmak için kullanılmaktadır. Hatırlanacaktır, geçtiğimiz aylarda burjuva basında yer alan belgelerde de, İsmet İnönü ve ardından Ecevit döneminde Kürtlerin Türkiye'nin çeşitli illerine göçe zorlanması, Karadenizlilerin ise Kürt bölgelerine yerleştirmesi planları yayınlanmıştı. Bu yönde oldukça önemli bir yol aldıkları da gerçektir. Geçen yıl KONDA şirketinin Milliyet için yaptığı araştırmada toplam nüfusun üçte birinin (tam rakam, yüzde 38) yer değiştirdiği ortaya çıkmıştır. Bunların çok önemli bir kısmı, "Doğu ve Güneydoğu Anadolu" olarak geçen Kürt bölgesidir. Başta devlet terörü ve ekonomik sıkıntılar, Kürt halkını yıllardır göçe zorlamaktadır. Bu da daha çok kırdan kente akın biçiminde olmakta, bir yandan Diyarbakır, Urfa, Antep, Mardin gibi Kürt illeri, diğer yandan İstanbul, İzmir, Ankara gibi metropoller bu göçe maruz kalmaktadır. Bu nüfus sirkülasyonunun bir sonucu olarak metropol ve büyük şehirlerin çevresi gecekondularla dolmakta, evinden, yur-

dundan, toprağından kopartılan insanlara iş olanakları sunulmadığı için de işsizler ordusu çığ gibi büyümektedir. Örneğin Diyarbakır nüfusunun 1990-96 yılları arasında yüzde 116 arttığı saptanmıştır.

GAP'ın "köye dönüş", "istihdam", "emek yoğun" olmak üzere üç temel projesi bulunuyor. Ayrıca "toplu konut" projesi var. Geri dönüş için 5524 konut yapılmış. GAP bölgesinde bulunan 3551 köy ile 1538 daha küçük yerleşim birimi merkezi köylerde toplanacak. GAP ile yaratılmak istenen bu değişim, aynı zamanda Kürt halkının asimilasyonunu hızlandırma amacını taşıyor. Kırsal alanların ulusal ve toplumsal mücadelelerde stratejik önemi bilinir. Buralar, savaşçıların barınakları, mevzileri, kolları, kanatlarıdır. Kürt ulusal hareketinin motor gücü olan köylülük atomize edilerek "deniz kurutulacak", ulusal hareketin kolu/kanadı kırılacaktır.

GAP ile ortaya çıkacak manzarayı daha net görebilmek için Keban barajının tamamlanmasıyla ortaya çıkan durumu incelemek yeterlidir. 1936 yılında karar verilen '60'ta yapımına başlanan ve '74'te bitirilen Keban barajı ve Elazığ ilinde yaşananlar oldukça öğreticidir. Barajın bitiminden sonra 30 bin kişilik bir iç göç olayı yaşanmış, bu da siyasal, sosyal, kültürel bir dizi sorunu beraberinde getirmiştir. Bu göçle Elazığ'da yeni bir işçi kitlesi oluşur, işsizlik, konut sorunu, gecekondulaşma artar. Az da olsa varolan ulusal ve toplumsal dinamikler, faşist hareketin bilinçli bir şekilde palazlandırılmasıyla silinir, asimilasyon ve yabancılaşma en uç noktalara varır.

Bilindiği gibi GAP, sadece enerji, sanayi, tarımla ilgili bir proje değil. Ekonomik, sosyal, kültürel, eğitim, sağlık vb. çok daha kapsamlı bir proje. Dolayısıyla GAP ile bölgenin sadece ekonomik, sosyal, kültürel dokusu değil, tarihsel zenginlikler de yok olma tehlikesi ile karşı karşıya. Atatürk barajı için oluşan göl, Van ve Tuz gölünden sonra Türkiye'nin üçüncü büyük gölü durumunda. Bu göl ile 86'sı höyük, 18'i köprü, 36'sı antik yerleşim olmak üzere çok sayıda tarihi eserin sulara gömülmesi söz konusudur. Samsat ve Hasankeyf'in yok olması, sadece Kürt tarihi ve kültürü açısından değil, insanlık açısından da büyük bir kayıp olacaktır. Yanı sıra ekolojik dengenin bozulacağı, bölgenin step ikliminin Akdeniz iklim kuşağına yaklaşacağı tahmin edilmektedir. Bölgedeki yağış oranı artacak yeni bir meteoroloji ortaya çıkacaktır. İklimsel değişim yeni canlı türleri ve parazitlerin yoğunlaşmasını getirecek, yeni sağlık sorunlarını da yaratabilecektir.

GAP'ın bir de uluslararası farklı bir boyutu var. Fırat ve Dicle nehirlerinin Suriye ve Irak topraklarını da sulaması, GAP projesine bu iki ülkeyi de müdahil yaptı. Bu iki nehir üzerine Türkiye'nin kurduğu barajlar, Suriye ve Irak'a akan su miktarını doğal olarak azaltıyor. Bu ülkeler, Türkiye'nin ilettiği su miktarını -doğal sınırı geçiş hakkı gereği- yetersiz bulduklarını,

mevcut uygulamanın uluslararası anlaşmalara aykırı olduğunu belirtiyorlar. Türkiye ise miktarın yeterli olduğunu söylüyor ve iki ülkeyi kötü su yönetiminden dolayı suçluyor. GAP bölgesine İsrail ve ABD'nin yatırımları da Suriye'yi rahatsız ediyor. İsrail'in Golan tepelerindeki işgali devam ettirmesi de, su kaynakları tükenen İsrail'in buradaki kaynaklara el koyma istemine bağlıyor.

Bilindiği gibi su, giderek petrolden daha fazla önem kazanıyor. Su kaynaklarını ele geçirmek için petrolden daha büyük çatışmaların yaşanacağı bekleniyor. Ortadoğu, bu iki kaynağın bulunduğu yer olmasıyla emperyalist paylaşım savaşının da merkezinde bulunuyor.

Sonuç yerine

1936 yılında dönemin iktisat vekili Celal Bayar, Kürdistan'a yaptığı bir inceleme gezisinden sonra 69 sayfalık bir "şark raporu" hazırlar. Ve o raporda şunları yazar: "Şart'ta bugün için dahi tamamen yerleştığımız iddia olunmaz. İstinad edeceğimiz en mühim kuvvet, ordumuz ve jandarmadır"

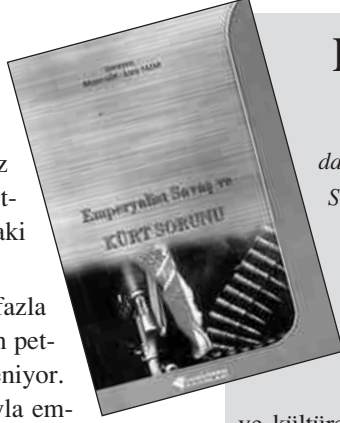
Bu yüzden de GAP'ın tarihi, Celal Bayar'ın sözü edilen geziyi yaptığı 1936 yılına dek uzanır. Ve GAP, bir yandan kapitalist gelişimin, azami kar dürtüsünün zorunlu kıldığı bir proje olarak şekillenirken, bir yandan da Türkiye'nin Kürt bölgesine nüfuz etmesinin, ordu dışında farklı ve daha etkili bir kuvvetle varolabilmesinin aracı olmuştur. Esasında "geri kalmışlığı aşma" amaçlı tüm projeler, öncelikle Kürt sorununun inkârı, sonra da bölgenin ekonomik, siyasi ve askeri bakımdan farklı hesaplarla kullanılması anlamını taşımaktadır.

Ne var ki, bu projelerin yaşama geçmesi için Kürt ulusal hareketinin yenilgiye uğratılması gerekmektedir. Bunun için bir yandan hareketin önderliği askeri yöntemlerle etkisizleştirilmeye çalışılırken, bir yandan da Kürt halkının asimilasyonunu hızlandıracak araçlar devreye sokulmaktadır. Başbakan Erdoğan'ın Diyarbakır çıkarması ile GAP'ı yeniden gündeme getirmesi, aynı anda TRT'nin bir kanalının Kürtçe yayına ayrılması, asimilasyon sürecini aktifleştirme çabasıdır. Kapatılma davası görülürken yapılan bu çıkış, AKP'nin başta Kürt halkı olmak üzere kitleler nezdinde yıpranan itibarını yeniden tesis etmeyi amaçlarken, esas olarak sözcülüğünü üstlendiği emperyalist ve "yerli" burjuvaların çıkarlarını yaşama geçirme uğraşısıdır. ABD ve AB'nin yıllardır dillendirdiği Kürt sorununun "emperyalist çözümü" doğrultusunda atılan bir adımdır.

Son MGK toplantısında "sınırötesi operasyonlara" karşılık Kuzey Irak'taki Kürt bölgesi ile iyi ilişkilere girme kararı, GAP'ın yeniden canlandırılması ile birleştirilmiştir. Bu yıllardır ABD'nin istediği bir tablodur. Özellikle Irak işgalinden bu yana bu yöndeki isteklerini yüksek sesle dillendirmiştir. Irak işgali döneminde ABD'nin Büyükelçisi Robert Pearson, Kürdistan'ın tümünün tek bir ekonomik pazar olarak ele alınması gerektiğini söylemişti. "Anadolu'nun güneyini, doğusunu ve Kuzey Irak'ı alırsanız, tek bir ekonomik bölge olduğunu görürsünüz. Bütün ulaşım yolları, haberleşme hatları, petrolün sevki, hep bu yönde gidiyor. Salt navlun maliyeti açısından baktığımızda diğer yollara kıyasla bu güzergâhın daha cazip olduğunu görürsünüz. Gerçek şu ki, ortak bir yaklaşıma odaklanmamız gerekiyor. Bu odaklanma içinde, Irak'ın kuzeyinde Türk yatırımlarını, petrol ticaretini artırarak, yerel düzeyde ticareti teşvik ederek, sadece o bölgeye değil, aynı zamanda Güneydoğu ve Doğu Anadolu'ya da refah getirebilirsiniz" demişti.

Belli ki ABD, AKP dönemi bitmeden bu yönde adımlar atması istemişti. AKP de üzerine düşeni yaptı. Hem Kürt bölgesel yönetimiyle resmi görüşmeleri başlattı, hem de GAP ve TRT'den Kürtçe yayınlı "emperyalist çözüm" konusunda biraz daha mesafe kat etmiş oldu.

Bunlar, ABD ve AKP hükümetinin planları. Egemen klikler arasında süregelen çelişkiler, daha da önemlisi işçi-emekçi cephesinden artan eylemlilikler ve Kürt halkının emperyalist çözümlerden uzaklaşmaya başlaması, bu planların yaşama geçmesinin hiç de kolay olmayacağını gösteriyor.

Kürdistan'da ekonomik ve sosyal eşitsizlik

Aşağıdaki bölüm yayınevimiz tarafından çıkarılan "Emperyalist Savaş ve Kürt Sorunu" başlıklı kitaptan alınmıştır.

(...) Gerek çağımızda, gerekse Türkiye Kürdistanı özgülünde (Kuzey Kürdistan) ulusal sorun, ulusal devletin kurulmasının engellenmesi ve kültürel eşitsizlikle sınırlanamaz. Böyle bir sınırlama ezen ve ezilen ulus milliyetçiliklerine kaynaklık etmenin de ötesinde, ulusal sorunun devrim sonrası çözüm süreçlerini karartır, perdeler.

1980 öncesinde birçok siyasal grup, Türk halkı ile Kürt halkı arasındaki eşitsizliğin yalnızca siyasal-hukuki alanda görüldüğünü, ulusal faktörlerden kaynaklanan ekonomik-sosyal-kültürel eşitsizliklerden söz edilemeyeceğini, farklar varsa bile bunların coğrafi etkenlerden ve kapitalizmin eşitsiz gelişme yasasından ileri geldiğini söylerken bu mantıktan hareket ediyordu. Aslında tekyanlılık ve indirgemecilikle malul bu yaklaşımla, Kürt sorununu ekonomik gerilik ve bölgesel farklılıkla açıklayan resmi propaganda arasında belli bir paralellik vardır. Çünkü ters yönlerden hareket ediyor görünmekle birlikte, her ikisi de parçayı bütünden, nedeni sonuçtan, ekonomiyi siyasetten koparmakta birleşiyorlar.

T. Kürdistan'ın ekonomik, sosyal ve kültürel geriliğinde kapitalizmin eşitsiz ve dengesiz gelişim yasasının da payının bulunduğu doğrudur. Kapitalist bir toplumda ulusal sorun ister olsun, ister olmasın kent ile kır, sanayi ile tarım, çeşitli sektörler ve bölgeler arasında eşitsizlikler her zaman olacaktır. Ne var ki Kürdistan'ın geri kalmışlığını sırf bu yasayla açıklamaya kalkışmak, tarihsel ve ulusal gerçekleri unutarak siyasal ilhakin gerisinde yatan ekonomik motivasyonları gizlemek demektir. Halbuki hiçbir sınıf, hiçbir devlet, belli bir amacı ve çıkarı olmaksızın, baskı olsun diye baskı yapmaz. Türk egemen sınıflarının devlet olarak örgütlenme hakkı üzerinde kurdukları tekelin altında yatan motivasyonun, Kürdistan'ın yeraltı ve yerüstü kaynaklarının yağmalanması ile bağlantılı olduğunu anlamak için kahin olmaya gerek yoktur.

Türk bölgelerden T. Kürdistan'ına geçen birinin sanayi ve tarımsal yapılar arasındaki farkları, yoksulluk artışını, kültürel geriliği, karakollara yakın inşa edilmiş devlet işletmelerini, ulaşım kanallarının akış yönünü daha ilk anda farketmemesi imkansızdır. Sınır bölgelere doğru gittikçe seyrelen modern yapıları, işletmeleri, yolları; dikenli tellerle ve askeri kulelerle çevrilmiş yasak bölgeleri; yabancı ve yerli tekellere ait modern maden işletmelerini salt siyasal amaçlarla açıklamak zordur. Kuşkusuz en geri Kürt illerine rastlamak da olasıdır, ama bu, genel bir kıyaslama içinde istisnadır ve ikincil bir durumdur.

Kısacası, Türk nüfusun yaşadığı bölgeler arasında yapılan bir karşılaştırmada, ulusal ay-

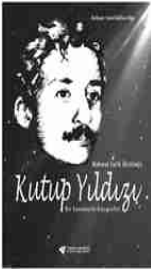
rımcılığın izlerini yaşamın her alanında görmek mümkündür.(...) Sanayiden tarıma, ticaretten bankacılığa, sağlıktan eğitime kadar uzanan eşitsizlikler vardır... Kürt halkının geçim, beslenme, barınma, sağlık, eğitim, vs. koşulları Türk bölgelerin en geri kalmış yörelerinden bile kötüdür. Zaten Kürdistan'ın 'mahrumiyet bölgesi' sayılıp, buraya tayin edilen Tür memurlara 'zorunlu hizmet' getirilmesi ve ek ücret verilmesi de bundan kaynaklanır.

Eşitsiz ekonomik yapıların yol açtığı en önemli sonuçlardan biri, yerli nüfusun oldukça yoksul bir yaşam sürdürmek zorunda bırakılmasıdır.(...) Kürt halkının beslenme ve barınma koşulları yoksulluk düzeyinden farklı bir tablo çizmez. Bölge protein kaynakları bakımından çok zengin olduğu halde, geçimini sağlamak için bunları tüketemeyen halk, genellikle tahıl ve bakliyatla beslenir. Özellikle dağ köylerinde hayatında hiç muz, limon, portakal, havuç, ıspanak, fındık, pastırma vs. tatmamış yoksul insanlar vardır. Kötü ve dengesiz beslenme, mağaradan pek farklı olmayan, depremlere ve karakışa dayanıksız, penceresiz, susuz ve elektriksiz barınaklar ve pis içme suları, trahom, sıtma ve tüberküloz gibi salgın hastalıklara ve Türkiye ortalamasını aşan çocuk ölümlerine neden olmaktadır. Sağlık hizmetlerinin çok az olması da bu durumu ağırlaştıran bir diğer etkidir. Kürdistan illeri Türkiye'de hekim, hemşire, ebe, sağlık ocağı, eczane başına düşen insan sayılarının en yüksek rakamlara ulaştığı yerlerdir.

Türkiye'nin en fazla elektrik enerjisi üretilen bölgeleri arasında yer alan Kürdistan, ürettiği elektrikten en az yararlanan bölgedir...

Kürdistan'daki düşük eğitim düzeyi bölgenin atmosferini oluşturan yarı ortaçağ havasını tamamlar niteliktedir. Kürt halkı bölgedeki ağaların, şeyhlerin, aşiret reislerinin gerici-dini ideolojilerinin Türk şovenizmiyle bulanmış kozmopolit etkisinin bombardımanı altındadır. Anadilde eğitim yasağının düzlediği alana paraşütle indirilmişçesine Türkçe eğitim yapan okulların işlevi asimilasyon sürecini hızlandırmaktır. Ama bir yanda da cehaletin sürmesinden ve eğitim düzeyinin en alt seviyede kalmasından büyük yararlar umulur. Üstelik okul olan köylerde çocukların bir kısmı çeşitli nedenlerle (yoksulluk, nüfus kaydı olmayışı, dini ektiller vs.) okullara gönderilmezler. Öte yandan, personel azlığı, okul sayısını düşüklüğü ve sınıfların kalabalıklığı yüzünden ilk ve orta eğitimin kalitesi düşüktür. Üniversite sınavlarında en az başarılı olan on ilin hepsi de Kürdistan'dadır.

Bu eşitsizlikler TV, radyo, gazete gibi iletişim araçlarında; sinema, tiyatro, folklor gibi kültürel kurumlardan spor tesislerine vs. daha farklı değildir. Kısacası, Kürt halkı üzerindeki vantuzlarını yaşamın her alanına uzatan ulusal baskı ve soygun sistemi, Kürdistan'ı, giriş kapısına 'TC' yazan bir hapishaneye çevirmiştir. Bu hapishane temelinden yıkılmadıkça, Kürdistan'ın siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamı da düzelmeyecektir.

Dergimizi aşağıdaki kitapçılarda bulabilirsiniz**İSTANBUL adresleri****MEPHİSTO**İstiklal Cad. No:125 Beyoğlu
Tel: 0212 249 06 87 (Dahili 12 Hat)**GENÇ MEPHİSTO**Muvakkithane Sok. No:15 Kadıköy
Tel: 0216 414 35 41**SEYHAN KİTAP MÜZİK**Muvakkithane Sok. No:9/13 Kadıköy
Tel: 0216 414 12 53**BİRİKİM KİTABEVİ**Zeytinlik Mah. Ömer Naci Sok.
No:27 (Dadyan Ermeni Kilisesi Arkası)
Bakırköy
Tel: 0212 583 32 70**SİMURG KİTAPEVİ**İstiklal Cad. Hasnun Galip
Sok.No:2B Beyoğlu
Tel: 0212 292 27 12**SEMERKANT KİTABEVİ**İstiklal Cad. Süslü Saksı Sok. No:5
Beyoğlu
Tel: 0212 244 47 01**HAZİRAN KİTABEVİ**Marmara Cad. Çilek Sok. Şeker
Ozan Pasajı Avcılar**Anadolu Adresleri****ANKARA****DİPNOT BASIM YAYIM**Selanik Cad. No:82/32 Kızılay
Tel: 0312 419 29 32**BOLU****MASMAVİ LTD.**İzzet Baysal Cad. Belikoğlu Alışveriş
Merkezi No:19-16
0374 217 50 75**DİYARBAKIR****4- AVESTA KİTABEVİ**Ekinciler Cad. Nuklan Apt. No:2 Ofis
0412 223 58 99**ERZİNCAN****FAKÜLTE KİTABEVİ**Ordu Cad. Ordu İşhanı No:101
0446 223 25 48**ELAZIĞ****JİYAN KİTABEVİ**Rızaie Mah. Kazım Hoca Sok.
No:11
0424 212 44 84**HATAY****FERDA KİTABEVİ**Yenişehir Mah. 19. Sok. No:11
İskenderun
0326 614 42 90**EZGİ KİTABEVİ**Gündüz Cad. Köseoğlu PasajıNo:10
0326 212 62 12**ADANA****BARİŞ BÜFE**Reşat Bey Mah. T. Cemal Beriker
BulvarıTHK önü Seyhan
0322 458 20 29**İZMİR****İLPA YAYIN**Kıbrıs Şehitleri Cad. 1443. Sok.
No:48/A Alsancak
0232 463 23 01**DEVİRİM KİTABEVİ**853. Sok. No: 33/B Konak
0232 441 84 36**MERSİN****ANTİK SAHAF KİTABEVİ**Şehit Mustafa Mah. 3512. Sok.
No:8-B Tarsus-
0324 613 71 34**HALK KİTABEVİ**Fatih Sultan Mehmet Cad. No:21
Silifke
0324 714 37 26**URFA****LOTUS KİTABEVİ**Atatürk Cad. Ziya Öncel Apartmanı
Altı No:18
0414 314 53 27**TUNCELİ****BARAN KİTABEVİ**Yeraltı Çarşısı No:36
0428 212 51 23**ESKİŞEHİR****ADIMLAR KİTABEVİ**Hoşnudiye Mah. Bayrak Sok. No:9
(Doktorlar Cad)
0222 221 62 29**KONYA****NÜVE KÜLTÜR MERKEZİ**Zafer Meydanı Fevzi Çalık Çarşısı
Arkası Dilek Apt. K:2 No:2
0332 353 85 77**ZONGULDAK****MERDİVEN KİTABEVİ**Mithatpaşa Mah. Tevfik Fikret Sok.
No:4 AKM Yokuşu
Tel: 0372 252 51 58**YEDİVEREN
YAYINLARI****Köklerimiz Toprakta****Tarihten Geliyoruz****Derleyen: Devrim Zafer****Şehitler Albümü...**Herbiri mücadelenin farklı bir cephe-
sinde şehit düşmüş komünistlerin,
rehber olan yaşamları...**Yol Ayrımı****Derleyen: Osman Fatih**Komünist bir örgütün tarihinde yaşı-
nan tasfiyecilik ve buna karşı ide-
olojik, siyasal, örgütsel olarak gerçek-
leştirilen çıkışın siyasal belgesi...
Tasfiyeciliğin çözümlenişi...**İlk Kurşun****Derleyen: A. İsmail**12 Eylül'den 17 gün sonra, faşist
cuntaya ilk kurşun olan komünist ön-
der Osman Yaşar Yoldaşcan'ın
biyografisi... Ölümsüz proletarya
kahramanının öğretici yaşamı...**İnancın Sınandığı Zor Mekanlar;
Hücreler****Derleyen: Nevin Berktaş**12 Eylül yıllarında faşist yaptırımlara
ve hücre saldırısına karşı en zor ko-
şullarda bile direnmenin onurunu
anlatan kitap.**Duvarlarınızın Hükümü Yok****Derleyen: Mehmet Fatih Öktülmüş**19 Aralık 2000 tarihindeki cezaevleri
katliamı ve hücre saldırısına karşı
yürütülen büyük ölüm orucu
direnişinin siyasal dersleri...
Tutsakların direniş günceleri...**Savaş ve Devrimci Duruş****Derleyen: Sezai Ekinci**11 Eylül saldırısıyla birlikte başlayan
yeni emperyalist paylaşım savaşının
ilk aşamasının ekonomik, siyasal ve
sosyal koşullarının çözümlemeleri,
emperyalistlerin hazırlık düzeyleri...**TİKB(B) I. Kongre Belgeleri****Derleyen: İsmail Cüneyt**TİKB(B)'nin yeni emperyalist payla-
şım savaşının öngününde yaptığı ve
örgütsel-siyasal hattını gözden geçi-
rip, program ve tüzüğünü oluşturarak
yeni döneme hazırlandığı
I. Kongre'sinin belgeleri...**Stalin Üzerine Gerçekler****Derleyen: Alman Komünist Partisi**Almanya'da 1970'li yıllarda
yayınlanan ve Stalin'e dönük
karaçalmalara önemli cevaplar veren
kitabın Türkçe baskısı.**Savaş Hazırlıklarında Bir Dönemec****3 Kasım Seçimleri****Derleyen: Azmi Akan**Türkiye'de bir savaş hükümeti kurul-
ması için yapılan 3 Kasım 2002 se-
çimleri ve Türkiye Devrimci Hareke-
ti'nin "taktik", "devlet" ve "demokrasi"
konusundaki yanlış yaklaşımları.**İşkencede Direnme Savaşı****Derleyen: Remzi Basalak**Adressiz Sorgular kitabının devamı...
Son yıllarda işkencede direnme oranı-
nın düşme nedenlerini, yeniden direni-
şi yükseltmenin gereklerini ve şehit
komünistlerin direnişlerini anlatıyor...**İşçi Sınıfı Hareketi ve Görevler****Derleyen: Hamit Tekin**İşçi sınıfının tarihsel deneyimlerini ve
gerçek gücünün bu deneyimlerde yat-
tığını anlatan kitap, işçi sınıfı hareketi-
nin tıkanma noktalarını ve
aşma yönünü ortaya koyuyor.**Pişmanlık Yasaları ve****İtirafçılığa Karşı Mücadele****Derleyen: Osman Akgün**"Topluma kazandırma" adı altında kar-
şımıza çıkartılan pişmanlık yasalarına,
itirafçılık ve hainlik olgusuna yaklaşım,
komünistlerin bu konudaki
tarihsel tutum ve belgeleri.**Yeni Emperyalist****Savaşın Ekonomi Politikası****Derleyen: Selma Aybal**Savaş ve Devrimci Duruş kitabının
devamı... ABD emperyalizmini yeni
emperyalist savaşa başlamaya iten
ekonomik ve siyasal koşullar ile Irak'ta
derinleşen ABD bataklığı...**Kutup Yıldızı****Derleyen: İsmail Gökhan Edge**Bulunduğu her alanda kitlelerin büyük
sevgisini ve saygısını kazanan, Türki-
ye Devrimci Hareketi'nin direnme ge-
leneğinin oluşmasında tarihsel bir rol
üstlenen, komünist önder Mehmet
Fatih Öktülmüş'ün yaşam öyküsü.**Emperyalist Savaş ve****Kürt Sorunu****Derleyen: Nilgün Gök-Eralp Yazar**Komünistlerin ulusal soruna bakışı ve
Kürdistan'a temel yaklaşımlarıyla bir-
likte, emperyalist savaş koşullarında
Kürt hareketinin evrimi...**TİKB(B) 4. Konferans Belgeleri****Derleyen: Ataman İnce**TİKB(B)'nin, örgütsel durumunu,
emperyalist paylaşım savaşını ve
Türkiye'nin savaşa karşı konumunu
değerlendirdiği 4. Konferansı.

Abonelik ücreti: 6 aylık 20 YTL

Hesap numarası: Yediveren Kökleri Yayınevi- Garanti Banka-
sı Şişli Şubesi- 152 / 6298889Abonelik ücretine posta masrafı dahildir. 6 aylık ücreti hesaba
yatıran okurlarımız, banka dekontunu merkez büromuza faks-
ladıklarında, dergimizi adreslerine göndermeye başlayacağız.

**MYANMAR'DA FIRTINA
ÇİN'DE DEPREM...
DOĞAL AFET DEĞİL,
KAPİTALİZM ÖLDÜRÜYOR!**

